

Содржина

Рокови што треба да се испочитуваат до крајот на октомври 2026 година.....	2
Обезвреднување на финансиски средства	5
Примена на новиот Закон за игри на среќа и за забавни игри	22
Канцелариско и архивско работење согласно новиот закон	33
Одлука за определување на највисоките цени на училишен прибор во трговијата на големо и трговијата на мало	43
Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати	44
Отворени стечајни постапки над должници	44

ДАНОЧЕН ИНФОРМАТОР

Даночен и сметководствен третман на исплата на дивиденда	46
Примена на повластена даночна стапка 10% за дизел гориво	65
Автентично толкување на член 23 од ЗДДВ за погребални услуги.....	65
Преглед на одделни издатоци кај приватниот, буџетскиот и јавниот сектор за септември 2026 година	67

Издавач: ЕКОНОМСКО ПРАВЕН КОНСАЛТИНГ ФВ

Сметка: 300000000164063/Комерцијална банка А.Д. - Скопје/Даночен број МК 4030998346950

Главен и одговорен уредник: Трендафилка Василева

Уреднички одбор: Трендафилка Василева, Марјан Василев, Маја Лазароска, Валентина Тодоровска, Митра Никова

Лектор: м-р. Кирил Ангелов

Компјутерска обработка: Афродита Василева

Адреса: "Костурски херои" бр.40-4/2, 1000 Скопје / www.fvkonsalting.com.mk / info@fvkonsalting.com.mk

Телефони: 02/3245-970, 3245-971

Сите права се заштитени. Ниеден дел не смее да биде препечатен, копиран и умножуван без претходна писмена согласност од издавачот.

Рокови што треба да се испочитуваат до крајот на **ОКТОМВРИ 2026 година**

Р. бр.	Обврска	Рок за доставување и рок за плаќање
1	Доставување пресметка е-ППД до УЈП за остварени приходи во септември 2026 г. по основ на: издавање под закуп и подзакуп на физичко лице; на самостоен вршител паушалец и на дипломатско - конзуларни претставништва и меѓународни организации: капитални добивки; приходи од странство, лични примања од дипломатски и конзуларни претставништва на странски држави, кај претставници и службеници на такви претставништва со дипломатски имунитет и приходи од продажба на сопствени земјоделски производи на физички лица надвор од продажни места на зелени пазари и од договор за дело склучен со физичко лице	→ до 10 октомври
2	Органите на државната власт, единиците на локалната самоуправа, установите и институциите кои вршат дејности од областа на културата, образованието, здравството, детската, социјалната заштита, како и други дејности од јавен интерес утврдени со закон, основани од РСМ или единиците на локална самоуправа, како и јавните претпријатија, трговските друштва, заводите, агенциите, фондовите и други правни лица чиј основач е РСМ или единиците на локалната самоуправа се должни на месечна основа преку Електронски систем за пријавување и евиденција на обврските ЕСПЕО до Министерството за финансии да ги пријават обврските за месец септември 2026 година	→ најдоцна до 10 октомври
3	Банките доставуваат во електронска форма податоци за 09.2026 г. за: - исплатени кредити кон клиенти во износ од 15.000 евра или повеќе и - дадени и/или примени позајмици помеѓу клиентите во износ од 5.000 евра или повеќе	→ до Управата за финансиско разузнавање до 10 октомври
4	Поднесување на “МПИН” - Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за месец септември 2026 година	→ до УЈП до 10 октомври
5	Држателот на акцизен склад и увозникот, ги пријавува потребите за акцизни марки за жестоки алкохолни пијалаци и меѓупроизводи за месец ноември 2026 година до Царинската управа	→ до 10 октомври
6	Производителот или увозникот ги пријавува потребите од акцизни марки за тутунски производи за ноември 2026 година до Царинската управа	→ до 10 октомври
7	Акцизниот обврзник поднесува до Царинската управа акцизна декларација за меѓупроизводи и жестоки алкохолни пијалаци за месец септември 2026 година	→ до 15 октомври
8	Акцизните обврзници поднесуваат до Царинската управа акцизна декларација за енергенти и електрична енергија за септември 2026 година	→ до 15 октомври

Р. бр.	Обврска	Рок за доставување и рок за плаќање
9	Производителот, трговецот со нови и трговецот со употребувани моторни возила се должни да подготват и да достават до Царинската управа месечен извештај во кој се содржани податоците за продадени и испорачани нови и/или употребувани моторни возила за месец септември 2026 година	→ до 15 октомври
10	Правните лица плаќаат аконтација на данок на добивка и данок на личен доход за месец септември 2026 година	→ до 15 октомври
11	Регистрација за целите на ДДВ со образец ДДВ - 01 (обврзници кои во септември 2026 год. оствариле вкупен промет над 2.000.000 ден.)	→ до 15 октомври
12	Исплата на плата, придонеси од задолжително социјално осигурување и данок на личен доход за септември 2026 година	→ најдоцна до 15 октомври
13	Плаќање на аконтација на данок на личен доход врз основа на одобрени пресметки е-ППД од УЈП за: приходи од имот и имотни права остварени од издавање под закуп или подзакуп на физички лица, на самостоен вршител - паушалец и на дипломатско-конзуларни претставништва и меѓународни организации; капитални добивки; приходи остварени од странство, лични примања од дипломатски, односно конзуларни претставништва на странски држави, кај претставници и службеници на такви претставништва кои имаат дипломатски имунитет, приходи од продажба на сопствени земјоделски производи на физички лица надвор од продажни места на зелените пазари и од договор за дело со физичко лице за септември 2026 година	→ до 15 октомври
14	Вршителите на угостителска и туристичка дејност се должни наплатената такса за септември 2026 година за привремен престој да ја уплатат: - 80% на сметка на општината т.е. на град Скопје и - 20% на сметка на Буџетот на РСМ	→ до 15 октомври
15	Трговците кои продаваат биоразградливи кеси за носење на стоки доставуваат Евидентен лист до Министерство за животна средина и просторно планирање и плаќаат надоместок за продадени кеси за кварталот јули-септември 2026 година	→ до 15 октомври
16	Месечен извештај "МИ" за месец септември 2026 година (за сметки отворени во странство, евиденциски сметки за порамнување)	→ до НБРСМ до 20 октомври
17	Обврзниците кои се избрани како примерок од НБРСМ доставуваат квартален извештај за вложувања од странство - Образец КВС 22	→ до НБРСМ до 20 октомври
18	Правните лица и претприемачите поднесуваат "ДДВ-04" пријава за месечен (септември) и тримесечен (јули-септември) даночен период	→ до 25 октомври
19	Имплементаторот на проектот - примателот на прометот ослободен од ДДВ согласно член 24-а од ЗДДВ доставува образец ДДВ-ЕПФ за примените фактури од вршителите на прометот до УЈП преку е-Даноци https://etax-fl.ujp.gov.mk за тримесечје (јули-септември)	→ до 25 октомври

Р. бр.	Обврска	Рок за доставување и рок за плаќање
20	Квартален извештај “КИПО” за побарување на резиденти од нерезиденти и за обврска на резиденти кон нерезиденти за период јули-септември 2026 год. доставуваат обврзниците кои НБРСМ писмено ги известила дека се избрани како примерок	→ до НБРСМ до 30 октомври
21	Субјектите кои добиле дозвола за користење на вода, за испуштање на вода и за вадење песок, чакал и камен плаќаат надоместок	→ еднаш месечно
22	Во случај на зголемување на акцизата на енергенти, производителот, увозникот, трговецот на големо и трговецот на мало на енергенти се должни: • на денот на зголемувањето, да направат попис на затечените залихи на енергенти како и записник за пописот и да го поднесат до царински орган не подоцна од • да поднесат акцизна декларација во електронска форма или во хартија во рок од • акцизата да ја платат во рок од	→ 5 дена од пописот → 5 дена од зголемувањето → 15 дена од зголемувањето

СМЕТКОВОДСТВЕНАТА РАБОТА Е ОБЕМНА И ОПФАЌА МНОГУ АКТИВНОСТИ.

КОГА СТЕ ВО НЕДОУМИЦА, ПОТПРЕТЕ СЕ НА НАС.

35 ГОДИНИ ФВ КОНСАЛТИНГ УСПЕШНО СОРАБОТУВА СО ВАС

Обезвреднување на финансиски средства

Обезвреднувањето на финансиските средства согласно МСФИ 9 - *Финансиски инструменти*, се заснова на комплексни и доследни барања за спроведувања на правилата за мерење на резултатите од работење во однос на МСС 39 - *Финансиски инструменти*: признавање и мерење. МСФИ 9 посебно става акцент на барањето за признавање на загуба на финансиски инструмент во моментот на нивното настанување, дури и кога овие загуби не се пазарно проверени, за разлика од МСС 39 кој бараше признавање на загубите на финансиските инструменти кога тие се појавуваат, односно постои објективен доказ дека некое финансиско средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Според МСФИ 9 загубите на финансиските средства настануваат за време на животниот век на финансиското средство, односно од моментот на признавање на финансиското средство до престанок на критериумите за негово признавање. Финансиското средство кое содржи значајна компонента на финансирање се мери во висина на ефективна каматна стапка која се заснова на животниот век на финансиското средство, земајќи ја во предвид временската вредност на парите. *На пример*: ако заемодавателот одобри заем со 10% камата за период подолг од 1 година и врз основа на таа каматна стапка утврди приход за првата година, а следната година кога ќе престане признавањето на финансиското средство, за времетраењето на тоа финансиско средство дава ефективна каматна стапка од 5% (поради потешкотии во наплатата, промена (смалување) на договорената каматна стапка и сл.) резултатот во првата година ќе биде преценет, а за втората година потценет, како резултат на реализираните кредитни загуби кои од првата година се пренесени во втората година. Поради тоа МСФИ 9 бара очекуваните кредитни загуби на финансиското средство да се

МАЈА ЛАЗАРСКА

Новиот стандард МСФИ 9 - *Финансиски инструменти* е објавен “Службен весник на РСМ” на 3 април 2024 година, со примена од 01.01.2028 година. Овој стандард ги определува **принципите** за финансиско известување за **финансиски средства** и **финансиски обврски** што ќе ги презентираат релевантните информации кои се корисни за корисниците на финансиските извештаи, врз основа на кои тие прават проценки за износите, временскиот распоред и неизвесноста на идните готовински текови на субјектот.

признаат за време на животниот век на инструментот, почнувајќи од моментот на признавање, до моментот на негово депривирање, односно престанок на признавање во книгите на субјектот. Со ваквиот пристап треба да се обезбеди приходот кој се реализира од финансиските инструменти за очекуваниот животен век да се утврди врз основа на исти критериуми, т.е со примена на иста каматна стапка.

Правилата за обезвреднување на финансиските инструменти кои се пропишани со МСФИ 9, се применуваат и за побарувања од купувачите и договорни средства (дефинирани со МСФИ 15) кои се признаваат согласно МСФИ 15 - Приходи од договори со купувачите и на побарувања врз основа на лизинг согласно со МСФИ 16 - Лизинг. За овие финансиски средства кои содржат значајна компонента на финансирање се применуваат општите правила како и за сите финансиски инструменти кои содржат значајна компонента на финансирање. За финансиските инструменти кои не содржат значајна компонента на финансирање, како и за оние чиј животен век е или пократок од 1 година се применуваат поедноставни правила. Утврдувањето на обезвреднувањето кај побарувања од купувачите се заснова на веројатноста

дека од првиот ден на признавање на побарувањето од купувачите постои одреден процент дека тие побарувања се обезвреднети, односно на кои од првиот ден на признавање е настаната загуба поради ненаплатливост, било во целост или делумно. Ова можеме да го поткрепиме со фактот дека во секое портфолио на купувачи постојат побарувања кои не се наплатени кои се пренесуваат од период во период додека конечно не се отпишат како ненаплатливи. Поради тоа МСФИ 9 бара од субјектите на секој датум на известување да утврдат износ за веројатна ненаплатливост на побарувањата за идниот период и евидентирање загуба од обезвреднување во билансот на состојба.

Признавање на очекуваните кредитни загуби

МСФИ 9 воведува нов модел на резервирање за очекуваните кредитни загуби на финансиските инструменти и тоа:

- **кои се мерат по амортизирана набавна вредност** (банкарски депозити, должнички хартии од вредност, побарувања од купувачите);
- **кои се мерат според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка;**
- **побарувања врз основа на лизинг во согласност со МСФИ 16;**
- **побарувања по основ на продажба по нивната цена на трансакција** (како што е дефинирано во МСФИ 15 точка 5.1.3), ако побарувањата од купувачи не содржат значителна финансиска компонента во согласност со МСФИ 15;
- **договор за финансиска гаранција** точка (МСФИ 9 4.2.1 в);
- **обврски за кредити кои се мерат по амортизирана набавна вредност.**

Барањето за намалување на вредноста не се однесува на:

- **финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех;**
- **финансиски обврски кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.**

При признавањето на очекувани кредитни загуби кај финансиските инструменти, МСФИ 9 пропишува два, односно три пристапа:

1) Општ пристап (МСФИ 9 точка 5.5.1 - 5.5.14), со исклучок за купени или создадени кредитно - обезвреднети финансиски средства точка (МСФИ 9 5.5.13 - 5.5.14);

2) Поедноставен пристап (МСФИ 9 точка 5.5.15 - 5.5.20).

3) Специфичен пристап за купени или создадени кредитно-обезвреднети финансиски средства

1) Општиот пристап за признавање на очекувани кредитни загуби се применува на:

- финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност (банкарски депозити, должнички хартии од вредност),
- финансиски средства кои се мерат според објективна вредност преку останата сеопфатна добивка;
- побарувања од купувачите согласно МСФИ 15 кои содржат значајна финансиска компонента;
- побарувања за лизинг согласно МСФИ 16 - Лизинг;
- договорни средства согласно МСФИ 15 - Договори со купувачите;
- обврски по кредити кои не се мерат по објективна вредност преку Билансот на успех;
- договори за финансиска гаранција кои не се мерат по објективна вредност преку билансот на успех.

2) Поедноставениот пристап за признавање на очекувани кредитни загуби се применува за:

- побарувања од купувачи или договорни средства согласно МСФИ 15 кои не содржат значајна финансиска компонента;
- побарувања од купувачите или договорни средства кои содржат значајна финансиска компонента во согласност со МСФИ 15, ако субјектот избере како своја сметководствена политика мерење на исправка на вредност за загуби по износ еднаков на очекувани кредитни загуби за време на животниот век.

Одбраната сметководствена политика се применува на сите такви побарувања од купувачи

или договорни средства, но може да се применува и одделно на побарувања од купувачи и договорни средства;

- побарувања за лизинг кои произлегуваат од трансакции во рамките на МСФИ 16, ако субјектот избере како своја сметководствена политика мерење на исправка на вредност за загуби по износ еднаков на очекувани кредитни загуби за време на животниот век. Таа сметководствена политика треба да се применува за сите такви побарувања од наеми, но може да се применува и одделно на финансиски и оперативни побарувања од наеми.

Напомена: Субјектот може за различни финансиски средства да го примени општиот или поедноставниот пристап на признавање на очекувани кредитни загуби.

3) Специфичен пристап за купени или создадени кредитно-обезвреднети финансиски средства

МСФИ 9 воспоставува специфичен пристап за купени или создадени кредитно-обезвреднети финансиски средства (често скратено како средства „POCI” - purchased or originated credit-impaired financial assets). За овие средства, субјектот ги признава само кумулативните промени во доживотниот ECL (Expected Credit Losses-ECL) од првичното признавање на средството (МСФИ 9.5.5.13-14). Купено или создадено кредитно-обезвреднето финансиско средство е средство чија вредност е намалена поради кредитни загуби при почетно признавање (МСФИ 9 Додаток А).

Важно е да се напомене дека средството не се смета дека е со намалена вредност поради кредитни загуби во моментот на купувањето или создавањето (МСФИ 9.Б5.4.7).

Општ пристап за признавање очекувани кредитни загуби - ECL (Expected Credit Losses - ECL)

Општ пристап за утврдување на **ОКЗ** (ECL) на финансиските средства опфаќа три фази:

Фаза 1- Финансиски средства кај кои кредитниот ризик не се зголемил значително од почетното признавање;

Фаза 2 - Финансиски средства кај кои кредитниот ризик значително се зголемил од почетното признавање;

Фаза 3- Финансиски средства кои се обезвреднети.

Целта на барањата за намалување на вредноста е признавање на очекувани кредитни загуби во текот на животниот век на сите финансиски инструменти за кои постоеле значителни зголемувања на кредитниот ризик од почетното признавање - било да се проценети на индивидуална или заедничка основа -земајќи во предвид сите разумни и поткрепувачки информации кои се ориентирани кон иднината.

На секој датум на известување, субјектот треба да процени во која фаза се наоѓа финансиското средство кое е предмет на тестирање за очекувани кредитни загуби. Секоја фаза утврдува одредени барања за намалување на вредноста.

Фаза 1 ги вклучува финансиските инструменти за кои се очекува дека ќе се извршат согласно договорените услови, за кои кредитниот ризик не се зголемил значително од почетното признавање. За овие финансиски инструменти резервацијата по основ на очекувани кредитни загуби треба да се признае во износ еднаков на дванаесет (12) - месечни очекувани кредитни загуби (МСФИ 9 - точка 5.5.5).

Дванаесет (12) - месечни очекувани кредитни загуби претставуваат - делот од **очекувани кредитни загуби за време на животниот век** што ги претставуваат очекуваните **кредитни загуби** кои се резултат на настани на неизвршување на плаќања во однос на финансиски инструменти кои се можни во рамките на 12 месеци по датумот на известување. Имено, овде станува збор за очекувани кредитни загуби на финансиското средство кои се очекува да настанат во првите 12 месеци за време на животниот век на средството.

За финансиските средства во оваа фаза, приходот од камата се пресметува со користење на методот на ефективна каматна стапка, која ќе се примени на **брuto** сметководствената вредност на финансиското средство. Бруто сметководствена вредност претставува **амортизирана набавна вредност на финансиско**

средство, пред коригирање за евентуална исправка на вредност за загуби.

Кога кредитниот ризик значајно се зголемил од почетното признавање кај одреден финансиски инструмент, тој инструмент преминува во Фаза 2.

Фаза 2 ги опфаќа финансиските средства кај кои кредитниот ризик значително се зголемил од почетното признавање. Кредитниот ризик настанува на пример, кога заемопримателот веќе не е во можност редовно да го отплаќа заемот во било кој период во текот на животниот век на финансискиот инструмент. Во овој случај субјектот треба да признае очекувани кредитни загуби (**ECL - Expected Credit Loss**) во текот на животниот век на финансиското средство. Постои можност кредитниот ризик значајно да се зголеми од почетното признавање, што е случај кога договорните плаќања каснат повеќе од 30 дена или кога рејтингот се спушти од инвестиционен во шпекулативен. Како резултат на тоа, кредитниот квалитет повеќе не се класифицира како нискоризичен и субјектите треба и понатаму да признаваат очекувани кредитни загуби во текот на животниот век на финансискиот инструмент.

Очекувани кредитни загуби за време на животен век претставува **очекуваните кредитни загуби** кои резултираат од сите можни настани на неизвршување на плаќања за време на очекуваниот животен век на финансискиот инструмент.

Методите што се користат за да се утврди дали кредитниот ризик се зголемил значително во однос на финансискиот инструмент при почетното признавање треба да ги земат предвид карактеристиките на финансискиот инструмент (или група на финансиски инструменти) и шаблоните на неизвршување на плаќања во минатото за споредливи финансиски инструменти (МСФИ 9 точка Б5.5.13).

За финансиските средства во оваа фаза, приходот од камата се пресметува со користење на методот на ефективна каматна стапка, која ќе се примени на **брuto** сметководствената вредност на финансиското средство (**амортизирана набавна вредност на финансиско средство, пред коригирање за евентуална исправка на вредност за загуби**).

Фаза 3 ги вклучува кредитно обезвреднетите средства.

Кредитно-обезвреднето финансиско средство претставува финансиско средство кое има намалена вредност по основ на кредитни загуби кога се случиле еден или повеќе настани кои имаат штетно влијание на проценетите идни готовински текови на тоа финансиско средство. Докази дека финансиското средство има намалена вредност по основ на кредитни загуби вклучуваат забележливи податоци во врска со следниве настани:

(а) значителна финансиска тешкотија на издавачот или корисникот на заем;

(б) прекршување на договор, како што е неизвршување на плаќања или **надминување на рокот на доспевање**;

(в) давателот (давателите) на заем на корисникот на заем, поради економски или договорни причини кои се поврзани со финансиска тешкотија на корисникот на заем, му одобриле на корисникот на заем отстапка (отстапки) кои давателот (давателите) на заем не би ги зеле предвид во некои други околности;

(г) станува веројатно дека корисникот на заем ќе влезе во банкрот или во некаква друга финансиска реорганизација;

(д) исчезнување на активен пазар за тоа финансиско средство поради финансиски тешкотии; или

(ѓ) купување или создавање на финансиското средство по голем попуст кој ги одразува претрпените **кредитни загуби**.

Можеби нема да биде можно да се идентификува поединечен посебен настан - наместо тоа, комбинираното влијание на неколку настани можно е да доведат до тоа да финансиските средства имаат намалена вредност поради кредитни загуби.

За финансиските средства во оваа фаза, приходот од камата се пресметува со користење на методот на ефективна каматна стапка, која ќе се примени на **нето** сметководствената вредност на финансиското средство (**брuto сметководствена вредност на финансиско средство намалена за исправка на вредност**).

Пример:

Заеодавател Алфа дава заем со бруто сметководствена вредност од 5.000.000 денари на период од 10 години. Заемот велиме е со бруто сметководствена вредност, бидејќи во него е вклучена и каматата, која друштвото ќе ја наплати во текот на траењето на заемот.

Друштвото Алфа смета дека ќе изгуби 20% од бруто сметководствената вредност ако заемот не се наплаќа како доспеваат ратите. На датумот на финансиските извештаи друштвото Алфа проценува дека постои веројатност од 0,5% за неисполнување на обврската од страна на заемопримателот во наредните 12 месеци и 15% за неисполнување на обврската до крајот на животниот век на заемот.

Се поставува прашањето кој износ на исправка на вредноста треба да признаеме како очекувани кредитни загуби?

Проценка: Методите што се користат за да се утврди дали кредитниот ризик се зголемил значително во однос на финансискиот инструмент при почетното признавање треба да ги земат предвид карактеристиките на финансискиот инструмент (или група на финансиски инструменти) и шаблоните на неизвршување на плаќања во минатото за споредливи финансиски инструменти (МСФИ 9 точка Б5.5.13). Според наведеното барање се утврдува дали ќе се признае 12 месечна кредитна загуба или кредитна загуба за очекуваниот животниот век на заемот.

а) Ако претпоставиме дека на крајот на периодот на известување кредитниот ризик не се зголемил значително во однос на финансискиот инструмент при почетното признавање,

дадениот заем ќе го класифицираме во Фаза 1 и ќе пресметаме 12-месечна кредитна загуба како што следи:

$(0,5\% \text{ за неисполнување на обврската од страна на заемопримателот во наредните 12 месеци} \times 20\% \text{ кредитна загуба}) \times 5.000.000 \text{ денари} = 5.000 \text{ денари.}$

б) Ако претпоставиме дека на крајот на периодот на известување кредитниот ризик се зголемил значително во однос на финансискиот инструмент при почетното признавање, дадениот заем е враќан со каснење од 30-60 дена, тогаш ќе го класифицираме во фаза 2 или фаза 3 и ќе пресметаме кредитна загуба за очекуваниот животен век на заемот како што следи:

$15\% \text{ за неисполнување на обврската до крајот на животниот век} \times 20\% \text{ кредитна загуба} \times 5.000.000 = 150.000 \text{ денари.}$

За очекувани кредитни загуби за време на животен век, субјектот треба да го процени ризикот од тоа да се случи неизвршување на плаќања за финансиски инструмент во периодот на неговиот очекуван животен век. Дванаесет месечните очекувани кредитни загуби кои се дел од очекуваните кредитни загуби за време на животниот век го претставуваат недостатокот на готовина за време на животниот век кои ќе резултираат доколку неизвршувањето на плаќањата се случи во период од 12 месеци по датумот на известување (или во пократок период доколку очекуваниот животен век на финансискиот инструмент е помалку од 12 месеци), пондерирано со веројатноста од тоа да се случи такво неизвршување на плаќања. Затоа, дванаесет месечните очекувани кредитни загуби не се ниту очекувани кредитни загуби за време на животниот век кои ќе настанат за субјектот во однос на финансиските инструменти за кои тој предвидел неизвршување на плаќања во следните 12 месеци, ниту недостаток на готовина кои се предвидени во наредните 12 месеци. Признавањето на 12-месечна кредитна загуба се заснова на сметководствено начело за претпазливост, со проценка на очекувани кредитни загуби (**ECL - Expected Credit Loss**) и проценување на сметководствената вредност на финансиското средство, веднаш по почетното признавање, имајќи го

предвид фактот дека барањето за 12 месечна кредитна загуба резултира во загуба од првиот ден на траење на финансискиот инструмент. Ова мерење на очекувани кредитни загуби (**ECL - Expected Credit Loss**) се користи како разумна апроксимација на влијанието на кредитниот ризик на ефективната каматна стапка, земајќи ја во предвид временската вредност на парите.

Пример:

Заемодавателот Алфа на 01 јануари 2026 година одобрил два заеми по 2.000.000 денари на заемопримателот Б и Ц со отплата на секое тримесечие (квартално) во износ од 560,000 денари со вклучена камата. Вкупниот износ заедно со камата изнесува 2,240,000 денари. Заемопримателот Б редовно и навремено ги отплаќа доспеаните рати. Заемопримателот Ц доспеаните рати ги плаќа со задоцнување од 2 месеци и последната рата ја отплатил на 28 февруари 2027 година. Како што можеме да видиме и двата заеми ќе бидат вратени во цел износ, но кај заемот даден на друштвото Ц друштвото Алфа ќе има помала ефективна каматна стапка. На 31 декември 2026 година друштвото Алфа ќе има салдо на побарувањата за дадени заеми во износ од 560.000 денари од заемопримателот - друштвото Ц. Врз основа на ова побарување кое е доспеано, а не е наплатено во предвидениот рок, друштвото Алфа треба да го утврди износот на очекуваните кредитни загуби, како резервирање за очекувани кредитни загуби. Побарувањето ќе го класифицираме во фаза 2 како ризично побарување за должници кои доцнат со плаќање во период од 30 - 60 дена. За оваа група е предвидена стапка на ненаплатливост од 10% од доспеаните побарувања. Побарувањето не е обезбедено со залог, но друштвото Алфа очекува дека побарувањето за даден заем ќе го наплати во цел износ со определен рок на каснење, бидејќи должникот - друштвото Ц не западнал во поголеми финансиски проблеми. Пресметката врз основа на наведените факти е како што следи:

$560.000 \times 10\% \times 100\% = 56,000$ денари. Овој износ ќе го евидентираме на следниот начин:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
455	Вредносно усогласув.	56.000	
129	Вредносно усогла. (обезвреднување на краткорочен заем)		56.000

Мерење на очекувани кредитни загуби

Очекувани кредитни загуби се проценка која е пондерирана од аспект на веројатноста на кредитни загуби (т.е. сегашната вредност на сите недостатоци на готовина (дефицити)) за време на очекуваниот животен век на финансискиот инструмент. Недостаток на готовина е разликата помеѓу паричните текови кои му се доспеани на субјектот во согласност со договорот и паричните текови кои субјектот очекува да ги добие. Поради тоа што очекуваните кредитни загуби ги земаат предвид износот и времето на плаќања, кредитна загуба настанува дури и ако субјектот очекува да биде исплатен во целост, но подоцна од тоа што е предвидено со договорот.

Очекуваните кредитни загуби можат да настанат како резултат на настани кои довеле до неисполнување на обврските за време на очекуваниот животен век на финансискиот инструмент.

Според тоа за финансиски средства, кредитна загуба е сегашната вредност на разликата меѓу:

- (а) договорните готовински текови кои му се доспеани на субјектот според договорот; и
- (б) паричните текови кои субјектот очекува да ги добие.

За очекувани кредитни загуби за време на животен век, субјектот треба да го процени ризикот од тоа да се случи неизвршување на плаќања за финансиски инструмент во периодот на неговиот очекуван животен век. Дванаесет месечните очекувани кредитни загуби кои се дел од очекуваните кредитни загуби за време на животниот век го претставуваат недостатокот на готовина за време на животниот век кои ќе резултираат доколку неизвршувањето на плаќања се случи во период од 12 месеци по

датумот на известување (или во пократок период доколку очекуваниот животен век на финансискиот инструмент е помалку од 12 месеци), пондерирано со веројатноста од тоа да се случи такво неизвршување на плаќања. Затоа, дванаесет месечните очекувани кредитни загуби не се ниту очекувани кредитни загуби за време на животниот век кои ќе настанат за субјектот во однос на финансиските инструменти за кои тој предвидел неизвршување на плаќања во следните 12 месеци, ниту недостаток на готовина кои се предвидени во наредните 12 месеци.

Пример:

На 01.01.2026 година друштвото А одобрува заем на друштвото Б во износ од 1.800.000 денари. Друштвото Б ќе го плаќа заемот на 5 годишни рати во износ од 500.000 денари или вкупно ќе плати 2.500.000 денари.

За пресметка на очекуваните кредитни загуби потребни ни се следните параметри:

1. Врз основа на податоците од договорот треба да ја пресметаме имплицитната каматна стапка која е содржана во заемот, бидејќи во договорот не е утврдена каматната стапка. Може да се користи инкрементална каматна стапка или имплицитна каматна стапка содржана во заемот. Во примерот ќе ја пресметаме каматната стапка врз основа на паричните текови кои ги сочинуваат исплатените средства за заемот во вкупен износ од 2.500.000 денари (1.800.000 денари главница на заемот и 700.000 денари камата).

Датум на одобрен заем	Парични текови: (Одлив) / Прилив
1 јануари 2026	-1,800,000
31 декември 2026	500,000
31 декември 2027	500,000
31 декември 2028	500,000
31 декември 2029	500,000
31 декември 2030	500,000
ИРР	12.05354%

Според пресметката од предходната табела, каматната стапка содржана во заемот изнесува 12,05354%.

Година	почетна состојба на заемот 01.01.	пресметана камата ИРР 12,05354%	отплата	состојба на крајот на годината
2026	1,800,000	216,964	(500,000)	1,516,964
2027	1,516,964	182,848	(500,000)	1,199,812
2028	1,199,812	144,620	(500,000)	844,431
2029	844,431	101,784	(500,000)	446,215
2030	446,215	53,785	(500,000)	-

За пресметка на очекувани кредитни загуби потребно е да се утврди веројатноста за неизвршување на обврската (**PD - Probability of Default**), загубата поради неизвршување на обврска (**LgD - Loss given Default**) и ризикот на изложеност поради неизвршување на обврска (**EaD - Exposure of Default**).

Во овој пример, врз основа на историските податоци утврдена е годишна стапка на веројатноста за неизвршување на обврската (**PD - Probability of Default**) од 4% за целиот период од 2026 до 2030 година.

PD стапката е утврдена на 4% врз основа на историските податоци на побарувањата од кредити кои доцнат со наплата.

LgD стапката е утврдена на 80% за целиот период. Оваа стапка претставува процент на изложеност ако дојде до доцнење во отплатата на заемот.

Бидејќи побарувањето за дадениот заем не е обезбедено со хипотека, гаранција или слично, друштвото А врз основа на финансиските извештаи на друштвото Б и други информации од надворешни извори, проценило дека во случај на банкрот на друштвото Б во периодот на отплата на заемот, може да наплати 20% од одобриениот заем со што ја добиваме стапката од 80% (1 - 20%).

Формула за пресметка на Очекуваните Кредитни Загуби (ECL- Expected Credit Loss)

$$ELC = PD \times LgD \times EaD / (1 + IRR)^n$$

Врз основа на формулата ќе ги пресметаме 12 месечна кредитна загуба на 31 декември 2026 година и очекуваната кредитна загуба за време на животниот век.

Датум на известување	Салдо на обврската (неизвршени обврски) EaD	Веројатност за неизвршување на обврската PD	Веројатност за неизвршување на обврската кумулатив. PD	Загуба поради неизвршување на обврската LgD	Имплицитна каматна стапка IRR	ECL = PD x LgD x EaD / (1 + IRR)ⁿ
2026	1,800,000	4%	4%	80%	12.05354%	51,404
2027	1,516,964	4%	8%	80%	12.05354%	38,661
2028	1,199,812	4%	12%	80%	12.05354%	27,289
2029	844,431	4%	16%	80%	12.05354%	17,140
2030	446,215	4%	20%	80%	12.05354%	8,083
Вкупно						142,577

Според пресметката 12 месечна кредитна загуба на 31 декември 2026 година изнесува 51.404 денари, а очекуваната кредитна загуба за време на животниот век изнесува 142.577 денари.

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
033 100	Долгорочни побарувања за дадени заеми Трансакциска сметка (даден заем)	1.800.000	1.800.000
033 774	Долгорочни побарувања за дадени заеми Приходи од камати (пресметан приход од камата)	216.964	216.964
454 039	Вредносно усогласување(обезвреднување) на долгорочни побарувања Вредносно усогласување на долгорочните финансиски средства (пресметана очекувана 12 месечна кредитна загуба)	51.404	51.404
100 033	Трансакциска сметка Долгорочни побарувања за дадени заеми (наплатена рата од даден заем)	500.000	500.000

Во согласност со МСФИ 9 точка 5.5.8, субјектот треба да го признае во добивка или загуба, како добивка или загуба од обезвреднување, износот на очекувани кредитни загуби (или анулирања) кои се бараат за да се коригира исправката на вредност за загуби на датумот на известување.

За наредниот период на известување, односно друштвото А на секој датум на известување, треба да процени дали кредитниот ризик на финансискиот инструмент значително се зголемил од почетното признавање. Кога ја прави проценката, друштвото А треба да ја користи промената на ризикот од неизвршување на плаќања која се случува за време на очекуваниот животен век на финансискиот инструмент, наместо промената на износот на очекуваните кредитни загуби. За да ја направи таа проценка, друштвото А треба да го спореди ризикот од неизвршување на плаќања кој се случува кај финансискиот инструмент од датумот на известување со ризикот од неизвршување на плаќања кој се појавува кај финансискиот инструмент од датумот на првично признавање и да ги разгледа разумните и поткрепувачки информации што се достапни без непотребни трошоци или напори а кои укажуваат на значителни зголемувања на кредитниот ризик од почетното признавање.

Друштвото А може да претпостави дека кредитниот ризик на финансиски инструмент не

се зголемил значително од првичното признавање, доколку се утврди дека финансискиот инструмент има помал кредитен ризик на датумот на известување.

Финансиски инструменти кои имаат низок кредитен ризик на датумот на известување

Кредитниот ризик на финансискиот инструмент се смета за низок за целите на МСФИ 9 точка 5.5.10, доколку финансискиот инструмент има низок ризик од неизвршување на плаќања, корисникот на заем има силен капацитет да ги исполни своите обврски за договорни готовински текови во блиска иднина, а несаканите промени во економските и деловни состојби на подолг временски период можат да ја намалат, но не мора да значи дека навистина ќе доведат до неизвршување на обврската, односно способноста на корисникот на заем да ги исполни своите обврски за договорни готовински текови. За финансиските инструменти не се смета дека имаат низок кредитен ризик ако ризикот од загуба е низок само поради вредноста на обезбедувањето, а без тоа обезбедување не би се сметало дека финансискиот инструмент има низок кредитен ризик. Исто така, не се смета дека финансиските инструменти имаат низок кредитен ризик само затоа што имаат помал ризик од неизвршување на плаќања од другите финансиски инструменти

на субјектот или во однос на кредитниот ризик на законодавството во кое работи субјектот.

За да се утврди дали финансискиот инструмент има низок кредитен ризик, субјектот може да ги користи своите интерни рејтинзи на кредитен ризик или други методологии кои се доследни на глобално прифатената дефиниција за низок кредитен ризик и кои ги земаат предвид ризиците и видовите финансиски инструменти што се предмет на проценка. Надворешната оценка „обврзница со висок принос“ е пример за финансиски инструмент за кој може да се смета дека има низок кредитен ризик. За финансиските инструменти не се бара да бидат екстерно рангирани за да се смета дека имаат низок кредитен ризик. Меѓутоа, треба да се смета дека тие инструменти имаат низок кредитен ризик од аспект на учесник на пазарот земајќи ги предвид сите услови и барања на финансискиот инструмент.

Очекувани кредитни загуби за време на животниот век не се признаваат за финансиски инструмент од едноставна причина што се смета дека има низок кредитен ризик во претходниот известувачки период, а не се смета дека има низок кредитен ризик на датумот на известување. Во ваков случај, субјектот треба да определи дали имало значително зголемување на кредитниот ризик од почетното признавање и, дали се бара очекуваните кредитни загуби за време на животниот век да бидат признати во согласност со МСФИ 9 точка 5.5.3.

Измена на договор

Во некои околности, повторното преговарање или измена на договорните готовински текови на одредено финансиско средство можат да доведат до отпишување на постојното финансиско средство во согласност со овој стандард. Кога измената на финансиското средство резултира со отпишување на постојното финансиско средство и последователно признавање на изменетото финансиско средство, изменетото средство се смета за “ново” финансиско средство за целите на овој стандард.

Соодветно на тоа, датумот на измената треба да се третира како датум на почетно признавање на тоа финансиско средство кога се

применуваат барањата за обезвреднување на изменетото финансиско средство.

Поедноставен пристап за признавање

Примената на поедноставениот пристап е предвиден за субјекти кои не се финансиски институции, бидејќи не бара воспоставување на софистициран систем за управување со кредитниот ризик, и со оглед на тоа се применува на побарувања кои немаат значајна финансиска компонента.

Примената на поедноставниот пристап за исправката на вредност на побарувања од купувачите и договорните средства кои не содржат финансиска компонента има смисла, посебно за побарувањата од купувачите и договорните средства кои доспеваат за 12 месеци или пократко, бидејќи во тој случај 12 месечните кредитни загуби се еднакви со очекуваните кредитни загуби (ECL) за време на животниот век.

Субјектот треба секогаш да ја мери исправката на вредност за загуби според износ кој е еднаков на очекуваните кредитни загуби за време на животниот век за:

(a) Побарувања од купувачи или договорни средства кои се резултат на трансакции што **спаѓаат во рамките на опфатот на МСФИ 15**, и кои:

(i) **не содржат значајна компонента за финансирање во согласност со МСФИ 15** (или кога субјект го применува практичното средство во согласност со точка 63 од МСФИ 15); или

(ii) **содржат значајна компонента за финансирање во согласност со МСФИ 15, доколку субјектот избере како своја сметководствена политика мерење на исправката на вредност за загуби по износ кој е еднаков на очекувани кредитни загуби за време на животниот век.** Таа сметководствена политика треба да се применува на сите такви побарувања од купувачи или договорни средства, но може да се применува и одделно на побарувања од купувачи и договорни средства.

б) Побарувања од наеми кои резултираат од трансакции кои се во рамките на опфатот на МСФИ 16, доколку субјектот избере како своја сметководствена политика мерење на исправката на вредност за загуби по износ кој е еднаков на очекувани кредитни загуби за време на животниот век. Таа сметководствена политика треба да се применува на сите такви побарувања од наеми, но може да се применува и одделно на финансиски и оперативни побарувања од наеми.

Субјектот може да ја избере својата сметководствена политика за побарувања од купувачи, побарувања од наеми и договорни средства независно една од друга.

Според наведеното друштвото може за различни видови на финансиски средства да го примени општиот или поедноставниот пристап за обезвреднување. На пример, финансиска институција има значајни побарувања за дадени кредити и за нив мора да го примени општиот пристап за мерење на очекуваните кредитни загуби. Ако истата финансиска институција издава простор на лизинг или дава консултантски услуги кои се класични побарувања од купувачите, за нив може да го примени поедноставниот пристап.

Мерење на очекувани кредитни загуби

Субјектот треба да ги мери очекуваните кредитни загуби од финансиски инструмент на начин кој одразува:

- (а) непристрасен и износ пондериран според веројатност кој е утврден со проценување на опсег на можни исходи;
- (б) временската вредност на парите; и
- (в) разумни и поткрепувачки информации што се достапни без непотребни трошоци или напори на датумот на известување во врска со минати настани, идни услови и прогнози на идните економски услови.

Друштвото може да користи практични примери кога ги мери очекуваните кредитни загуби. Пример за практичен начин е пресметката на очекуваните кредитни загуби за побарувања од купувачи со користење на **матрица на резервирање**.

Друштвото би го користело своето искуство на историски кредитни загуби за побарувања од купувачи за да ги процени дванаесет месечните очекувани кредитни загуби или очекуваните кредитни загуби за време на животниот век на финансиското средство кога е релевантно. Матрицата на резервирање може, на пример, да специфицира фиксни стапки на резервирање зависно од тоа колку денови побарувањето од купувачите го пречекорува рокот на доспевање (на пример, 1 % доколку не се пречекорува рокот на доспевање, 2 % доколку пречекорувањето е помалку од 30 дена, 3 % доколку пречекорувањето е повеќе од 30 дена, но помалку од 90 дена, 20 % доколку пречекорувањето е помеѓу 90 и 180 дена итн.). Зависно од разноликоста на својата база на клиенти, друштвото би користело соодветни групирања, доколку неговите искуства со историски кредитни загуби покажуваат значително различни шаблони на загуби за различни сегменти на клиенти.

Примери за **критериуми што би можеле да се користат за групирање на средствата вклучуваат:**

- географски регион,
- вид на производ,
- оценка од клиентите,
- обезбедување или осигурување на трговскиот кредит и
- видот на клиенти (како што се големопродажба или малопродажба).

Бидејќи матрицата на резервирање се базира на историски податоци за неизвршените наплати (пречекорување на рокот на доспевање) во текот на животниот век на побарувањата од купувачите и прилагодување за идните проценки, на секој датум на известување се прави ажурирање на историските стапки на неизвр-

шените наплати и се анализираат промените во проценките поврзани со иднината.

Пример:

Друштвото Алфа, производител, има портфолио на побарувања од купувачите во износ од 50 милиони денари во 2026 година и работи само во еден географски регион. Базата на клиенти се состои од голем број мали клиенти, а побарувањата од купувачи се категоризирани според заеднички карактеристики на ризик кои се репрезентативни за способностите на клиентите да ги платат сите доспелни износи во согласност со договорните услови. Побарувањата од купувачите немаат значајна компонента на финансирање во согласност со МСФИ 15 Приходи од договори со клиенти. Во согласност со став 5.5.15 од МСФИ 9, резер-

вацијата за загуби за таквите побарувања од купувачите секогаш се мери во износ еднаков на очекуваните кредитни загуби во текот на животниот век.

За да ги утврди очекуваните кредитни загуби за портфолиото, друштвото Алфа користи матрица на резерви. Матрицата на резерви се базира на нејзините историски стапки на неплаќање во текот на очекуваниот век на траење на побарувањата од купувачите и се прилагодува за проценки поврзани со иднината. На секој датум на известување, историските стапки на неплаќање се ажурираат и промените во проценките поврзани со иднината се анализираат. Во овој случај се предвидува дека економските услови ќе се влошат во текот на следната година.

Врз таа основа, друштвото Алфа ја проценува следната матрица на резерви:

Побарувања од купувачите	Побарувања кои не доцнат	Побарувања кои доцнат од 1-30 дена од доспевање	Побарувања кои доцнат од 31-90 дена од доспевање	Побарувања кои доцнат од 91-180 дена од доспевање	Побарувања кои доцнат од 181-365 дена од доспевање	Побарувања кои доцнат повеќе од 365 дена од доспевање	Вкупно
Стапка на загуба	0.20%	1.50%	3%	6%	7%	8%	
Бруто сметководствена вредност	26,000,000	10,500,000	6,800,000	3,500,000	2,000,000	1,200,000	50,000,000
Очекувана кредитна загуба за време на животниот век	52,000	157,500	204,000	210,000	140,000	96,000	859,500

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
455	Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	859.500	
129	Вредносно усогласување на побарувања од купувачите (исправка на вредноста на побарувањата)		859.500

Напомена: Ако на сметката 129 - Вредносно усогласување на побарувања од купувачите претходно постои салдо, на датумот на известување се докнижува само разликата помеѓу новата и претходно евидентирана исправка на вредноста на побарувањата.

Постапки во примената на матрица за резервација

Друштвото треба редовно да прави преглед на методологијата и претпоставките што се користат за правење проценка на очекуваните кредитни загуби со цел да ги намали сите разлики помеѓу проценките и реалното искуство од кредитни загуби.

На секој датум на известување, друштвото треба да процени дали кредитниот ризик на финансискиот инструмент значително се зголемил од почетното признавање. Кога ја прави проценката, друштвото треба да ја користи промената на ризикот од неизвршување на плаќања која се случува за време на очекуваниот животен век на финансискиот инструмент, наместо промената на износот на очекуваните кредитни загуби. За да ја направи таа проценка, друштвото треба да го спореди ризикот од неизвршување на плаќања кој се случува кај финансискиот инструмент од датумот на известување со ризикот од неизвршување на плаќања кој се појавува кај финансискиот инструмент од датумот на првично признавање и да ги разгледа разумните и поткрепувачки информации што се достапни без непотребни трошоци или напори, а кои укажуваат на значителни зголемувања на кредитниот ризик од почетното признавање. Матрицата за резервација треба да ја земе во предвид должината на периодот во кој побарувањата не се наплатени, со цел да се земе во предвид фактот дека стапката на загуба веројатно ќе се зголеми како што се продолжува наплатата на побарувањата, како и други критериуми за веројатноста и стапката на загуба при проценка на очекуваните кредитни загуби за време на животниот век на финансиското средство. Клучните чекори во развојот на матрицата за резервација се следни:

1. треба да се утврди дали постојат разлики во групите за побарувања од купувачите, односно треба побарувањата од купувачи да се сегментираат според заеднички карактеристики (пример, побарувања од купувачите за продажба на мало и побарувања од купувачите за продажба на големо и сл.) и за секоја група да се состави посебна матрица за резервација;

2. да се пресмета стапката за ненаплатливост на побарувањата (стапка на загуба) врз основа на сопственото искуство со кредитни загуби во претходниот период за соодветни временски интервали. Максималниот период кој треба да се земе предвид кога се мерат очекуваните кредитни загуби е максималниот период на договорот (вклучувајќи ги и опциите за продолжување) во кој друштвото е изложено на кредитен ризик, а не подолг период, дури и ако тој подолг период е во согласност со деловната практика. Некои финансиски инструменти вклучуваат и компонента на заем и компонента на неповлечена обврска, и договорната способност на друштвото да бара отплата и да ја поништи неповлечената обврска не ја ограничува изложеноста на друштвото на кредитни загуби за договорниот известувачки период. За такви финансиски инструменти, и само за тие финансиски инструменти, друштвото треба да ги мери очекуваните кредитни загуби во текот на периодот во кој друштвото е изложено на кредитен ризик и очекуваните кредитни загуби не би биле намалени со активности за управување со кредитен ризик, дури и ако тој период се продолжи и по максималниот период на договорот.

3. друштвото треба да ги коригира стапките на загуба, врз основа на актуелни забележливи податоци за да ги одрази ефектите што ги имаат сегашните услови и неговото прогнозирање на идните услови кои не влијаеле на периодот на кој се засноваат историските податоци, и да ги отстрани ефектите на условите во историскиот период кои не се релевантни за идните договорни готовински текови.

Пресметка на стапката за очекуваните кредитни загуби

Пример за матрица за резервација без прилагодување за прогнози за идните економски услови

Друштвото Алфа, со состојба на 31 декември 2026 година има салдото на сметката побарувања од купувачите во износ од 50.000.000 денари (без значајна компонента на финансирање) и нема сладо на сметките договорни

средства и побарувања по основ на лизинг. Согласно деловната политика на друштвото рокот на наплата на овие побарувања изнесува 15 дена.

Вкупната продажба во текот на 2025 година изнесува 800.000.000 ден. Од овој износ според рокот на наплата 8.500.000 ден. не е наплатен и се сметаат за изгубени побарувања.

Евидентираниот износ на очекувани кредитни загуби за побарувања на купувачите, односно состојбата на сметката 129 - Вредносно усо-

гласување на побарувања од купувачите на 31.12.2025 година изнесува 2.856.000 денари.

Кој пристап на пресметка на очекувани кредитни загуби ќе го примениме?

Бидејќи се работи за побарувања кои не содржат значајна финансиска компонента друштвото ќе го примени поедноставениот пристап.

Старосната структура на побарувања од купувачите на друштвото со состојба на 31 декември 2026 е како што следи:

Побарувања од купувачите на 31 декември 2026 година спрема бројот на денови на доцнење за наплата	Ненаплатен износ
Побарувања кои доспеале за наплата во рок (0-15 дена)	20,000,000
Побарувања кои доцнат од 16-30 дена од доспевање	16,500,000
Побарувања кои доцнат од 31-90 дена од доспевање	6,800,000
Побарувања кои доцнат од 91-180 дена од доспевање	3,500,000
Побарувања кои доцнат од 181-365 дена од доспевање	2,000,000
Побарувања кои доцнат повеќе од 365 дена од доспевање	1,200,000
Вкупно	50,000,000

Постапка: Прво треба да се направи анализа на наплатливост на побарувањата според временските интервали, односно да се анализираат историските податоци за роковите за наплата и да се групираат во временски интервали во кои купувачите го вршеле плаќањето во претходната година. Друштвото ја зема 2025 година, како период кој дава најрелевантни информации врз основа на кои ќе ги базира своите очекувања за кредитните загуби за побарувања од купувачите за 2026 година.

Наплатата на побарувањата според временските интервали за 2025 година е како што следи:

Временски интервали на побарувањата од купувачи	Наплатен износ	Наплатен износ кумулативно	Ненаплатен износ
Во рок на доспевање (0 - 15) дена	500,000,000	500,000,000	300,000,000
Наплатено помеѓу 16 - 30 дена	150,000,000	650,000,000	150,000,000
Наплатено помеѓу 31 - 90 дена	100,000,000	750,000,000	50,000,000
Наплатено помеѓу 91 - 180 дена	21,500,000	771,500,000	28,500,000
Наплатено помеѓу 181 - 365 дена	20,000,000	791,500,000	8,500,000
Ненаплатено повеќе од 365 дена = загуба	8,500,000	791,500,000	8,500,000
Вкупно	800,000,000		

Понатаму, треба да се пресметаат историските стапки на загуба за секој временски интервал на побарувањата. Пресметаните историски стапки во нашиот пример се како што следи:

Период на плаќање	Ненаплатен износ	Загуба	Историска стапка на загуба
Во рок на доспевање (0 - 15) дена	800,000,000	8,500,000	1.06%
Наплатено помеѓу 16 - 30 дена	300,000,000	8,500,000	2.83%
Наплатено помеѓу 31 - 90 дена	150,000,000	8,500,000	5.67%
Наплатено помеѓу 91 - 180 дена	50,000,000	8,500,000	17.00%
Наплатено помеѓу 181 - 365 дена	28,500,000	8,500,000	29.82%
Ненаплатено повеќе од 365 дена = загуба	8,500,000	8,500,000	100%

Понатаму, во МСС 9 точка 5.5.11 е пропишано дека доколку се достапни разумни и поткрепувачки информации кои се ориентирани кон иднината без непотребни трошоци или напори, субјектот не може целосно да се потпира на минати информации кога утврдува дали кредитниот ризик значително се зголемил од првичното признавање. Меѓутоа, кога информациите кои се повеќе ориентирани кон иднината од состојбата по истекот на рокот (било на поединечна или колективна основа) не се достапни без непотребни трошоци или напори, субјектот може да користи минати информации за да утврди дали имало значителни зголемувања на кредитниот ризик од почетното признавање. Постои претпоставка која може да се побие дека кредитниот ризик на финансиско средство значително се зголемил од почетното признавање тогаш кога договорните плаќања се доспеани повеќе од 30 дена. Субјектот може да ја побие оваа претпоставка ако субјектот има разумни и поткрепувачки

информации кои се достапни без непотребни трошоци или напори, кои покажуваат дека кредитниот ризик не се зголемил значително од првичното признавање, иако договорните плаќања се доспеани повеќе од 30 дена.

Според тоа, друштвото Алфа при составување на своите финансиски извештаи ако утврди дека разумни и поткрепувачки информации кои се повеќе ориентирани кон иднината не се достапни без непотребни трошоци или напори, а за кои треба да направи корекција на историските стапки на загуба при проценка на кредитните загуби на побарувањата од купувачите, тогаш ќе ги користи историските стапки на загуби.

Забелешка: Разумни и поткрепувачки информации се оние што се разумно достапни на датумот на известување без непотребни трошоци или напори, вклучувајќи информации во врска со минати настани, сегашни состојби и прогнози на идните економски состојби.

Информации кои се достапни за целите на финансиското известување се смета дека се достапни без непотребни трошоци или напори.

Во последниот чекор ја правиме пресметката на очекуваните кредитни загуби со примена на историските стапки на загуба.

Пресметка на очекуваните кредитни загуби на побарувања од купувачите на 31 декември 2026 година е како што следи:

Побарувања од купувачите на 31.12.2026 г. спрема бројот на денови на доцнење за наплата	Ненаплатен износ	Усогласена стапка на загуба	Историска стапка на загуба
Побарувања кои доспеале за наплата во рок (0 - 15 дена)	20,000,000	1.0625%	212,500
Побарувања кои доцнат од 16 - 30 дена од доспевање	16,500,000	2.8333%	467,500
Побарувања кои доцнат од 31 - 90 дена од доспевање	6,800,000	5.6667%	385,333
Побарувања кои доцнат од 91 - 180 дена од доспевање	3,500,000	17.0000%	595,000
Побарувања кои доцнат од 181 - 365 дена од доспевање	2,000,000	29.8246%	596,491
Побарувања кои доцнат повеќе од 365 дена од доспевање	1,200,000	100.0000%	1,200,000
Вкупно	50,000,000		3,456,825

Според податоците во горната табела очекуваните кредитни загуби на ненаплатените побарувања од купувачите со состојба на 31 декември 2026 година изнесуваат 3.456.825 денари. Бидејќи претходно (со 31 декември 2025) се евидентирани кредитни загуби на ненаплатените побарувања од купувачите во износ од 2.856.000 денари, сега ќе ја евидентираме /докнижине само разликата од 600.825 денари (3.456.825 денари - 2.856.000 денари).

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
455	Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	600.825	
129	Вредносно усогласување на побарувања од купувачите (исправка на вредноста на побарувањата)		600.825

Пример за матрица за резервација со прилагодување за прогнози за тековните и идните економски услови

МСФИ 9 бара историските стапки на загуба да се корегираат за тековните и идни информации. Тие информации треба да бидат разумни, поткрепувачки и достапни без непотребни трошоци или напори. Треба да се земе во предвид влијанието на очекуваните промени во економската, законска и технолошката околина (како што се инфлацијата, БДП, прогноза за одредени активности, вработување и сл.) и други надворешни индикатори.

На пример, ако друштвото Алфа очекува влијание на растот на стапката на инфлација врз пораст на стапката на невработеност,

намалување на куповната моќ, што ќе влијае на зголемување на процентот на неплаќање од страна на купувачите за 5%. Врз основа на овој податок правиме корекција на предходно утврдените кредитни загуби на побарувања од купувачите за 2025 година кои беа во износ од 8.500.000 денари на очекуван износ од 8.925.000 денари (8.500.000 денари + (8.500.000 денари * 5%)) = (8.500.000 + 425.000 денари).

Корегираниот износ од 8.925.000 денари пона-таму го користиме при пресметката на очекуваните кредитни загуби на побарувања од купувачите за 2026 година.

Во табелата подолу ви ја даваме пресметката на идните стапки на загуба со вклучување на предходно анализирани информации и податоци:

Период на плаќање	Ненаплатен износ	Загуба	Историска стапка на загуба
Во рок на доспевање (0 - 15) дена	800,000,000	8,925,000	1.12%
Наплатено помеѓу 16 - 30 дена	300,000,000	8,925,000	2.98%
Наплатено помеѓу 31 - 90 дена	150,000,000	8,925,000	5.95%
Наплатено помеѓу 91 - 180 дена	50,000,000	8,925,000	17.85%
Наплатено помеѓу 181 - 365 дена	28,500,000	8,925,000	31.32%

Пресметката на очекуваните кредитни загуби со примена на стапки за загуба корегирани за тековните и идни информации е како што следи:

Побарувања од купувачите на 31.12.2026 г. спрема бројот на денови на доцнење за наплата	Ненаплатен износ	Усогласена стапка на загуба	Историска стапка на загуба
Побарувања кои доспеале за наплата во рок (0 - 15 дена)	20,000,000	1.12%	223,125
Побарувања кои доцнат од 16 - 30 дена од доспевање	16,500,000	2.98%	490,875
Побарувања кои доцнат од 31 - 90 дена од доспевање	6,800,000	5.95%	404,600
Побарувања кои доцнат од 91 - 180 дена од доспевање	3,500,000	17.85%	624,750
Побарувања кои доцнат од 181 - 365 дена од доспевање	2,000,000	31.32%	626,316
Побарувања кои доцнат повеќе од 365 дена од доспевање	1,200,000	100%	1,200,000
Вкупно	50,000,000		3,569,666

Според податоците во претходната табела очекуваните кредитни загуби на ненаплатените побарувања од купувачите со состојба на 31 декември 2026 година изнесуваат 3.569.666 денари. Бидејќи претходно (со 31.12.2025) се

евидентирани кредитни загуби на ненаплатените побарувања од купувачите во износ од 2.856.000 денари, сега ќе ја евидентираме/ докнижине само разликата од 713.666 денари (3.569.666 денари - 2.856.000 денари).

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
455	Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	713.666	
129	Вредносно усогласување на побарувања од купувачите (исправка на вредноста на побарувањата)		713.666

Примена на новиот Закон за игри на среќа и за забавни игри

Новиот Закон за игрите на среќа и забавните игри (во натамошниот текст: Законот) носи значајни промени во регулирањето на оваа област, со цел унапредување на контролата, одговорното приредување и заштитата на граѓаните. Со законските измени се предвидуваат нови правила и услови за приредувачите на игри на среќа, како и мерки за поголема транспарентност и надзор.

Поважни новини во Законот

Новата законска рамка за игрите на среќа воведува промени кои се значајни од аспект на финансиското и даночното работење на приредувачите.

Новите правила треба да придонесат за поголема правна сигурност и поефикасно функционирање на пазарот, како и за позитивно влијание врз буџетските приходи и економијата.

Со новиот закон:

- се зголемува ограничувањето во рекламирањето на игрите на среќа,
- се ограничува оддалеченост на деловните простории во кои се приредуваат игри на среќа во автомат клуб, казино и електронски игри на среќа од основни и средни училишта на минимум 500 метри,
- се зголемуваат надоместоците за добивање лиценци, дозволи, а се зголемуваат и износите на банкарските гаранции,
- се зголемуваат роковите во кои надлежните институции треба да ги издадат лиценците, дозволите и сл.
- се воведуваат критериуми за репутација кои треба да ги исполнуваат членовите на органот на управување, содружниците и соработници-

ВАЛЕНТИНА ТОДОРОВСКА

Новиот Закон за игрите на среќа и за забавните игри се објави во “Службен весник на РСМ” бр. 148/26 и влезе во сила од 14.07.2026 година.

Од овој датум престана да важи стариот Закон за игрите на среќа и за забавните игри (“Службен весник на РМ” бр. 24/11...251/22).

Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегување во сила на новиот закон.

те на друштвата на кои им се издадени лиценци за игри на среќа како важен фактор во борбата за спречување на перење пари и финансирање на тероризам,

- се воведува обврска за приредувачите на игрите на среќа во автомат клуб и казино, како и за приредувачот на електронските игри на среќа задолжително да имаат поставено глобален систем за позиционирање на локација ГПС на секој автомат за игри на среќа, влт, односно терминал. ГПС-от треба да е во постојана електронска комуникација со УЈП,
- се воведуваат надоместоци за отворање на нови уплатно-исплатни места на обложувалниците, како и за секоја деловна просторија на автомат клубовите,
- се пропишува организирањето на подарување (giveaway) како игра на среќа во која влогот е преку лајкувања, тагнувања и објави и која заради рекламирање на производи и услуги ги приредува едно трговско друштво или трговец поединец, при што приредувачот на играта на среќа мора да добие дозвола од Министерство за финансии,
- нови одредби за висината на основната главнина за добивање дополнителни лиценци за ист или различен вид игра на среќа,

- употреба на посебните давачки за игри на среќа за поддршка на Агенцијата за филм на РСМ,

- се зголемуваат глобите за непочитување на законските одредби.

Во продолжение ќе се задржиме на поважните новини од Законот.

Зголемено ограничување во рекламирањето на игрите на среќа

Со новиот Закон за игрите на среќа и за забавните игри се воведуваат нови правила за начинот на кој овие игри смеат да се рекламираат и како нивната промоција влијае врз граѓаните, особено врз младите и малолетниците.

Продолжија да важат забраните кои беа пропишани и со стариот закон, односно:

- учество во странски игри на среќа, особено ако влоговите се уплаќаат на територијата на РСМ;

- продажба, рекламирање и секое друго претставување на странски лозови, томболски картички, ливчиња, тикети, електронски картички,

- приредување на игри на среќа и забавни игри во технолошките индустриски развојни зони на територијата на РСМ;

- учество во игри на среќа или забавни игри кои се приредуваат без издадена лиценца, односно дозвола;

- приредување на игри на среќа кои не се регулирани со овој закон, а кои даваат можност за стекнување на добивка.

Истовремено во член 22 се дефинираа следниве нови забрани:

- рекламирање на интернет страници на правни субјекти и правни субјекти кои овозможуваат приредување на игри на среќа без дозвола или лиценца согласно овој закон и сл. на територијата на РСМ;

- секакви начини на рекламирање на надворешниот дел на излогот на деловната просторија кај приредувач на посебни или електронски игри на среќа поголеми од 30 сантиметри висина и 100 сантиметри должина, освен за посебните игри на среќа кои се приредуваат

во казино на пограничните линии на оддалеченост до три километри од граничен премин;

- користење и рекламирање на назив различен од видот на играта на среќа за која има добиено одобрение, односно лиценца или дозвола, користење на зборови во називот на трговското друштво различни од играта на среќа за која е лиценцирано друштвото и користење на различни називи на деловните простории во кои се приредуваат игрите на среќа согласно издадената лиценца;

- рекламирање или учество во рекламирање со кое игрите на среќа се промовираат како начин за социјално прифаќање, за постигнување на личен или финансиски успех или пак за решавање на какви било економски, социјални или лични проблеми;

- рекламирање со кое се упатува препораки од познати личности кои сугерираат дека игрите на среќа дале придонес за нивниот успех и

- рекламирање кое е насочено кон поттикнување на малолетни лица да се вклучуваат во игрите на среќа и со кое се надминуваат границите на пристojноста.

При рекламирањето на игрите на среќа на телевизиски и радиски медиуми на јасно видлив, читлив и/или звучно (аудио) разбирлив начин, задолжително мора да биде наведено (писмено или усно изговорено) дека учеството во игрите на среќа е забрането за лица под 18 години и дека може да предизвика зависност и рекламирањето на игрите на среќа треба да биде во согласност со прописите со кои се уредуваат аудио и аудиовизуелните медиумски услуги.

Слични одредби за забрана за рекламирање се содржани и во член 135 од Законот кој се однесува на интернет игрите на среќа.

Продолжува да важи одредбата дека приредувачот на играта на среќа е должен да го оневозможи учеството на лица помлади од 18 години во игрите на среќа. Приредувачот на играта на среќа е должен да оневозможи влез на лица помлади од 18 години во казина, во простории каде што се приредува томбола од затворен тип, во обложувалници и во автомат клубови. Приредувачот на играта на среќа има

право да врши увид во документацијата со која се докажува возраста на лицата.

Приредувачот на игри на среќа во казина, во простории каде што се приредува томбола од затворен тип, во обложувалници и во автомат клубови е должен на влезната врата во деловната просторија во која се приредуваат игри на среќа, да истакне натпис со содржина: „**Се забранува влез на лица со возраст под 18 години,**“.

Член 23 од Законот се дополни со нова одредба според која приредувачот на игри на среќа во казина, во простории каде што се приредува томбола од затворен тип, во обложувалници и во автомат клубови е должен во деловната просторија во која се приредуваат игри на среќа, да истакне натпис со содржина на која истакнува соодветен текст за превенција на болести на зависност, како и контакт податоци на установа за лечење на болести на зависност која е сертифицирана од страна на Министерството за здравство.

Забелешка: Приредувачите на игри на среќа се должни да го усогласат своето работење со одредбите за ограничувањето на рекламирањето, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно до 14.01.2027 година. Доколку приредувачите на игрите на среќа не го усогласат своето работење во овој рок, Владата на РСМ на предлог на Министерството за финансии со одлука ќе ги одземе лиценците.

Ограничување на одалеченоста на просториите од училиштата

Со цел малолетниците и учениците да се одалечат од игрите на среќа и да се намали ризикот од рано започнување со коцкање член 24 се дополни со нова одредба според која деловните простории во кои се приредуваат игри на среќа во *казино, во автомат клуб и електронски игри на среќа* се отвораат на оддалеченост од најмалку 500 метри од основните и средните училишта.

Оддалеченоста претставува најкраткиот безбеден пат од основните или средните училишта до влезот на просторијата во која се приредуваат игрите на среќа, која се утврдува со

геодетски елаборат за посебни намени изготвен од страна на трговец поединец овластен геодет или трговско друштво за геодетски работи.

Начинот на утврдување на оддалеченоста и формата и содржината на геодетскиот елаборат ги пропишува директорот на Агенцијата за катастар на недвижности.

Условот за одалеченост не се однесува за отворање на уплатно-исплатните места за приредување игри на среќа во *обложувалница* и за отворањето на деловни простории во кои ќе се приредуваат игри на среќа во *казино во состав на хотел*.

Во уплатно-исплатните места на приредувачите на игри на среќа во *обложувалница*, кои се наоѓаат на одалеченост до 500 метри од основни и средни училишта не смеат да се поставуваат електронски видеолотариски терминали или терминали, компјутери за електронски игри на среќа.

Забелешка: Одредбите од член 24 кои се однесуваат на оддалеченоста на деловните простории во кои се приредуваат игри на среќа во обложувалници во кои се поставени електронски видеолотариски терминали или терминали, компјутери, во казино кое не е во состав на хотел, во автомат клуб и електронски игри на среќа од основни и средни училишта, ќе започнат да се применуваат од 01.01.2028 год.

Приредување на игри на среќа и забавни игри

Согласно новата содржина на член 7 од Законот, државата и понатаму го задржува правото самостојно да ги приредува лотариските игри на среќа, освен томболата од затворен тип, електронските и интернет игрите на среќа со основање на трговско друштво за приредување на игрите на среќа во кое Република Северна Македонија е единствен акционер (претходно со 51% државно учество).

Ова трговско друштво интернет игрите на среќа ќе ги приредува врз основа на добиена лиценца за приредување на интернет игри на среќа согласно одредбите за интернет игри на среќа од овој закон.

За целите за приредување на електронски и интернет игри на среќа, ова трговско друштво може да ангажира надворешни правни лица избрани преку јавен повик.

Правото на приредување на останатите општи игри на среќа (наградни игри, интерактивни игри на среќа, играта на среќа подарување (giveaway), посебните игри на среќа (игри на среќа во казино, во обложувалница и во автомат клуб) и забавните игри утврдени со овој закон, вклучувајќи ја и томболата од затворен тип, РСМ го пренесува со издавање на лиценца, односно дозвола на трговски друштва, односно трговец поединец, кои ги исполнуваат условите утврдени со овој закон.

Трговското друштво на кое му е издадена лиценцата, односно дозволата не смее да ја пренесе на друг субјект, односно не смее на каков било начин да го пренесе правото на приредување на игрите на среќа и забавните игри во деловните простории отворени согласно издадената лиценца односно дозвола, на кое било физичко или правно лице.

Забелешка: Трговското друштво кое е основано согласно член 7 став (3) од стариот Закон за игрите на среќа и за забавните игри („Сл. весник на РМ“ бр. 24/11...178/16 и „Службен весник на РСМ“ бр. 251/22), електронските игри на среќа ќе ги приредува до 31.12.2026 година согласно одредбите од стариот Закон за игрите на среќа и за забавните игри („Сл. весник на РМ“ бр. 24/11...178/16 и „Службен весник на РСМ“ бр. 251/22).

Трговското друштво од член 7 ст. (2) од новиот закон, во кое РСМ е единствен акционер, електронските игри на среќа самостојно ќе отпочне да ги приредува од 01.01.2027 година.

Нов тип на игри на среќа

Игрите на среќа и понатаму се делат на општи игри на среќа и посебни игри на среќа. Општи игри на среќа се: 1) лотариски игри на среќа; 2) електронски игри на среќа; 3) наградни игри; 4) интерактивни игри на среќа и 5) играта на среќа подарување (giveaway).

Забелешка: Како нов тип на општа игра на среќа се воведува играта на среќа - подарување (giveaway).

Посебни игри на среќа се: 1) игри на среќа во казино; 2) игри на среќа во обложувалница и 3) игри на среќа во автомат клуб.

Интернет игри на среќа се општите и посебните игри на среќа, како и други видови на игри на среќа во кои учесникот може да учествува преку глобалната интернет мрежа.

Лотариски игри на среќа се: 1) лотарија; 2) експрес лотарија; 3) инстант лотарија; 4) ТВ томбола (ТВ бинго); 5) лото; 6) кено; 7) спортска прогноза (тото); 8) фонто и 9) томбола од затворен тип.

Електронски игри на среќа се: 1) видеолотарија; 2) електронско бинго и 3) електронско кено.

И понатаму за игра на среќа не се смета квиз кој се реализира преку одговарање на прашања или демонстрирање на знаења или вештини, под услов учеството во квизот да не е условено со уплата (влог) од страна на учесникот во квизот и тоа од телефонски такси во висина поголема од редовната цена на телефонските импулси или која било друга форма на уплата (влог) на сметка на учесникот во квизот.

Подарување (giveaway)

Подарување (giveaway) е игра на среќа во која влогот е преку лајкувања, тагнувања и објави и која заради рекламирање на производи и услуги ги приредува едно трговско друштво или трговец поединец, на начин определен од страна на приредувачот на играта на среќа (на вообичаен начин, електронски начин, по пат на мобилен уред, интернет и слично) со јавно објавување на условите за учество во играта утврдени со правилата на играта, при што приредувачот на играта на среќа се обврзува на утврдените добитници да им ги додели наградите во предмети, пари или права.

Според Законот лајкувањето, како влог за учество во игрите на среќа е ситуација кога учесник за да учествува во одредена игра на среќа покажува интерес дека нешто му се допаѓа, дека го сака тоа, дека се грижи за нешто и сл..

Тагнување, како влог за учество во игрите на среќа е ситуација кога учесникот за да учествува во одредена игра на среќа означува нешто на фотографија и/или на видео.

Барање за добивање на дозвола за приредување на подарување (giveaway) се поднесува до Министерството за финансии на пропишан образец.

Доколку подносител на барањето е трговец поединец, барателот доставува:

- 1) правила на подарување (giveaway);
- 2) докази за потекло на наградите кои се доделуваат во подарување (giveaway);
- 3) документ за регистрација на трговец-поединец издаден од Централниот регистар на РСМ (ЦРПСМ);
- 4) информација за економско-финансиската состојба на субјектот, издадена од ЦРПСМ врз основа на годишната сметка за последната деловна година со која се потврдува економско-финансиска состојба во работењето на субјектот доколку субјектот имал деловна активност;
- 5) доказ за платен надоместок за поднесеното барање во износ од 100 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ на денот на уплатата и
- 6) доказ дека ги има платено јавните давачки по основ на даноци, царини и придонеси за задолжително социјално осигурување до месецот во кој е поднесено барањето.

Доколку барањето го поднесува трговско друштво, кон барањето ги доставува претходно набројаните докази од точки 1), 2), 4), 5) и 6), како и следните документи:

- 1) документ за регистрација на трговското друштво издаден од Централниот регистар на РСМ;
- 2) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека на трговското друштво не му е изречена споредна казна забрана за добивање на дозвола за приредување на игри на среќа;
- 3) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека на трговското друштво не му е изречена споредна каз-

на одземање на дозвола за приредување на игри на среќа и

- 4) потврда од Регистарот на казни за сторени кривични дела на правните лица дека на трговското друштво не му е изречена споредна казна привремена или трајна забрана за вршење на дејност за приредување на игри на среќа.

Барањето се поднесува најдоцна во рок од 30 дена пред денот кој од страна на подносителот на барањето е определен како ден на почеток на приредувањето подарување (giveaway).

Министерството за финансии издава дозвола за приредување на играта на среќа подарување (giveaway) по поднесеното барање во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето.

Ако барањето не е комплетно, Министерството за финансии го известува подносителот на барањето да ги достави потребните документи во најбрз можен рок, но не подоцна од 15 дена од денот на приемот на известувањето.

Доколку подносителот на барањето не ги достави бараните документи во дадениот рок или достави некомплетна документација, барањето ќе се отфрли.

Видовите докази за потекло на наградите кои се доделуваат во играта подарување (giveaway) ги пропишува министерот за финансии.

Доколку барањето е поднесено од трговско друштво во име и за сметка на друго трговско друштво, во тој случај трговското друштво кое го поднесува барањето потребно е да ги достави потребните документи кои се однесуваат за трговското друштво во чие име и сметка се поднесува барањето.

Правилата на играта на среќа подарување (giveaway) особено содржат:

- 1) назив и седиште на трговецот-поединец, односно трговското друштво;
- 2) назначување на производитите и услугите заради чие рекламирање се приредува подарување (giveaway);
- 3) име, опис и времетраење на подарување (giveaway);
- 4) опис и содржина на потврдата врз чија основа се стекнува право на учество во подарување (giveaway);

5) територија на која се приредува подарување (giveaway), односно на која се врши уплатата за учество во подарување (giveaway);

6) податоци за наградите во подарување (giveaway);

7) поединечна вредност на секоја награда од фондот на награди и вкупна вредност на фондот на награди, искажани во денари;

8) услови за учество во подарување (giveaway);

9) текот на постапката на приредувањето, односно спроведувањето на подарување (giveaway);

10) место, време, начин, постапка и контрола на извлекувањето на наградите, односно на определувањето на добивките и добитниците;

11) начин на објавување на резултатите, односно добитниците на наградите;

12) начин на исплатата, односно остварување на добивката;

13) рок во кој се врши исплатата, односно остварување на добивката;

14) начин на запознавање на учесниците во подарување (giveaway) со правилата на играта;

15) рок во кој незадоволниот учесник во подарување (giveaway) има право да поднесе приговор против приредувачот на подарување (giveaway) и

16) забрана за учество во наградната игра на вработените кај приредувачот на подарување (giveaway), како и членовите на нивните потесни семејства.

Правилата на подарување (giveaway) ги пропишува приредувачот на подарување (giveaway), а се применуваат по добиената согласност од Министерството за финансии.

Времетраењето на приредувањето на играта на среќа подарување (giveaway) не може да биде подолго од една година.

Приредувачот на подарување (giveaway) е должен јавно да ги објави резултатите, односно добитниците на наградите во рок од три дена од денот на извлекувањето на наградите, односно од денот на определувањето на добивките и добитниците во најмалку еден дневен весник достапен на територијата на

која се приредува подарување (giveaway) или на друг начин да ги направи достапни за учесниците во играта.

Приредувачот кој добил дозвола за приредување на играта на среќа подарување (giveaway) е должен пред започнување на играта да ги објави правилата на играта во најмалку еден дневен весник достапен на територијата на која се приредува играта на среќа подарување (giveaway) или на друг начин ги направи достапни за потенцијалните учесници во играта.

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на интернет игрите на среќа не се применуваат на подарување (giveaway).

Исплатата на паричните добивки, односно преземањето на стоконите и другите добивки од играта на среќа подарување (giveaway) се врши во рок одреден со правилата на играта кој не може да биде подолг од 60 дена од денот на објавувањето на резултатите, односно добитниците на наградите.

Приредувачот на играта на среќа подарување (giveaway) плаќа надоместок за приредување на играта во висина од 18% од вкупната вредност на фондот на наградите и истиот е должен да го плати пред почетокот на играта, а во рок од 3 дена од денот на приемот на дозволата.

Доколку приредувачот не го уплати надоместокот во потребниот рок, Министерството за финансии со решение ја одзема дозволата.

Критериуми за репутација

Во стариот Закон за игри на среќа, критериуми за репутација воопшто не постоеја, ниту како поим ниту како услов - старата регулатива ја проверуваше само формалната документација (регистрација, капитал, и сл.), само за правното лице без да се провери дали луѓето зад него (сопственици, управители, управувачки органи) имаат проблематична биографија.

Новиот закон ја дефинира репутацијата како честност, компетентност, работливост и поседување личен интегритет кои даваат сигурност дека лицето нема да влијае во насока на загрозување и нарушување на угледот и довербата на јавноста во друштвото за приредување на игри на среќа.

Според член 15 од Законот, лиценцата, односно дозволата за приредување на игри на среќа, односно на забавни игри ќе му се одземе на приредувачот на игри на среќа, односно на забавни игри, ако меѓу другото се утврди дека престанал да го исполнува условот за репутација согласно критериумите утврдени со овој закон. Условот за репутација е утврден за следниве игри на среќа: томбола од затворен тип (член 48), казино (член 66), обложувалница (член 84) и автомат клуб (член 100).

Членовите на органите на управување и надзор на подносителот на барањето за лиценца (управен и надзорен одбор, односно членови на одборот на директори), како и содружниците и акционерите на подносителот на барањето не можат да бидат лица кои не поседуваат репутација, со што може да биде загрозеено сигурното и стабилното работење на друштвото.

За **правно лице** условот за репутација е исполнет доколку:

- 1) не му е изречена привремена забрана за приредување на игри на среќа;
- 2) не му е изречена забрана за приредување на игри на среќа;
- 3) не му е изречена забрана за добивање на лиценца за приредување на игри на среќа;
- 4) не му е изречено одземање на лиценца за приредување на игри на среќа;
- 5) не му е отворена постапка за стечај и
- 6) во последните две години не му било одбиено барање за добивање лиценца за приредување на игри на среќа согласно овој закон.

За **физичко лице** условот за репутација е исполнет доколку:

- 1) не му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност од областа на игрите на среќа;
- 2) со правосилна судска пресуда не е осуден на безусловна казна затвор над шест месеци од областа на игрите на среќа, се додека траат правните последици од пресудата и/или има соработник којшто е осуден со правосилна судска пресуда на безусловна казна затвор над шест месеци, се додека траат правните последици од пресудата и

3) не извршувало функција во орган на управување во ТД за приредување на игри на среќа, над кое е отворена постапка за стечај и на кое му е одземена лиценцата за приредување на игри на среќа во последните три години.

За именување на членови на органите на управување и надзор на подносителот на барањето за лиценца (управен и надзорен одбор, односно членовите на одборот на директори), трговското друштво на кое му е издадена лиценца е должно до Министерството за финансии да поднесе барање за добивање претходна согласност и да достави доказ за платен надоместок во износ од 1.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на Народната банка на РСМ на денот на уплатата.

Член на орган на управување и надзор во трговското друштво за приредување игри на среќа може да биде лице: кое не било одговорно лице во трговско друштво за игри на среќа над кое е поведена стечајна постапка и кое поседува репутација согласно овој закон.

Министерството за финансии донесува решение за давање на претходна согласност за именување на членови на органот на управување и надзор во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето.

Забелешка: Приредувачите на игрите на среќа кои имаат добиено лиценци согласно одредбите од стариот Закон за игри на среќа и за забавни игри имаат обврска да се усогласат со одредбите кои се однесуваат на исполнување на условите за репутација во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон (14.01.2027). Ако приредувачите не го усогласат своето работење во овој рок, Владата на РСМ на предлог на Министерството за финансии со одлука ќе ги одземе лиценците.

Задолжително поставување глобален систем за позиционирање на локација ГПС

Според член 27 од Законот, секој поставен автомат за игри на среќа, односно електронски видеолотариски терминали (влт), во автомат клуб, во казино и во деловни простории во кои се приредуваат електронски игри на среќа е потребно да има Глобален систем за пози-

ционирање на локација ГПС. Овој систем треба да е во постојана електронска комуникација со УЈП, за постојано следење на податоците за локацијата на автоматите, односно терминалите. За пуштање на автоматите, односно терминалите во слободен промет, приредувачот е должен на секој автомат за игри на среќа, односно електронски видеолотариски терминали (влт) да обезбеди поставување на ГПС од страна на овластено правно лице избрано согласно претходно утврдени критериуми во јавен повик.

Министерот за финансии ги пропишува функционалните и техничките карактеристики на ГПС кои треба да ги имаат автоматите, односно електронските видеолотариски терминали (влт) за игри на среќа и интегрираниот автоматски систем за управување, начинот и документацијата за нивно одобрување, начинот на проверка и контрола на ГПС и правилата за техничко одржување и сервисирање на истите.

Забелешка: Одредбите од член 27 од овој закон, кои се однесуваат на поставување на ГПС на автоматите за игри на среќа и електронските видеолотариски терминали, ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2028 година.

До започнувањето на примената на одредбите кои се однесуваат на поставување на ГПС на автоматите за игри на среќа и електронските видеолотариски терминали, Царинската управа на РСМ ќе води регистар на сериски броеви на увезените автомати за игри на среќа и електронски видеолотариски терминали.

Нови одредби за висината на основната главнина за добивање дополнителни лиценци за ист или различен вид игра на среќа

Согласно член 33 од Законот, трговско друштво на кое му е издадена лиценца за еден вид на посебна игра на среќа има право да поднесе барање да му биде издадена уште една или повеќе лиценци за ист вид игра на среќа, ако има основна главнина во кумулативен износ од минимум пропишаниот износ на основна главнина за конкретниот вид игра на среќа.

Трговското друштво на кое му е издадена лиценца за еден вид игра на среќа, има право да

поднесе барање да му биде издадена уште една лиценца за различен вид игра на среќа, ако има основна главнина во кумулативен износ од минимум пропишаните износи на основни главнини за соодветниот вид игра на среќа.

Со оваа одредба за прв пат се дозволува и уредува кумулирање на повеќе лиценци (исти или различни) кај едно исто трговско друштво.

Согласно член 33, друштво кое веќе има лиценца за еден вид посебна игра на среќа (пр. казино) може да бара уште една или повеќе лиценци за истиот вид игра, ако има основна главнина во кумулативен износ т.е. збир од пропишаниот минимум за секоја дополнителна лиценца одделно (значи ако основната главнина за една казино-лиценца е 2.500.000 евра, за две треба да е 5.000.000 евра итн.).

Друштво со лиценца за еден вид игра може да бара лиценца и за друг вид игра (пр. има казино-лиценца, сака лиценца за обложувалница), под услов да ја има кумулираната основна главнина за двата вида одделно пропишани.

Забелешка: Приредувачите на кои им се издадени повеќе од една лиценца за приредување на игри на среќа од ист или различен вид игри на среќа се должни да го усогласат своето работење со одредбите од член 33 од овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно до 14 јули 2027 година. Ако приредувачите не го усогласат своето работење во овој рок Владата на РСМ на предлог на Министерството за финансии со одлука ќе ги одземе лиценците.

Употреба на посебните давачки за игри на среќа за поддршка на Агенцијата за филм на РСМ

Во новиот закон продолжи да важи одредбата според која средствата остварени по сите основи од приредувањето на игри на среќа и забавни игри се користат за финансирање на националните инвалидски организации, нивните здруженија и нивната асоцијација, на здруженија на граѓани за борба против семејното насилство и за Црвениот крст на РСМ (член 18.)

Износот на средствата се определува на 50% од вкупниот приход од игрите на среќа и за-

бавните игри утврден во претходната календарска година, но не помалку од 60 милиони денари и не повеќе од 120 милиони денари.

Уплатените средства по сите основи од приредувањето на посебните игри на среќа во Буџетот на РСМ се користат за активности и функционирање на младинските категории во рамките на регистрирани спортски клубови во спортските федерации преку Министерството за спорт.

Висината на средствата за спорт се определува на износ кој не може да биде помал од 30 милиони денари и не поголем од 50 милиони денари за Министерство за спорт.

Од уплатените средства за посебната давачка од игрите на среќа, секоја година до 31 март се распределуваат средства во висина од 4% за промоција на туризмот, на сметка на Министерството за култура и туризам, во рамки на Трезорската сметка.

Нова е одредбата дека од уплатените средства за посебната давачка од игрите на среќа, секоја година до 31.03 сераспределуваат средства во висина од 3% за финансирање на филмот, на сметка на Агенцијата за филм на РСМ.

Зголемени надоместоци за добивање лиценци

Со новиот закон се зголемија надоместоците кои се плаќаат за да се добијат потребните лиценци за организирање на игрите на среќа и забавните игри.

Најголемо зголемување е направено кај интернет игрите и обложувалниците.

Во продолжение следи споредбен преглед на надоместоците што се плаќаат за добивање на лиценци или дозволи за работа и месечните надоместоци што се плаќаат во текот на организирањето на игрите на среќа и забавните игри, според стариот и новиот закон.

Вид игра	Стар закон	Нов закон
Томбола од затворен тип	100.000 € (лиценца 4 год.)	125.000 € (лиценца 6 год.)
Казино	600.000 € (лиценца 6 год.)	750.000 € (лиценца 6 год.)
Обложувалница	105.000 € (3 год.)	210.000 € (6 год.)
Автомат клуб	78.750 € (лиценца 6 год.)	100.000 € (лиценца 6 год.)
Секоја следна деловна просторија (автомат клуб)	нема таква одредба	30.000 € еднократно
Интернет игри на среќа (приредувач)	50.000 €	200.000 €
Производител (хардвер/софтвер за интернет игри)	25.000 €	лиценцата не постои во новиот закон
Наградни игри	18% од фондот на награди	18% од вредноста на фондот на награди
Забавни игри (дозвола)	1.000 € (важи 10 год.)	5.000 € (важи 5 год.)
Подарување (giveaway)	не постоеше	100 € со барањето на дозвола 18% од вредноста на фондот на награди
Интерактивни игри	18% од вредноста на фондот на награди	100 € со барањето на дозвола 18% од вредноста на фондот на награди
Надоместок за овластување на правно лице за утврдување исправност на автомати и маси за игри на среќа	Не се плаќало надомест (важи 18 месеци)	3.000 € (важи 24 месеци)

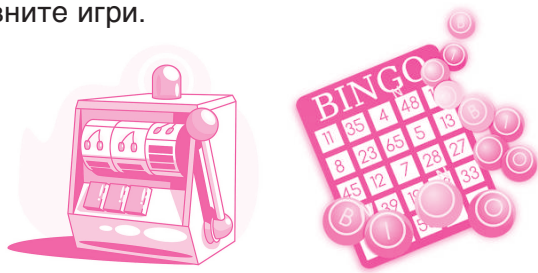

Вид игра	Месечен надомест - стар закон	Месечен надомест -нов закон
Томбола од затворен тип	4%од остварените уплати од продажба на томболни картички	6%од остварените уплати од продажба на томболни картички
Казино - рулет маса	3.000 €/месечно	5.000 €/месечно
Казино -други маси	1.725 €/месечно	2.500 €/ месечно
Обложувалница	20% + 3% (спорт) = 23% месечно од разликата меѓу уплатениот и исплатениот износ од сите компјутери во сите уплатно - исплатни места	20% + 3% (спорт) = 23% месечно од разликата меѓу уплатениот и исплатениот износ од сите компјутери во сите уплатно - исплатни места 1.000 €/месечно по уплатно-исплатно место ако износот од 20% е помал од износот добиен како производ од бројот на уплатно-исплатни места помножен со 1.000 €
Автомат клуб	20% + 1,5% (спорт) + 1,5% (здравство) = 23% од разликата меѓу уплатениот и исплатениот износ од сите автомати во сите деловни простории	23% + 1,5% (спорт) + 1,5% (здравство) = 26% од разликата меѓу уплатениот и исплатениот износ од сите автомати во сите деловни простории 400 €/месечно по автомат/рулет ако износот од 23% е помал од износот добиен како производ од бројот на сите автомати и рулети помножен со 400 €
Интернет игри	0,5% од вкупната вредност на сите уплати	6% од сите уплати за лотариски игри 15% на разликата меѓу вкупните уплати и исплати за електронски и посебни игри на среќа
Забавни игри	10 € по апарат месечно	50 € по апарат месечно
Електронски игри — по терминал	30 €/месечно	200 €/месечно

Преодни одредби за лиценците

Лиценците, дозволите за приредување на игри на среќа и забавни игри и решенијата за овластување за утврдување на техничка исправност на автоматите и масите за игри на среќа издадени согласно стариот Закон за игрите на среќа и за забавните игри продолжуваат да важат до истек на временскиот период за кој се издадени.

Започнатите постапки за добивање лиценци, барања, согласности и слично ќе завршат согласно стариот Закон за игрите на среќа и за забавните игри.

Приредувачите на игрите на среќа на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон им е издадена лиценца за приредување игри на среќа во обложувалница и врз основа на која имаат добиено согласности за уплатно-исплатни места во кои приредуваат игри на среќа во обложувалница се должни да го усогласат своето работење со член 87 ставови (4) и (5) од овој закон во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон (14.07.2027 г.), односно ако имаат отворено над 25 уплатно-исплатни места, се должни:

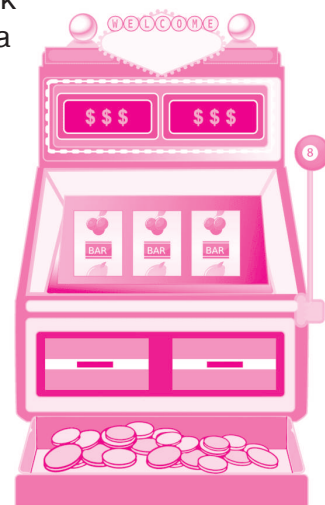
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостанува до 1 година да платат еднократен надоместок во износ од 500 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секое уплатно место над 25 уплатно-исплатни места и
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостануваат од 1 до 2 години, да платат еднократен надоместок во износ од 1.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секое уплатно-исплатно место над 25 уплатно-исплатни места.

Ако приредувачите на игри на среќа во обложувалница не го усогласат своето работење во овој рок, Владата на РСМ на предлог на Министерството за финансии со одлука ќе ги одземе лиценците.

Приредувачите на игри на среќа на кои до денот на влегувањето во сила на овој закон им е издадена лиценца за приредување на игри на среќа во автомат клуб и врз основа на која имаат добиено согласности за деловни простории во кои се приредуваат игри на среќа во автомат клуб, се должни да го усогласат своето работење со одредбите од членот 103 став (3) од овој закон, во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, односно се должни:

- ако до истекот на важноста на лиценцата преостанува до една година, да платат еднократен надоместок во износ од 5.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секоја деловна просторија,
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостануваат од 1 до 2 години, да платат еднократен надоместок во износ од 10.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секоја деловна просторија,
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостануваат од 2 до 3 години, да платат еднократен надоместок во износ од 15.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секоја деловна просторија,
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостануваат од 3 до 4 години, да платат еднократен надоместок во износ од 20.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секоја деловна просторија и
- ако до истекот на важноста на лиценцата преостануваат од 4 до 5 години да платат еднократен надоместок во износ од 25.000 евра во денарска противвредност по средниот курс на НБРСМ за секоја деловна просторија.

Ако приредувачите на игри на среќа во автомат клуб не го усогласат своето работење во овој рок, Владата на РСМ на предлог на Министерството за финансии со одлука ќе ги одземе лиценците.

Канцелариско и архивско работење согласно новиот закон

Новиот закон воспостави целосна правна рамка која ќе овозможи електронско архивирање на документи. Овој чекор е важен за развојот на дигиталниот сектор, бидејќи ќе претставува значаен исчекор во создавањето на целосно електронско управување со документи.

Со новиот закон се предвиде да се воспостави Единствен национален архивски информациски систем во

Државниот архив и воспоставување на Информацискиот систем за канцелариско и архивско работење.

Врз основа на новиот закон се донесе и нова Уредба за канцелариско и архивско работење (“Службен весник на РСМ” бр.140/26) која влезе во сила од 03.07.2026 г. од кога престана да важи старата Уредба за канцелариско и архивско работење.

Предмет и примена на законот

Со овој закон се уредува заштитата, чување, обработката и користење на архивскиот материјал и документарниот материјал како културно наследство на државата и како извор на колективната меморија, канцелариското и архивското работење, надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон и надлежностите на Државниот архив на РСМ.

Создавањето, складирањето и обработката на електронските документи, начинот на употреба на електронските документи кои се дел од архивскиот и документарниот материјал, безбедноста на средствата за електронска идентификација и безбедноста при обезбедување доверливи услуги, како и на електронските потписи, електронските печати, електронските временски жигови, електронските документи, услугите за електронска препорачана достава, услугите за проверка на автентичност на веб-страници, валидација на елект-

ТРЕНДАФИЛКА ВАСИЛЕВА

Новиот Закон за архивски материјал и архивска дејност се објави во “Службен весник на РСМ” бр. 135/25 (во натамошниот текст: Законот) и истиот се применува од **1 јуни 2026 година**.

Од овој датум престана да важи стариот Закон за архивски материјал (“Сл. весник на РМ” бр. 95/12...193/24).

Започнатите постапки за давање на согласност на плановите на архивски знаци, листите на архивски материјал и листите на документарен материјал со рокови на негово чување до 1 јуни 2026 година ќе се завршат согласно стариот Закон за архивски материјал.

ронскиот потпис или печат, се врши согласно со прописите за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

За мерките за безбедност на мрежи и информациски системи, безбедносните услови и известувања за инциденти на мрежи и информациски системи предвидени со овој закон, се применуваат прописите за безбедност на мрежи и информациски системи, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Заштитата на лични податоци коишто се дел од архивски материјал, се врши согласно со прописите за заштитата на лични податоци.

Безбедност на документарниот и архивски материјал со степен на класификација се обезбедува согласно со прописите за безбедност на класифицирани информации.

За пристап до информации од јавен карактер се применуваат прописите за пристап до информации од јавен карактер.

Јавен архивски и документарен материјал

Архивскиот и документарниот материјал создаден во владение или примен во работата на институциите од јавниот сектор, трговските друштва основани од државата или во кои доминантен капитал има државата, правните и физичките лица на кои со закон им се доверени јавни овластувања е **јавен архивски и документарен материјал**.

Документарен материјал е целокупниот изворен и репродуциран (пишуван, цртан, печатен, фотографираан, филмуван, аудиовизуелизиран, механографиран, електронски, дигитално, оптички или на друг начин забележан) материјал, книги, евиденции за тој материјал и друго кој е создаден во работата на имателите и е од значење за нивната тековна работа се додека од него не е издвоен архивскиот материјал.

Архивски материјал е целокупниот изворен и репродуциран материјал во хартиена и/или електронска форма (пишуван, цртан, печатен, фотографираан, филмуван, аудиовизуелизиран, механографиран, електронски, дигитален, оптички или друг начин забележан) од трајна вредност, кој е од значење за државата, науката, културата, имателите, како и сите други потреби. За архивски материјал се смета и репродуциран материјал во отсуство на постоење на изворниот, оригинален архивски материјал.

Материјалот во определена форма, формат и содржина како примерок на документ за првпат создаден од имателот на архивски и документарен материјал е **изворен архивски и документарен материјал**.

Репродуциран архивски и документарен материјал е примерок од документ или дел од него, снимен на материјална подлога, директно или индиректно, повремено или трајно, независно од видот на подлогата на примерокот, бројот на примероците и постапката.

Јавниот архивски и документарен материјал е сопственост на РСМ и е неотуѓив.

Приватните правни и физички лица не смеат да собираат, стекнуваат, чуваат и поседуваат јавен архивски и документарен материјал.

Имателот на јавен архивски и документарен материјал или неговиот правен наследник за своето основање, статусна измена, надлежност и престанување со работа, го известува Државниот архив во рок од 30 дена од настанатата промена.

Државниот архив воспоставува и води Регистар на иматели на јавен архивски и документарен материјал.

Обврски на имателите на јавен архивски и документарен материјал

Во член 14 од Законот се дефинирани следниве обврски на имателите на јавен архивски и документарен материјал (вклучително и материјалот во електронска форма):

- 1) подготви, донесе и да достави до Државниот архив план на архивски знаци, листи на архивски материјал и листа на документарен материјал со рокови на негово чување;
- 2) врши и го определува начинот на прием, прегледување и распоредување на архивскиот и документарниот материјал;
- 3) обележува, датира и води основна евиденција за архивскиот и документарниот материјал и да врши негова административно-техничка обработка;
- 4) обезбедува навремено враќање на решените предмети, да го класифицира и средува архивскиот и документарниот материјал и да врши негово одлагање во писарницата;
- 5) врши тековно одбирање на архивскиот од документарниот материјал;
- 6) врши издвојување и попис на документарниот материјал за уништување;
- 7) води евиденција (попис и опис) на архивскиот материјал;
- 8) го заштитува, чува и одржува архивскиот и документарниот материјал во изворна и безбедна состојба да не се оштети, исчезне или уништи;
- 9) дава податоци и информации за архивскиот и документарниот материјал на Државниот архив;

10) го користи архивскиот и документарниот материјал согласно со закон и други прописи или општи акти;

11) им дозволи на овластени лица од Државниот архив увид во состојбата на архивскиот и документарниот материјал, истражување, проучување, снимање, користење и преземање мерки и заштита на архивскиот и документарниот материјал;

12) го известува Државниот архив за сите правни и фактички промени на архивскиот и документарниот материјал;

13) обезбеди достапност на документарниот и архивскиот материјал за јавноста, согласно со закон;

14) го предаде архивскиот материјал на Државниот архив во средена и евидентирана состојба, со попис и опис сместен во архивски кутии;

15) обезбеди соодветен простор, стандардна опрема и техничко-технолошки средства за чување, заштита и обезбедување на архивскиот и документарен материјал;

16) користи информациски систем за канцеларско и архивско работење и

17) други обврски утврдени со овој закон.

Имателот на архивски и документарен материјал со актот за внатрешна организација утврдува организациска единица за канцеларско и архивско работење.

Забелешка: По исклучок, имателот со помалку од 30 вработени може да овласти најмалку едно одговорно лице за канцеларско и архивско работење.

Имателот на јавен архивски и документарен материјал во електронска форма е должен да воспостави процедура за работа со електронски документи.

План на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал

Имателот на јавен архивски и документарен материјал донесува план на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал со рокови за нивно чува-

ње и истите, заедно со известувањето, ги доставува до Државниот архив **најдоцна до 15. 11. во тековната година за наредната година.**

Новоформиран имател на јавен архивски и документарен материјал ги донесува планот и листите и ги доставува до Државниот архив во рок од 30 дена од денот на започнување со дејноста.

Државниот архив донесува решение за согласност за примена на планот и листите во рок од 30 дена од денот на приемот на истите, доколку се во согласност со прописите за канцелариското и архивското работење или донесува решение со кое не се дава согласност.

Доколку имателот на јавен архивски и документарен материјал направи измена на планот и листите, измените, заедно со известувањето, ги доставува до Државниот архив *во рок од 15 дена од денот на нивната измена.* Потоа врз основа на известувањето за измената, Државниот архив донесува решение за примена на планот и листите.

Формата и содржината на планот на архивски знаци, листата на архивски материјал и листата на документарен материјал, како и формата и содржината на известувањето се уредуваат со прописот со кој се уредува канцелариското и архивското работење.

Одбирање и средување на архивскиот материјал од документарниот материјал

Имателите на јавен архивски и документарен материјал, за поефикасна заштита, чување и користење на архивскиот и документарен материјал, се должни:

- тековно и комисиски да вршат одбирање на архивскиот од документарниот материјал, согласно со листата на архивски материјал и листата на документарен материјал,

- да го опишат, односно евидентираат архивскиот материјал што настанал во претходната календарска година, *најдоцна до 31 март во тековната година*, по што ја доставуваат евиденцијата до Државниот архив.

Освен имателите на јавен архивски и документарен материјал, одбирање и средување

на јавен архивскиот од документарниот материјал, може да врши и Државниот архив.

Уништување на документарниот материјал

Имателот на јавен архивски и документарен материјал е должен по извршеното одбирање на архивскиот материјал, да изврши издвојување на документарниот материјал на кој му изминал рокот на чување заради негово уништување и да изготви попис на предложениот документарен материјал за уништување.

Пописот заедно со барање за добивање согласност за уништување, се доставува до Државниот архив, кој донесува:

- решение за согласност за уништување на документарниот материјал ако констатира дека во предложениот документарен материјал за уништување нема архивски материјал, а на документарниот материјал му истекло рокот за чување и
- решение со кое се одбива барањето за согласност за уништување на предложениот документарен материјал, ако имателот нема извршено попис на архивскиот материјал за периодот за кој се предлага уништување на документарниот материјал или пописот на документарен материјал за уништување не е во согласност со листата на архивски материјал и листата на документарен материјал со рокови на чување.

Против решението на Државниот архив имателот има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен во рок од 15 дена од денот на донесување на решението.

При уништувањето на документарниот материјал за кој е добиена согласност и кој е во надлежност на имателот, треба да се почитуваат прописите за безбедност на класифицирани информации и прописите за заштита на лични податоци.

Предавање на јавниот архивски материјал

Имателот на јавен архивски и документарен материјал го предава јавниот архивски материјал записнички на Државниот архив во изворна, комплетна, одбрана и средена состојба, со попис и опис на материјалот, согласно овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и тоа:

- во хартиена форма сместен во архивски кутии или
- во електронска форма, мета-податоци декодирани, во формат погодни за електронско складирање (чување).

Рокот за предавање на јавниот архивски материјал не може да биде подолг од 20 години од неговото создавање, но имателот, јавниот архивски материјал може да го предаде на Државниот архив, во рок подолг од 20 години, ако јавниот архивски материјал е неопходен за неговата работа и извршување на неговите надлежности за што го известува Државниот архив најмалку 30 дена пред истекот на рокот.

При предавањето на јавниот архивски материјал на Државниот архив, имателот на јавен архивски и документарен материјал е должен да ги обележи подолгите рокови за користење на јавниот архивски материјал определени со овој или друг закон.

Начинот на предавање на јавниот архивскиот материјал, формата и содржината на известувањето, како и начинот на обележување на јавниот архивски материјал со подолги рокови за користење ги пропишува со акт директорот на Државниот архив.

Кога имателот на јавен архивски и документарен материјал ќе престане со работа, создадениот јавен архивски и документарен материјал се предава на имателот кој ги презема неговите надлежности, права и обврски, а доколку нема правен наследник, јавниот архивски и документарен материјал на кој не му се изминати роковите на чување се предава на Државниот архив.

Електронскиот архивски и документарен материјал

Електронскиот архивски материјал се чува трајно во изворна форма која овозможува трајност на електронските записи, а електронскиот документарен материјал се чува во изворна форма која овозможува трајност на електронскиот запис, во рокот за чување утврден со листата на документарен материјал со рок-ови за негово чување.

Електронскиот архивски и документарен материјал треба да се потпишани со електронски потпис и електронски печат, согласно прописите за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги и треба да овозможат веродостојно да се утврди потеклото, креаторот, времето, начинот и обликот во кој се ставени во Единствениот национален архивски информациски систем.

Начинот на одржување и надградба на медиумите за архивирање на електронскиот архивски и документарен материјал не треба да ја менува целокупноста и неповредливоста на електронскиот архивски и документарен материјал.

Електронскиот архивски и документарен материјал евидентиран во дигитални бази на податоци и дигиталните слики на документи добиени со дигитализација на документи во хартија, се чува на начин кој го обезбедува од неовластен пристап, бришење, менување или губење на податоците, согласно закон.

Јавен електронски архивски и документарен материјал

Јавниот електронски архивски и документарен материјал се создава, заведува, обработува, одбира и се чува во електронска форма, погодна за подготовка за сигурносно електронско складирање согласно овој закон и прописите за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.

Личните и класифицираните податоци во јавниот електронски архивски и документарен материјал се складираат согласно прописите за заштита на лични податоци и прописите за класифицирани информации.

При пренос на податоци и обезбедување на пристап до јавниот архивски и документарен материјал задолжително се почитуваат мерките за безбедност на мрежни и информациски системи согласно закон.

Чување на јавниот електронски архивски и документарен материјал

Јавниот електронски документарен материјал се чува во електронска форма кај имателот на јавен архивски и документарен материјал се додека не му изминат роковите за чување, а *јавниот електронски архивски материјал* се чува во електронска форма се додека не се предаде во Државниот архив на трајно чување.

По исклучок, документарниот материјал од физички лица во хартиена форма, имателот го дигитализира согласно прописите за електронските документи, електронската идентификација и доверливите услуги и врши електронска административно-техничка обработка на истиот. Архивскиот материјал кој ќе произлезе од документарниот материјал од физички лица во хартиена форма, трајно се чува во форма во која е создаден.

Јавниот електронски архивски материјал задолжително се чува на најмалку две физички одделени локации, и тоа примарна локација и локација за опоравување од катастрофи, кои мора да бидат оддалечени меѓусебно најмалку 100 километри од примарната локација.

Ако имателот на јавен архивски и документарен материјал го чува несовесно и нестручно истиот и заради тоа постои опасност од оштетување или уништување, Државниот архив со решение ќе му наложи на имателот да го заштити, чува и одржува материјалот во изворна и безбедна состојба да не се оштети, исчезне или уништи и да определи рок не пократок од 5 дена за спроведување на овие должности.

Приватен архивски и документарен материјал

Приватниот архивски и документарен материјал се создава, е во сопственост, владение или е примен во работата од физички или приватни правни лица кои вршат дејност, услуги или слободни занимања.

Имателот на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата треба да ги исполнува следните критериуми:

- при своето работење да создава архивски материјал кој е од значење и вредност за државата, науката и граѓаните или
- има значајна улога во општествениот систем и функционирањето на државниот, политичкиот, стопанскиот, културниот и останатиот живот.

Државниот архив ја утврдува исполнетоста на претходно споменатите критериуми и донесува решение за определување имател на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата по службена должност, кое го доставува до имателот во рок од 15 дена од денот на неговото донесување.

Против решението, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен во рок од 15 дена од денот на донесување на решението.

Државниот архив во електронска форма воспоставува и води Регистар на иматели на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата и овие податоци се чуваат трајно.

Обврски на имателот на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата

Имателот на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата ги има истите права и обврски како и имателот на јавен архивски и документарен материјал утврдени со овој закон.

Ако имателот престане со работа, должен е архивскиот и документарниот материјал да го предаде на неговиот правен следбеник, односно ако нема правен следбеник, архивскиот материјал во одбрана, средена и евидентирани состојба да го понуди на Државниот архив до денот на престанок со работа на имателот на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата.

Кои се обврските на имател на приватен архивски и документарен материјал кој не е од посебен интерес за државата?

Согласно член 30 од Законот, имателот на приватен архивски и документарен материјал кој не е од посебен интерес за државата е должен:

- да применува план на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал со рокови на негово чување,
- да води сопствена евиденција во канцелариското работење и
- да управува со документи и записи во текот на целата предметна постапка преку писарницата на имателот.

Имателот со актот за внатрешна организација утврдува организациска единица за канцелариско и архивско работење.

Забелешка: Согласно член 30 од Законот, по исклучок, имателот со помалку од 30 вработени може да овласти најмалку едно одговорно лице за канцелариско и архивско работење. Имателот не ги доставува до Државниот архив евиденциите од создадениот приватен архивски и документарен материјал.

Документарни центри (член 31 од Законот)

Имателот на приватен архивски и документарен материјал може приватниот архивски и документарен материјал да го подари, продаде или даде на чување на документарни центри или на Државниот архив.

Приватниот архивски и документарен материјал не смее да се отуѓува или на друг начин отстапува на странски физички и правни лица.

Приватниот архивски и документарен материјал кој е подарен, продаден или даден на чување на Државниот архив е достапен за користење на друго правно или физичко лице, под услови и на начин определени за јавниот архивски материјал, доколку со договорот за дар, продажба или давање на чување, склучен помеѓу имателот на приватниот архивски и документарен материјал и Државниот архив поинаку не е определено. Ако имателот постапи спротивно на оваа одредба, Државниот архив

има право со тужба против продавачот и купувачот да бара поништување на договорот за купопродажба, најдоцна во рок од три години од денот на склучувањето на договорот.

Документарни центри се трговски друштва кои вршат преземање, вреднување, средување, евидентирање, заштита, чување и користење на приватниот архивски и документарен материјал или го дава на користење на друго правно или физичко лице со одобрение на имателот.

Имателот не е одговорен ако документационите центри не ги преземат претходно споменатите должности на центрите утврдени со член 31.

Имателот кој има намера да го продаде приватниот архивски и документарен материјал, е должен материјалот прво да му го понуди на Државниот архив, а во понудата ги определува условите и цената на продажбата на приватниот архивски материјал. Ако Државниот архив во рок од 45 дена не ја прифати понудата, имателот може да го продаде материјалот на трето лице, но не по пониска цена и под поповолни услови од оние содржани во понудата до Државниот архив.

Државен архив

Законот содржи и одредби за функционирањето на Државниот архив, неговите надлежности и статусот на вработените.

Достапност за користење на јавниот архивски и документарен материјал

Јавниот архивски и документарен материјал е достапен за користење по истекот на 20 години од неговото создавање. По исклучок, јавниот архивски и документарен материјал може да биде достапен за користење и пред истекот на 20 години од неговото создавање, ако е наменет за јавноста или ако така определил имателот на истиот.

Во Законот се пропишани следниве рокови за достапност на јавниот архивски и документарен материјал:

1) по истекот на 100 години од неговото создавање:

- јавниот архивски и документарен материјал кој содржи податоци што се однесуваат на одбраната, меѓународните односи, на работите од национална безбедност, вклучувајќи ги и тие за одржување на јавниот ред и мир, разузнавачката и безбедносната дејност, податоци за економските интереси на РСМ, за даночните тајни, а со чие откривање би настапиле штетни последици за националната безбедност и националните интереси на РСМ, е достапен за користење, ако со закон или посебни прописи поинаку не е уредено,

- јавниот архивски и документарен материјал кој содржи податоци за објектите и капацитетите од стратешко значење за државата,

2) по истек на 100 години од пописот или анкетата:

- податоци од статистички пописи и анкети,

3) по истек на 100 години од раѓањето или 20 години од смртта на лицето:

- здравствени досиеја и податоци за лицето,
- документи кои содржат доверливи информации за физички лица и нивните наследници (силување, вонбрачно раѓање, посвојување, малолетничка деликвенција и слично),

4) по истекот на 70 години од раѓањето на лицето:

- персонални досиеја и податоци со карактеристики и изјави, освен во случаи ако со други прописи поинаку не е уредено,

5) по истекот на 70 години од неговото создавање:

- јавниот архивски и документарен материјал кој содржи податоци за геолошки и геодетски истражувања на природните ресурси и економијата на земјата,

6) по истекот на 70 години од создавањето или 20 години по смртта на лицето:

- документи кои ги навредуваат националните чувства, ги ограничуваат слободите и правата на човекот, документи што содржат лични податоци, односно посебни категории на лични податоци, податоци за расно, национално потекло, политичко, верско или филозофско убедување, здравствена состојба, сексуален живот, упис или бришење во или од казнената евиденција што се води врз основа на законот, кои предизвикуваат национална и расна нетр-

пеливост и дискриминација, го ограничуваат или понижуваат физичкиот и моралниот интегритет на човекот, се достапни за користење, ако со други прописи поинаку не е уредено,

7) по истекот на 50 години од неговото создавање:

- јавниот архивски и документарен материјал кој содржи податоци кои се деловна тајна, технолошки усовршувања и иновации,

8) по истекот на 50 години од правосилноста на одлуката:

- документи настанати во судска постапка.

Јавниот архивски материјал со подолги рокови за користење може да биде достапен за користење и пред изминувањето на определените рокови, во службени или научно истражувачки цели за што на предлог на имателот на јавен архивски и документарен материјал, односно корисникот доставен пред изминување на роковите, одлучува Владата.

Користењето на архивскиот материјал во Државниот архив е без надоместок. По исклучок, Државниот архив наплатува надоместок на трошоците за репродуцирање, дигитализација, конверзија од микрофилм и сл. на архивскиот материјал, по барање на заинтересираната страна, согласно реалните трошоци направени за да овозможи користење на архивскиот материјал. Висината на надоместокот го утврдува Владата, на предлог на Државниот архив.

Пребарувањето во регистрите или евиденциите кои ги води Државниот архив се врши без надоместок.

Единствен национален архивски информациски систем

Државниот архив го воспоставува и води во електронска форма Единствениот национален архивски информациски систем, како дел од единствениот систем за управување со документи. Овој систем задолжително треба да овозможува прием на архивски материјал по електронски пат, достапност, трајно архивирање и валидација на електронски документи.

Контролор и обработувач на податоците од Архивскиот информациски систем е Државниот архив и должен е да го одржува овој систем.

Информациски систем за канцелариско и архивско работење

Заради електронско управување со канцелариско и архивско работење, Министерството за дигитална трансформација воспоставува Информациски систем за канцелариско и архивско работење, кој го користат имателите на јавен архивски и документарен материјал.

Информацискиот систем треба да овозможи обележување, евидентирање и датирање на примените и создадените електронски документи на начин кој ќе спречи понатамошни измени, дефинирање, евидентирање (попис и опис) и доставување евиденции во Државниот архив по електронски пат, подготовка и автоматска валидација на електронските документи.

Имателите на јавниот архивски и документарен материјал се должни да обезбедат безбедност на обработката на личните податоци на физички лица соодветно на ризикот на обработката, при што мора да се применат технички и организациски мерки за заштита од случајно или незаконско уништување на личните податоци или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на лични податоци преку мрежа и заштита од незаконски облици на обработка согласно прописите за заштита на личните податоци.

Министерството за дигитална трансформација воспоставува и води регистар на корисници на информациски системи за канцелариско и архивско работење во електронска форма.

Надзор над спроведувањето на законот

Надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон со кои се уредува Единствениот национален архивски информационален систем и информациските системи за канцелариско и архивско работење врши Министерството за дигитална трансформација.

Државниот архив врши инспекциски надзор над работата на:

- имателите на јавен архивски и документарен материјал во врска со архивското работење на имателите,

- имателите на приватен архивски и документарен материјал и имателите на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата во врска со канцелариското и архивското работење.

Државниот управен инспекторат врши инспекциски надзор над канцелариско работење кај имателите на јавен архивски и документарен материјал.

Инспекторите за архивски материјал при вршењето на инспекцискиот надзор се овластени со решение да:

- им наредат на имателите на јавен архивски и документарен материјал, во рок не подолг од седум (7) дена од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал, да изготват и до Државниот архив да достават, план на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал,

- им наредат на новоформираните иматели на јавен архивски и документарен материјал, во рок не подолг од 15 дена од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал, да изготват и до Државниот архив да достават план на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал,

- им наредат да формираат Комисија за одбирање на архивски од документарен материјал, во рок не подолг од 15 дена од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал,

- ќе наредат на Комисијата да изврши одбирање на архивскиот од документарниот материјал, да изготви и до Државниот архив да достави евиденција (опис и попис на архивски материјал), создаден во претходната година, во рок не подолг од 30 дена од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал,

- им наредат да го предадат архивскиот материјал во Државниот архив, во рок не пократок од три месеци, а не подолг од 12 месеци од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал,

- да им наредат отстранување на други недостатоци констатирани на записник, во рок

не подолг од 12 месеци од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал, во зависност од природата на неправилностите, земајќи ги предвид околностите во кои тие треба да се исправат или отстранат (кадровска екипираност на имателот, просторни услови, финансиска изложеност).

Ако инспекторот за архивски материјал најде докази дека со повредата на одредбите од овој закон е сторено кривично дело и/или прекршок, е должен да поднесе кривична пријава за сторено кривично дело, односно барање за поведување прекршочна постапка.

Против решението може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка, постапка од работен однос и инспекциски надзор во втор степен. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Ако имателот на јавен архивски и документарен материјал несовесно и нестручно го чува архивскиот и документарниот материјал и заради тоа постои опасност од негово оштетување или уништување, Државниот архив со решение ќе му наложи на имателот да го заштити, чува и одржува архивскиот и документарниот материјал во изворна и безбедна состојба да не се оштети, исчезне или уништи во рок не подолг од 12 месеци од денот на приемот на решението на инспекторот за архивски материјал.

Прекршочни одредби

Согласно член 58 од Законот, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице *имател на јавен архивски и документарен материјал, ако:*

- не го извести Државниот архив во рок од 30 дена од настанатата промена согласно со членот 10 став (4) од овој закон;

- не подготви, донесе и достави до Државниот архив, план на архивски знаци, листа на архивски материјал и листа на документарен материјал со рокови на негово чување, согласно член 14 став (1) точка 1) и член 29 став (1) од овој закон;

- не врши тековно одбирање на архивскиот од документарниот материјал согласно член 14 став (1) точка 5) и член 29 став (1) од овој закон;

- не врши издвојување и попис на документарниот материјал за уништување согласно член 14 став (1) точка 6) и член 29 став (1) од овој закон;

- не врши евидентирање (опис и попис) на архивскиот материјал согласно со членот 14 став (1) точка 7 и член 29 став (1) од овој закон;

- не го заштитува, чува и одржува архивскиот и документарниот материјал во изворна и безбедна состојба да не се оштети, исчезне или уништи согласно со членот 14 став (1) точка 8 и членот 29 став (1) од овој закон;

- не го предаде архивскиот материјал на Државниот архив согласно член 14 став (1) точка 14) од овој закон и член 29 став (1) од овој закон;

- не обезбеди соодветен простор, стандардна опрема и техничко-технолошки средства за чување, заштита и обезбедување на архивскиот и документарен материјал согласно член 14 став (1) точка 15) и член 29 став (1) од овој закон;

- не овозможи непречено вршење на надзор или не им дозволи на овластени лица од Државниот архив увид во состојбата на архивскиот и документарниот материјал, истражување, проучување, снимање, користење и преземање мерки и заштита на архивскиот материјал, согласно со членот 14 став (1) точка 11) и членот 29 став (1) од овој закон,

- во определениот рок не го изврши решението со кое се наредува отстранување на утврдените неправилности од членот 56 ставови (1) и (2) од овој закон и

- во определениот рок не го изврши решението со кое се наредува да спроведе потребни мерки за заштита од членот 57 од овој закон.

За овие прекршоци предвидена е глоба во износ од 250 до 500 евра во денарска противвредност за одговорното лице во правното лице или функционерот кој раководи со јавни-

от орган кај имателот на јавен архивски и документарен материјал.

Доколку правното лице имател на приватен архивски и документарен материјал од посебен интерес за државата не ги исполни обврските кои ги имаат и имателите на јавен архивски и документарен материјал предвидена е глоба од:

- 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за правното лице и

- 150 до 300 евра во денарска против вредност за одговорното лице во правното лице.

За прекршоците, инспекторот за архивски материјал е должен на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците пред да поднесе барање за поведување прекршочна постапка.

Преодни и завршни одредби

Во рок од 6 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон треба да:

- се донесат подзаконските акти предвидени со овој закон,

- се усогласат посебните закони со одредбите на овој закон,

- се воспостават Регистрите предвидени со овој закон.

Постојниот директор и заменик - директор на Државниот архив продолжуваат да ја вршат својата функција до истекот на мандатот за кој се именувани согласно со Законот за архивски материјал („Службен вес. на РМ“ бр. 95/12 ...11/18 и „Службен весник на РСМ“ бр. 193/24).

Започнатите постапки за давање на согласност на плановите на архивски знаци, листите на архивски материјал и листите на документарен материјал со рокови на негово чување до денот на започнувањето со примената на овој закон (1 јуни 2026 година), ќе се завршат согласно Законот за архивски материјал („Сл. вес. на РМ“ бр. 95/12,...11/18 и „Службен весник на РСМ“ бр. 193/24).

Одлука за определување на највисоките цени на училишен прибор во трговијата на големо и трговијата на мало

ИНФО

Во “Службен весник на РСМ” бр. 197/26 се објави *Одлука за определување на највисоки цени за одделни производи во трговијата на големо и трговијата на мало*, која влезе во сила на 25.08.2026 година. Со оваа одлука се определуваат највисоките цени во трговијата на големо и трговијата на мало со училишен прибор и тоа на следните производи:

ранци и ташни	тетратки, блокови, колажи
моливи и пенкала (економични, пластични)	дрвени и мрсни боици
пластелин, теста за моделирање, подлоги	фломастери и текст маркери
темперни, акрилни, водени бои и четки	линијари и дидактички материјали
острилки и гуми за бришење	детски ножици
футроли и етуи	лепак, шестар, дигитрони
украсна хартија	папки и картонски ташни
материјали за изработка	

Највисоките цени на претходно наведените производи се утврдуваат на нивото на цените (со исклучок на цените на акциска продажба) кои се применувале на 1 јуни 2026 година во трговијата на големо, кои цени се намалуваат најмалку за 10%.

Највисоките цени на претходно наведените производи се утврдуваат на нивото на цените (со исклучок на цените на акциска продажба) кои се применувале на 1 јуни 2026 година и во трговијата на мало (специјализирани продавници за продажба на училишен прибор, продавници за спортска опрема кои продаваат ранци и ташни и трговци на мало кои во својот асортиман на производи продаваат и училишен прибор), кои цени се намалуваат најмалку за 15%.

По исклучок за производите кои се набавени по 1 јуни 2026 година, највисоките цени за претходно наведените производи се утврдуваат на нивото на цените евидентирани во Материјалната евиденција во трговијата на големо (Образец МЕТГ), кои цени се намалуваат најмалку за 10%, како и на нивото на цените евидентирани во Приемниот лист во трговијата на мало (Образец ПЛТ), кои цени се намалуваат најмалку за 15%.

Трговците за вршење дејност трговија на мало, претходно наведените производи, кои се поставени на полиците треба јасно да ги обележат со натписот „помалку трошоци, повеќе за тебе”, кој е објавен на веб - страницата на Министерството за економија и труд, како и со претходната продажна цена на која е утврдено намалувањето и новата намалена продажна цена.

Највисоките цени на наведените производи ќе се применуваат од 25 август 2026 година до 30 септември 2026 година.

Највисоки малопродажни цени на нафтени деривати

Одлука за утврдување на највисоки малопродажни цени на нафтени деривати и горива за транспорт ("Службен весник на РСМ" број 1/2026...).

Период	1 (ПРВА) ГРУПА НА ЦЕНИ НА ГОРИВО			
	Еуросупер БС-95	Еуросупер БС-98	Еуродизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ-1)
18.08.2026 - 24.08.2026	91,50	93,50	98,00	98,50
25.08.2026 - 31.08.2026	93,00	95,00	101,50	100,50
01.09.2026 - 07.09.2026	94,00	96,00	95,00	97,00
08.09.2026 - 14.09.2026	97,00	99,00	101,00	105,00
15.09.2026 - 21.09.2026	100,50	102,50	99,00	109,50
22.09.2026 - ...	99,00	101,00	104,50	114,50

Отворени стечајни постапки над должници

Службен весник на РСМ" бр. 195/2026

решение Ст. бр. 208/25 од 08.06.2026 ■ должникот Друштво за градежништво, угостителство, трговија и услуги "КРАН ИНЖЕНЕРИНГ" ДООЕЛ, Скопје ■ рок за пријавување на побарувања 08.09.2026 ■ ден на рочиште 08.10.2026 ■ стечаен управник Томе Петров, ул. Коста Кирков бр. 9, Скопје

Службен весник на РСМ" бр. 206/2026

решение Ст. бр. 27/25 од 09.07.2026 ■ должникот Друштво за производство на брусни производи "ИДНИНА ЗМЕЈ" ДООЕЛ, с. Туралево, Кратово ■ рок за пријавување на побарувања 18.09.2026 ■ ден на рочиште 05.11.2026 ■ стечаен управник Николче Петковски, ул. Коста Новаковиќ бр. 22/3-5, Скопје

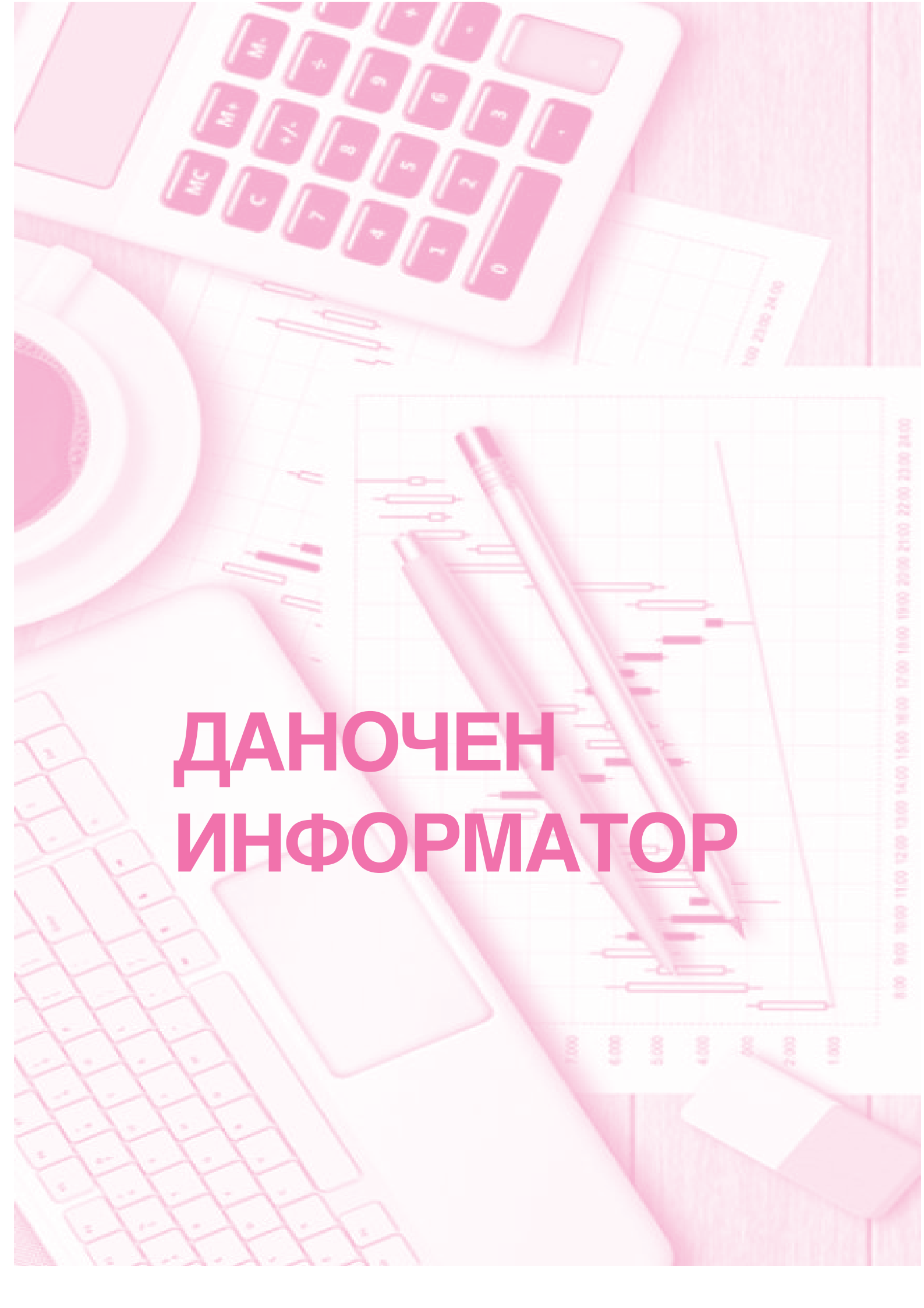
Службен весник на РСМ" бр. 207/2026

решение Ст. бр. 4/26 од 16.06.2026 ■ должникот Друштво за производство, трговија и услуги "ТАСЕВСКИ ИГРАЧКИ" ДООЕЛ, Куманово ■ рок за пријавување на побарувања 19.09.2026 ■ ден на рочиште 03.11.2026 ■ стечаен управник Радосав Кипровски, бул. АСНОМ бр. 8/3/36, Скопје

решение Ст. бр. 34/26 од 20.08.2026 ■ должникот Друштво за производство, трговија и услуги на големо и мало "ПОЛИНИ" ДООЕЛ експорт-импорт, Скопје ■ рок за пријавување на побарувања 19.09.2026 ■ ден на рочиште 14.10.2026 ■ стечаен управник Маринко Саздовски, бул. Јане Сандански бр. 106/2, Скопје

Службен весник на РСМ" бр. 212/2026

решение Ст. бр. 20/26 од 26.08.2026 ■ должникот Друштво за трговија, производство, угостителство и услуги "АРЕКСПОРТ" ДООЕЛ увоз-извоз, Струмица ■ рок за пријавување на побарувања 25.09.2026 ■ ден на рочиште 11.11.2026 ■ стечаен управник Јован Митков, ул. Ката Поцкова бр. 110-2/9, Струмица

ДАНОЧЕН ИНФОРМАТОР

Даночен и сметководствен третман на исплата на дивиденда

Доколку се исполнат условите според законската регулатива и се донесе одлука за исплата на дивиденда, треба да се земе во предвид и даночниот третман, бидејќи трансферот на средства по основ на дивиденда на домашни и странски правни и физички лица има различни даночни последици. Во продолжение на написот ќе говориме за законските и подзаконските прописи кои го регулираат начинот на исплатата и распределбата на дивидендата и други специфичности.

Законска регулатива

Начинот на исплатата и распределбата на дивидендата како и одредени специфичности кои што може да се јават при исплатата кај трговските друштва се дефинирани со Законот за трговските друштва ("Сл. весник на РСМ" бр. 28/04...191/25 - во натамошниот текст: ЗТД).

Освен со ЗТД, од аспект на почитување на даночната регулатива, исплатата на дивидендата е регулирана и со:

- Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РСМ" бр. 241/18..274/22 - во натамошниот текст: ЗДЛД) и
- Законот за данокот на добивка ("Службен весник на РСМ" бр. 112/14...199/23 - во натамошниот текст: ЗДД).

Права на содружниците и акционерите

Дивидендата како дел од добивката на друштвото се распределува на содружниците, односно на акционерите согласно со правата определени со уделите т.е со секој род и класа на акциите.

СУЗАНА ЗЕЛОВСКА

Секое друштво самостојно одлучува како ќе ја распредели остварената добивка по завршувањето на деловната година. Добивката може да остане нераспределена или да се распредели за резерви, за инвестициони вложувања, за дивиденда и за други основи согласно законската регулатива. Доколку постојат услови добивката да биде распределена за исплата на дивиденда, корисници на дивидендата може да бидат домашни и странски физички и правни лица кои се јавуваат во својство на содружници или акционери во друштвото.

Согласно **член 185** од ЗТД, содружниците имаат право на соодветен дел од добивката, освен ако правото на учество во добивката не е ограничено или исклучено со договорот за друштвото.

Добивката се дели меѓу содружниците сразмерно на нивните удели во друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Со договорот може да се определи вредносна неусогласеност на големината на уделот и големината на дивидендата. Доколку нема ваков исклучок, учеството на содружниците е сразмерно на уделот.

Во **член 329** од ЗТД е пропишано правото на акционерите на учество во добивката, освен ако, според одлуката на собранието за употреба на добивката, донесена врз основа на закон или на статутот, добивката е изоставена од распределбата меѓу акционерите.

Учеството на акционерите во добивката се определува според родот и класата на акциите.

Дивидендата за секој род или класа на акции се плаќа сразмерно на сопствениците од тој род или класа на акции.

Доколку влоговите во основната главнина не се платени во целост или не се платени сите акции во ист сооднос, акционерите кои навремено ги извршуваат своите обврски учествуваат во распределбата на добивката сразмерно на уплатениот дел од акциите. Извршените уплати во текот на деловната година се земаат предвид според времето на уплатата.

Согласно ЗТД, се разликуваат 2 рода акции: обични и приоритетни, како и 2 класи приоритетни акции: кумулативни и партиципативни.

Според **член 278** од ЗТД **обичните акции** им даваат на сопствениците право на глас во собранието; право на дел од добивката (дивиденда) и право на исплати на дел од остатокот од ликвидационата, т.е. стечајната маса на друштвото.

Приоритетните акции кога имаат право на глас, покрај правата кои ги даваат обичните акции, даваат и други повластени права како што се правото на дивиденда во однапред утврден паричен износ или во процент од номиналниот износ на акцијата, право на првенство при исплата на дивиденда, право на исплата на остаток од ликвидациона, односно стечајна маса и други права определени во статутот и во одлуката за издавање на акции согласно со закон.

Приоритетните акции кои не даваат право на глас го стекнуваат ова право кога со ЗТД, односно со статутот тоа е одредено.

Кумулативната приоритетна акција му дава на сопственикот право на наплата на акумулираните неплатени дивиденди пред наплатувањето на какви и да било дивиденди на сопственикот на обични акции.

Партиципативната приоритетна акција покрај утврдената (фиксна) дивиденда, има право на исплата на дивиденда која им припаѓа на сопствениците на обични акции.

Исплатувачот на дивиденда мора да има доказ дека соодветно ги известил содружниците, односно акционерите кои имаат право на дивиденда, за исплатата на дивиденда: писмено известување - препорачана пратка, јавно огласување во дневен весник или друг начин.

Одлука за распределување на добивката

На крајот од годината по изготвување на годишната сметка и финансиските извештаи, како и по нивно одобрување и утврдување на постоење добивка за распределба, собирот на содружниците, т.е. собранието на акционерите, го определуваат делот којшто им се доделува на содружниците, односно на акционерите во форма на дивиденда.

Одлуката за распоредување на добивката ја носат содружниците (кај ДОО), содружникот (во ДООЕЛ), односно акционерите (во АД) и од истата може да се види како е направена распределбата на добивката, и дали е одвоен износ за исплата на дивиденда.

Со оглед на тоа што собранието на акционери, односно собирот на содружници се одржува по изготвувањето на годишната сметка, нето добивката во Билансот на состојбата треба да се прикаже како добивка за деловната година.

Согласно **член 216** од ЗТД, собирот на содружниците (кој е сочинет од сите содружници), го свикува управителот, освен ако со договорот за друштвото правото на свикување на собирот не му е дадено на друго лице.

Собирот на содружници се свикува најмалку еднаш годишно во писмена форма.

Годишното собрание на акционери го свикува органот на управување **најдоцна 3 месеци** по составувањето на годишната сметка, финансиските извештаи и годишниот извештај за работа во претходната деловна година, а не подоцна **од 6 месеци** од завршувањето на календарската година или 14 месеци по одржувањето на последното годишно собрание со цел да одлучат за распоредување на нето добивката или покривање на загубата (**член 384** од ЗТД).

Задолжителни елементи на одлуката за распределба на добивката

Во Одлуката за распоредување на добивката задолжително треба да се прикаже секоја поединечна намена на добивката.

Со одлуката не може да се вршат измени во остварената добивка на друштвото.

Одлуката за распределба треба да ги опфати следните точки:

- износот на добивката за покривање на загубата од минати години (ако таква има);
- износите коишто се внесуваат во законските и во статутарните резерви на друштвото;
- износот којшто се исплатува во вид на дивиденда;
- дополнителни издатоци врз основа на одлуката;
- евентуалниот пренос на добивката во наредната година (акумулирана добивка);
- износот на добивката со којшто ќе се изврши зголемување на основната главнина на друштвото и
- износот на добивката за инвестиции (**член 483 став 2 од ЗТД**).

Многу важно е да се напомене дека друштвото кое во тековната година остварило нето добивка, **најнапред треба да распредели средства за покривање на загуби од претходни години** (акумулирани загуби), доколку ги има.

Откако ќе се изврши покривање на загубите од минати години, друштвото е должно да издвои средства за задолжителна општа резерва (општ резервен фонд).

Согласно **член 485** од ЗТД, со договорот на друштвото, односно статутот, се утврдува колкав дел од нето добивката ќе се издвои за општиот резервен фонд и истиот не може да биде помал **од 5%** од нето добивката. Средствата во задолжителните резерви се издвојуваат се додека не достигнат износ кој е еднаков на една десеттина (**10%**) **од основната главнина на друштвото**. Во случај овие резерви да се намалат треба да се надополнат на ист начин.

Се додека општата резерва не го надмине со закон, со договорот за друштвото, односно со статутот определениот најмал износ, истата може да се употребува само за покривање на загубите.

Кога општата резерва ќе го надмине најмалиот износ (и по покривање на сите загуби), со одлуката на собирот на содружниците, односно на собранието, вишокот може да се употреби за

дополнување на дивидендата, ако таа за деловната година не го достигнала најмалиот износ пропишан со ЗТД, односно со договорот на друштвото, односно статутот.

Износот кој содружниците т.е акционерите го внеле како доплата во резервите, не може да се употреби за дополнување на дивидендата.

Согласно **член 172-а** од ЗТД, **поедноставеното друштво со ограничена одговорност - ПДОО** мора да има задолжителна резерва, во која мора да се внесе една четвртина - 1/4 од добивката на друштвото искажана во годишните финансиски извештаи, намалена за износот на загубата од претходната година. Задолжителната резерва може да се употреби за:

- 1) зголемување на основната главнина со распределба на резервата во основната главнина на друштвото;
- 2) за покривање на загубата искажана за годината за која се поднесуваат годишните финансиски извештаи, ако не е покриена од добивката остварена во претходната година и
- 3) за покривање на загубата искажана за претходната година, ако не е покриена од добивката искажана во годишните финансиски извештаи за годината за која се поднесуваат.

Друштвата кои вршат банкарски т.е. осигурителни дејности не се должни да имаат задолжителна општа резерва, ако е така пропишано со друг закон.

Одлука за исплата и редослед при исплата на дивиденда

Со **членот 490** од ЗТД е пропишана содржината на одлуката за плаќање на дивиденда и истата опфаќа:

- износ на дивидендата,
- датумот на евиденција според којшто врз основа на книгата на удели и акционерската книга се определува листата на сопственици кои имаат право да добијат дивиденда и
- планот за исплата на дивиденда (одеднаш или во делови, исплата во пари, акции или

удели), денот на којшто дивидендата се исплаќа (ден на исплата) и начинот на кој друштвото ги известува лицата кои имаат право на дивиденда според донесената одлука.

Доколку по датумот на евиденцијата и пред денот на исплатата содружникот, односно акционерот изврши пренос на удел, односно на акции кои му носеле право на дивиденда, ова право за примање на дивиденда се пренесува на лицето на кое се пренесени уделите, односно акциите, освен ако пренесувачот и лицето на кое е пренесен уделот, односно акциите заедно не договориле нешто друго.

Во друштвото со ограничена одговорност - ДОО, односно во акционерското друштво со договорот за друштвото, односно со статутот може да се предвиди можноста секој содружник, односно акционер, за дел од дивидендата што е ставена на распределба или од авансите од дивидендата, да ја добие дивидендата, односно авансот од дивидендата во пари или во удел, односно во акции (**член 488** од ЗТД).

Понудата за плаќање на дивидендата или на авансите од дивидендата во удели, односно во акции мора да биде направена во исто време на сите содружници, односно акционери според родот и класата на акциите.

Што се однесува до редоследот на исплата на дивидендата, една од дилемите на друштвата е дали постои некоја законска обврска, односно дали прво се исплатува најрано заработената дивиденда, па редоследно следната или друштвото само одлучува од кој период ќе ја исплати дивидендата.

Во Законот за трговски друштва и во Законот за данокот на добивка нема конкретна одредба за редоследот на исплата на дивиденда што значи собирот на содружници, односно собранието ќе одлучат по кој редослед ќе ја исплаќаат дивидендата.

Во врска со ова прашање УЈП даде мислење според кое **"собирот на содружници, односно собранието одлучуваат за распоредување на добивката, односно за исплата на дивиденда и за која година ќе се врши исплата на дивиденда"**.

Пример за Одлука за исплата на дивиденда може да погледнете на крајот на овој напис.

Ограничувања при исплата на дивиденда

Во рамките на **членот 487** од ЗТД дефинирани се ограничувањата при исплата на дивидендата. Имено, органот на управување може да исплати дивиденда во износ којшто не ја надминува:

- *вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка и финансиските извештаи (сметка 951);*
- *зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години (сметка 950);*
- *зголемена со резервите кои можат да се распределуваат, односно кои ги надминуваат законските резерви и резервите определени со договорот за друштвото, односно со статутот (сметка 940 и 941).*

Доколку е потребно, заради сигурност на друштвото или за што порамномерна дивиденда, пред да се определи висината на дивидендата, содружниците, односно акционерите можат со договорот за друштвото, односно со статутот да определат да се формира посебна резерва. Согласно **член 448** од ЗТД акционерското друштво не може да исплаќа дивиденда поголема од **4%** од основната главнина на друштвото пред истекот на две години од годината во која е донесена одлуката за намалување на основната главнина.

Акционерското друштво коешто има намера да исплати дивиденда, а не поминале 2 години од намалувањето на основната главнина, мора во годишниот финансиски извештај да ги извести доверителите за намерата да изврши исплата на дивиденда и за нивното право да бараат намирување на своите побарувања или да бараат да им се даде за тоа соодветно обезбедување. Обезбедување не може да бараат доверителите кои имаат првенствено право на намирување на побарувањата во случај на стечај.

Ограничувањето на исплата на дивиденда не се однесува на акционерски друштва коишто до уписот на одлуката за намалувањето на основната главнина во трговскиот регистар ги

намириле побарувањата на доверителите или дале соодветни обезбедувања за нивните побарувања.

Непокриена загуба и исплата на дивиденда

За исплата на дивидендата, како што претходно наведовме, многу важен услов е да се покриени загубите од претходните години ако тие не биле покриени со последната одобрена годишна сметка и со финансиските извештаи (**член 487 став 2** од ЗТД).

За покривање на загубата одлучуваат соборот на содружници, односно собранието.

Покривањето на загубите се врши **редоследно** од следните извори кои се наведуваат во одлуката за покривање на загубата, и тоа:

- 1) акумулирана добивка;
- 2) задолжителна општа резерва;
- 3) посебни резерви за покривање загуби;
- 4) премии и
- 5) намалување на основната главнина (**член 484** од ЗТД).

Со одлуката за покривање на загубата не може да се вршат измени во загубата на друштвото.

Се поставува прашањето дали е законски регулирано кои акумулирани добивки први треба да се употребат при носење на одлуката за покривање на загубата или друштвото само избира?

Во врска со ова прашање УЈП даде мислење според кое **"покривањето на загубата треба да оди хронолошки од најрано нераспоредените акумулирани добивки при што доколку се врши покривање на загуба од акумулирани добивки од 2009 до 2013 година друштвото има обврска да пресмета и плати и данок на добивка."**

Рокови за исплата на дивиденда

Треба да се наведе дека ЗТД не предвидува рок до кога треба да се донесе одлуката за распределба на добивката. Но, ако се донесе одлука за исплата на дивиденда, исплатата треба да се направи во рок од 9 месеци по завршувањето на деловната година (**до 30.09.**).

Ако се случи дивидендата да не се исплати во рок од 9 месеци по завршувањето на деловната година, по истекот на овој рок до денот на исплата на дивидендата **на акционерите** треба да им се пресмета и исплати законска казнена камата согласно Законот за облигационите односи ("Сл. весник на РМ" бр. 18/01...209/24).

Во **член 599** од ЗТД е предвидена глоба од **500 до 1.000 евра** во денарска противвредност за микро трговец, **глоба од 1.000 до 2.000 евра** во денарска противвредност за мал трговец, **глоба од 3.000 до 6.000 евра** во денарска противвредност за среден трговец, **глоба од 5.000 до 10.000 евра** во денарска противвредност за голем трговец, како и **глоба во износ од 100 до 500 евра** во денарска противвредност за одговорното лице во трговското друштво ако:

- друштвото не ја исплати дивидендата во рок од 9 месеци и
- одлуката за плаќање дивиденда не ги содржи податоците пропишани со членот 490 од ЗТД.

При исплата на камата за задоцнета исплата на дивидендата, правното лице исплатувач е должно да плати и данок на личен доход (ДЛД) преку е-ППД, согласно **член 55** од ЗДЛД.

Приходот од камата спаѓа во доход од капитал и за истиот се плаќа данок на личен доход по стапка од 10% на пресметаната камата.

Авансна исплата на дивиденда

Во рамките на **член 489** од ЗТД се предвидува органот на управување на друштвото согласно договорот на друштвото т.е. статутот, да може да се овласти во текот на деловната година да исплати аванс на дивиденда на содружниците, односно акционерите.

За да се исплати аванс на дивиденда потребно е да се изработи периодична сметка или перио-

дични финансиски извештаи: Биланс на состојба (Извештај за финансиска состојба) и Биланс на успех (Извештај за добивка или загуба) за 3, 6, односно 9 месеци, **кои треба да се ревидирани од овластен ревизор.**

Вака изработените периодични сметки и финансиски извештаи не се доставуваат до Централниот регистар на РСМ.

Исплатата на аванс на дивиденда може да се реализира во тековната година само до износот на добивката остварена во периодот во кој се исплаќа авансот при што не може да ја надмине:

- вкупната добивка остварена во претходната година одобрена со годишната сметка:

зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходни години и со резервите кои можат да се распределуваат за оваа цел намалена за износите кои се издвојуваат за законските резерви и за резервите утврдени со договорот за друштвото, односно со статутот, за периодот за кој се пресметува авансот на дивиденда, ако не се покриени загубите од претходни години, а тие од кои било причини не биле покриени со последната одобрена годишна сметка и со финансиските извештаи.

За исплата на аванс на дивиденда потребна е согласност на сите неизвршни членови на одборот на директори и едногласна одлука на надзорниот одбор, односно на контролорот.

Во Законот за данокот на добивка и Правилникот за данок на добивка не е уредено оданочувањето на исплатениот аванс на дивиденда. Според тоа евентуалната исплата на аванс на дивиденда ќе се искаже како побарување за правното лице - исплатувач и обврска за правното лице - примател на дивидендата.

Доколку финансискиот резултат искажан по годишната сметка/финансиските извештаи не е доволен да ја покрие исплатената авансна дивиденда, треба да се евидентира побарување од сопствениците, кое може да се пребие со следната распределба на дивиденда или на друг начин, на пример со враќање на исплатените средства.

При исплатата на авансот на дивиденда треба да се има предвид дека, акционер кој примил

аванс на дивиденда, дивиденда или други средства по која било основа има обврска да ги врати средствата на друштвото ако друштвото докаже дека акционерот знаел или со оглед на околностите, морал да знае дека распределбата на средствата е во спротивност со закон (**член 330** од ЗТД).

ПРИМЕР

По извршена ревидирана пресметка од овластен ревизор за периодот 01.01.2026 - 30.06.2026 година, друштвото "Молина" донело одлука да исплати аванс на дивиденда на содружник физичко лице во бруто износ од 2.000.000 денари.

- Данок на личен доход (ДЛД) 200.000 ден.
(2.000.000 x 10% = 200.000)
- Нето дивиденда 1.800.000 ден.
(2.000.000 - 200.000)

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
154	Побарувања за дивиденди или удел во добивката	2.000.000	
1000	Трансакциска с-ка		1.800.000
235	Обврски за ДЛД (аванс на дивиденда по одлука)		200.000
235	Обврски за ДЛД	200.000	
1000	Трансакциска с-ка (исплатена дивиденда по извод бр...)		200.000

На крај на годината по извршена конечна распределба за дивиденда се спроведува

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
254	Обврски врз основа на учество во добивка	2.000.000	
154	Побарувања за дивиденда или удел во добивката (по распределба од годишна сметка)		2.000.000

Даночни обврски при исплата на дивиденда на домашни и странски физички лица

При исплата на дивиденда на домашни и странски физички лица се применуваат одредбите од **член 55** од ЗДЛД, според кој дивидендата и другиот доход остварен со учество во добивката, претставува доход од капитал и се оданочува со данок на личен доход, а основа за оданочување е бруто износот на дивидендата.

Стапката на данокот на личен доход кој се плаќа при исплата на дивидендата е 10% на бруто износ или 11,1111% на нето износ.

Исплатувачот на дивидендата согласно **член 85** од ЗДЛД е должен на физичкото лице да му издаде примерок од пресметката за аконцијата на данок на доход при секоја исплата.

Преку системот е-ППД потребно е да се изготви Електронска пресметка за приход и данок, за да може да се исплати дивиденда на содружник/акционер - физичко лице.

Во пресметката, потребно е да се одбере:

- во вид на приход **Т 7 Доход од капитал**,
- во подвид **С 7.1 - Дивиденди и друг доход остварени со учество во добивката**.

Се пополнува ЕМБГ на физичкото лице на кое ќе се исплаќа дивиденда и се внесува трансакциската сметка на лицето.

Во полето Бруто износ се внесува бруто износот на дивиденда и обврската за ДЛД. По проверка на пресметката и нејзино потпишување, исплатувачот ќе добие збирна пресметка ПП53.

При исплата кон странско физичко лице примател на дивиденда кое не е запишано како даночен обврзник во Регистарот на даночни обврзници на УЈП, исплатувачот на дивиденда - домашното правно лице е должно да извади даночен број за странското физичко лице со поднесување на Пријава за регистрација на даночен обврзник (образец УЈП-РДО) и документ за идентификација (копија од пасош на странското физичко лице). При пополнувањето во системот на е-ППД на полето **ЕМБГ** треба да се внесе ЕДБ добиен од УЈП.

При исплаќање на дивидендата на странско физичко лице, не треба да се внесе трансак-

циска сметка на примателот на дивиденда, затоа што исплатата се врши на нерезидентна сметка со налог 1450 или новиот образец 4.

Во податоци за подносител, во начинот на исплата на приходот наместо "трансакциска сметка" се одбира "друг начин".

Доколку примателот на дивиденда е даночен резидент на странска држава со која РСМ има склучено договор за одбегнување на двојното оданочување согласно **член 82** од ЗДЛД, при оданочување на дивидендата треба да се примени стапка која не смее да ја надмине висината на даночната стапка која е пропишана за тој вид согласно договорот.

Услов за користење на изземањето т.е. примена на пониска стапка е РМ да има склучено договор со државата чиј резидент е странецот на кој му се исплаќа дивидендата.

Пред исплатата треба да се обезбедат и заверени обрасци од УЈП и од странскиот даночен орган или одобрение за ослободување заверено од УЈП која е должна да издаде одобрение или решение за одбивање во рок од 30 дена од поднесување на барањето.

Ако УЈП издаде одобрение за даночно изземање или пониска стапка, во електронската пресметка при исплатата на приходот на нерезидентот, се внесува број и датум на решението.

Ако исплатувачот при исплатата не поседува пропишан заверен образец, треба да пресмета и плати данок на личен доход.

Во Правилникот за начинот на примена на даночно изземање или намалување согласно меѓународните договори за одбегнување на двојното оданочување на доходот кој го остварува странско физичко лице, како и формата и содржината на обрасците за остварување на правото на изземање односно намалување ("Сл. весник на РСМ" бр. 271/19) се пропишани две барања за примена на даночно изземање или намалување:

- **Барањето Б-ИДД** кое заедно со потврда за резидентен статус од надлежниот даночен орган во странство се поднесува кога при исплата на доходот не се пресметува и плаќа данок, согласно одредбите од Договорот за одбегнување на двојно оданочување (го заверува УЈП);

- Барањето Б-ИДД/ВД кое се поднесува во случаите кога при исплата на доходот се пресметува и плаќа данок по пониска стапка од 10% согласно одредбите од Договорот за одбегнување на двојно оданочување (го заверува УЈП и странскиот даночен орган).

Физичкото лице - примател на доходот го пополнува Барањето Б-ИДД/ВД во 4 примероци (за примателот на доходот, за надлежниот даночен орган во странство, за исплатувачот на доходот и за УЈП), кои ги поднесува до надлежниот даночен орган во државата на која е резидент со цел да потврди дека е резидент на странската држава (со пополнување и заверување на делот од образецот). Надлежниот даночен орган на странската држава задржува еден примерок од Барањето. Физичкото лице - примател на доходот, останатите 3 примероци од барањето ги доставува на исплатувачот на доходот кој трите примероци, со целосно пополнети податоци заедно со пропратната документација, ги доставува до УЈП. Управа за јавни приходи ја спроведува потребната постапка, го заверува поднесеното барање, задржува еден примерок за свои потреби, а останатите два примероци ги враќа на исплатувачот на доходот (за исплатувачот и за примателот на доходот).

Барањето Б-ИДД се поднесува во случаите кога при исплата на доходот не се пресметува и плаќа данок, согласно одредбите од Договорот за одбегнување на двојно оданочување. Барањето Б-ИДД се поднесува наместо образецот Б-ИДД/ВД и тоа електронски преку е-Персонален данок или се доставува до надлежната Регионална дирекција на УЈП заедно со Потврдата за даночен резидент од надлежен даночен орган во странство.

За секоја исплата на доход се поднесува ново барање. УЈП може, во случаи кога се работи за зачестени исплати (по ист основ) да одобри намалување за подолг временски период.

Во таков случај барањето се поднесува пред почетокот на првата исплата.

ФВ КОНСАЛТИНГ
02-3245-970

ПРИМЕР за исплата на дивиденда на странско физичко лице

Од остварената добивка за 2025-та, друштвото "Колин" издвоило дивиденда од 2.000.000 ден. за странско физичко лице од Италија кое е 70% основач на друштвото. Согласно договорот за спречување двојно оданочување меѓу РСМ и Италија, ако учеството на основачот е најмалку 25%, стапката на ДЛД е 5%.

- Основа за ДЛД 2.000.000 ден.
- ДЛД (2.000.000 x 5%) 100.000 ден.
- Нето за исплата 1.900.000 ден.
(2.000.000 - 100.000)
- Пред исплата на дивидендата исплатувачот обезбедил од УЈП и странската даночна управа пропишан заверен образец врз основа на кој е пресметан ДЛД по пониска стапка од 5%.

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
950	Задржана (акумулира.) добивка од претходни години	2.000.000	
235	Обврски за ДЛД		100.000
254	Обврски врз основ на учество во добивка (по Одлука за распр. на дивиденда)		1.900.000
235	Обврски за ДЛД	100.000	
254	Обврски врз основа на учество во добивката	1.900.000	
103	Девизни сметки		1.900.000
1000	Трансакциска с-ка (платено по извод ...)		100.000

ПРИМЕР за исплата на дивиденда на домашно физичко лице

Друштвото "Лино" донело одлука за исплата на дивиденда од 2025 година во износ од 800.000 денари. Дивидендата се исплаќа на двајцата содружници - физички лица:

А.А. - 400.000 ден. и Б.Б. - 400.000 ден.

Секој содружник има учество од 50% од главнината и добива по 50% од дивидендата.

- ДЛД (800.000 x 10%) 80.000 ден.
- Нето за исплата (800.000 - 80.000) 720.000 ден.

На физичките лица исплатувачот им обезбедил потврда за платен ДЛД.

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
951	Добивка од тековна год.	800.000	
254	Обврски од учество во добивката		720.000
235	Обврски за ДЛД (по одлука)		80.000
254	Обврски од учество во добивката	720.000	
235	Обврски за ДЛД	80.000	
1000	Трансакциска с-ка (по извод бр...)		800.000

Исплата на дивиденда на домашни правни лица

Приходите од дивиденди остварени со учество во капиталот на друг даночен обврзник - резидент на РСМ, не се вклучуваат во даночната основа под услов дивидендата да е оданочена кај исплатувачот според пропишаната даночна стапка од 10%.

Ваквиот третман на дивидендата е дефиниран во **член 18** од ЗДД и **член 5** од Правилникот за начинот на пресметување и уплатување на данокот на добивка и начинот на одбегнување на двојното ослободување или двојно оданочување ("Сл. весник на РМ" бр. 174/14 ...6/20 - во натамошниот текст: Правилник за ДД).

Ваквото намалување на даночната основа важи само за обврзниците за данок на добивка т.е. не може да се користи ако:

- исплатувачот на дивиденда е правно лице резидент на РСМ - обврзник на данокот на вкупен приход,
- исплатувач на приходот е странско правно лице - нерезидент.

Ако се исполнети условите за примена на ова ослободување, исплатувачот на дивиденда на примателот на дивиденда му доставува Образец **"И-ПД"** - Изјава за платен данок на добивка. Примателот на дивидендата има обврска да го приложи овој образец како прилог кон Даночниот биланс за оданочување на добивката - ДБ.

ПРИМЕР

Друштвото "Термо плус" во март 2026 година исплатило дивиденда од нето добивката за 2025 година на друштвото "Макмонтиг" во износ од 2.000.000 денари.

Добивката за 2025 г. кај исплатувачот е оданочена со данок на добивка 10%. Исплатувачот "Термо плус" на примателот на дивиденда "Макмонтиг" му обезбедил образец "И-ПД".

Друштвото "Макмонтиг" ќе го приложи образецот кон ДБ за 2026 година за да искористи намалување во ДБ за 2026 година на реден бр. 42 (АОП 46).

Во продолжение следат книжењата кај примателот и исплатувачот на дивиденда.

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
951	кај "Термо Плус" Добивка од тековна година	2.000.000	
254	Обврски врз основа на учество во добивката		2.000.000
254	Обврски врз основ на учество во добивката	2.000.000	
1000	Трансакциска с-ка (по Одлука за расп. на дивиденда)		2.000.000
1000	кај "Макмонтиг" Трансакциска с-ка	2.000.000	
773	Приходи од вложувања во поврзани друштва (по изјава за платен данок и извод бр.)		2.000.000

Дивиденда исплатена на странски правни лица

Согласно **член 20** од ЗДД, исплатувачите на приходи на странско правно лице, се должни при исплатата на приходот да го задржат и да го уплатат данокот на соодветната уплатна сметка истовремено со исплата на приходот, доколку не е поинаку регулирано со Меѓународните договори за одбегнување на двојно оданочување.

Задржаниот данок се смета за конечно намирена обврска.

Данокот на приход платен на странско лице го задржуваат следниве лица:

- домашно правно лице,
- домашно физичко лице регистрирано за вршење дејност,
- странско правно или физичко лице - нерезидент со постојана деловна единица во РСМ.

При трансферот на дивиденда од домашно правно лице на странско правно лице приходите од дивиденди се оданочуваат со задржан данок согласно со **ЗДД по стапка од 10%** или според одредбите од Меѓународните договори за одбегнување на двојно оданочување.

Данок НЕ се задржува:

- ➔ на трансферот на дел од добивката на постојана деловна единица на странско правно лице во РСМ на која претходно е платен данок на добивка;
- ➔ на приход од камата од должнички инструменти издадени и/или гарантирани од страна на Владата на РСМ, НБРСМ и банки или други финансиски институции кои дејствуваат како претставник на Владата на РСМ;
- ➔ на приход од камата од депозити во банка лоцирана во РСМ;
- ➔ на приход остварен од посредување или консалтинг со државни хартии од вредност на меѓународен финансиски пазар (член 21 од ЗДД).

Според **член 45** од ЗДД, ако даночниот обврзник правно лице - исплатувач на приходи при

исплатата на приходот не го задржи и уплати данокот на соодветна уплатна сметка, предвидена е глоба од:

- 300 до 1.000 евра во денарска противвредност за правно лице (микро трговец),
- 600 до 2.000 евра во денарска противвредност за правно лице (мал трговец),
- 1.800 до 6.000 евра во денарска противвредност за правно лице (среден трговец),
- 3.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за правно лице (голем трговец),
- 50 до 250 евра во денарска противвредност за одговорно лице во правно лице (микро трговец),
- 100 до 500 евра во денарска противвредност за одговорно лице во правно лице (мал трговец),
- 150 до 500 евра во денарска противвредност за одговорно лице во правно лице (среден трговец) и
- 200 до 500 евра во денарска противвредност за одговорно лице во правно лице (голем трговец),
- 100 до 250 евра во денарска противвредност за даночен обврзник - трговец поединец - исплатувач на приходи и лице кое самостојно врши дејност - исплатувач на приходи,
- 50 до 250 евра во денарска противвредност за физичко лице - исплатувач на приходи.

Ако задржаниот данок се плати со задоцнување, се должи и камата во износ од **0,03%** за секој ден задоцнување.

Забелешка: Доколку странското правно лице инсистира да добие дивиденда без задржан данок, односно исплатувачот го задржи данокот на свој товар како трошок треба да се има предвид дека овој трошок согласно **член 9** од ЗДД е непризнат расход за исплатувачот.

Примена на одредбите од меѓународните договори

Пред исплатата на дивиденда на странските правни лица пожелно е да се проверат одредбите од важечките договори за одбегнување на двојното оданочување.

Доколку договорот предвидува стапка која е повисока од законската стапка од 10%, се применува законската даночна стапка и не мора да се применува пропишаната процедура за барање одобрување од УЈП.

Договорите овозможуваат и примена на пониска стапка на задржан данок или целосно ослободување од истиот.

За да се користат овие поволности треба да се спроведат постапките предвидени со Правилникот за ДД, односно пред исплатата на дивидендата да се обезбедат заверени обрасци пропишани со Правилникот.

Според тоа, даночните погодности на договорите не се применуваат автоматски, туку само по нивно претходно одобрување од УЈП. По добиеното решение од УЈП, друштвото исплатувач може при исплата на дивидендата да ја примени пониската даночна стапка од договорот или да примени целосно даночно ослободување, односно да не задржи данок.

Пред исплатата на дивиденда за странското правно лице треба да се обезбеди даночен идентификационен број. За таа цел до УЈП се поднесуваат следните документи:

- **барање (Образец УЈП-РДО** - Пријава за регистрација на даночен обврзник), со податоци за странското друштво;
- **писмено барање** за издавање на ЕДБ за странското правно лице (остварувач на приходи), во кое се наведуваат податоци за друштвото - исплатувач (полн и скратен назив, адресни податоци за седиштето и ЕДБ);
- **основ** за барањето за регистрација (фактура, договор и сл).

Кон образецот УЈП-РДО домашниот исплатувач ги доставува следните **прилози** преведени одовластен судски преведувач (со кои ги потврдува податоците за странското правно лице):

- **извод од регистрација** при надлежниот регистарски орган или надлежната даночна управа на странското правно лице **или**
- **потврда за резидентен статус** издадена од надлежниот даночен орган во странство **или**
- **сертификат за странскиот даночен обврзник** (со бараните податоци од

образецот УЈП-РДО) издаден од странскиот даночен орган.

Барањето за доделување на ЕДБ (образец УЈП-РДО) се поднесува во Регионалната дирекција во која припаѓа исплатувачот според своето седиште. Даночниот идентификационен број на странското правно лице при плаќањето на данокот по задршка се внесува во налогот за плаќање на јавните приходи во полето "повикување на број - задолжување".

По барање на правно лице - нерезидент (образец Б-ППД/ПЛ) во надлежната организациона единица на УЈП, истата издава потврда за платениот данок во РСМ (чл. 23 ст. 4 од ЗДД).

Доколку Барањето (образец Б-ППД/ПЛ) се поднесува преку законски застапник или полномошник на барателот, во прилог на барањето се доставува копија од доказ за законски застапник или овластување (полномошно) во име и за сметка на обврзникот да се преземаат дејствија во даночната постапка.

Ако Барањето (образ. Б-ППД/ПЛ) го поднесува исплатувачот на приходи во РСМ, во прилог на барањето треба да се приложи овластување (полномошно) или известување во кое ќе биде препознаена согласноста и волјата на нерезидентот - исплатувачот на приходи во име и за сметка на нерезидентот да преземе дејствија во оваа даночна постапка и да ги употребува податоците на правното лице - нерезидент во постапката на прибавување на потврдата. Во известувањето треба да бидат наведени сите потребни податоци поврзани со Барањето (изјава за согласност, вид и износ на приход, период, држава на резидентност и друго).

За издавање на потврда за платен данок во РСМ на нерезидент предвидено е плаќање на административни такси во вкупен износ од 50 денари (за барањето), согласно член 37 и Тарифен број 1 од Законот за административните такси.

Обрасци за примена на даночно ослободување или пониска даночна стапка

Во случај кога во договорот за спречување на двојно оданочување е предвидена пониска

стапка од 10%, пред исплата на дивидендата, исплатувачот треба да обезбеди заверен (од странскиот даночен орган и од УЈП) примерок од образецот - **Барање за олеснување, односно ослободување на данок од дивиденда - образец ЗД-О/ДИ**. Образецот се состои од 4 примероци и истиот подносителот на барањето - нерезидент го заверува во надлежниот даночен орган на државата чиј резидент е. Еден примерок останува кај странскиот даночен орган, а останатите три заедно со пропратната документација, подносителот ги доставува до домашниот исплатувач. Домашниот исплатувач трите примероци пред исплата на дивидендата ги доставува до регионалната дирекција на УЈП која го заверува барањето, еден примерок задржува, а останатите два ги враќа на исплатувачот. Исплатувачот еден примерок задржува за свои потреби, а другиот примерок го доставува до подносителот на барањето - нерезидент.

Ако во договорот за спречување на двојно оданочување е предвидена 0% стапка на задржан данок, исплатувачот може наместо образец ЗД-О/ДИ до УЈП да достави **ЗД-ДО - Барање за даночно ослободување заедно со Потврда за резидентен статус на странското друштво** заверена од странскиот даночен орган од државата чиј резидент е странското друштво. Врз основ на ова барање УЈП издава одобрение за ослободување од задржан данок. Исплатувачот поднесува ново барање за секоја исплата на дивиденда. Кога исплатувачот исплатува дивиденда во еднакви временски периоди по иста основа, УЈП може да одобри олеснувања за подолг временски период.

Кога договорот обезбедува даночно ослободување или пониска даночна стапка, а не се спроведе пропишаната процедура, данокот ќе се задржи согласно со ЗДД во висина од 10%.

Во ваков случај странското друштво има право на поврат на тој данок (целосно или разликата до пониската стапка од договорот), со поднесување на Образец број ЗД-В/ДИ - Барање за враќање на данок од дивиденди до УЈП.

Повратот на данокот по задршка се врши во домашна валута во висина на задржаниот данок. Износот на повеќе платениот данок се враќа на сметката назначена во барањето.

Оваа можност за враќање не важи:

- за странските правни лица од држави за кои РСМ не применува ваков меѓународен договор,
- кога таков договор постои со конкретната држава, но за приходот од дивиденда на странското друштво задржаниот данок го платил домашниот исплатувач на свој товар.

Потребна документација за трансфер на дивиденда во странство

Во **член 28** од Законот за девизно работење ("Сл. весник на РМ" бр. 34/01...37/25) е дефинирано дека реализацијата на плаќања и трансферот на средства врз основа на капитални инвестиции е слободна ако се работи за трансакција која е склучена, пријавена и регистрирана согласно одредбите од овој закон и ако се намирени сите обврски врз основ на даноци и придонеси. Оваа одредба се однесува на пренос на средства за реализација на капитални трансакции, за остварување на право на инвеститорот врз основа на учество во добивка, или остаток на имот, по извршен стечај или ликвидација на правното лице во кое инвестирал.

Капитални трансакции се трансакции меѓу резиденти и нерезиденти како што се: *директни инвестиции; вложувања во недвижности; работа со хартии од вредност; трансакции со документи за удел во инвестициони фондови; кредитни работи; емства и гаранции; вложувања во инвестициско злато; депозитни работи; и трансфери кои произлегуваат од осигурување на живот и кредитно осигурување.*

Согласно Законот за девизно работење, како директни инвестиции се сметаат: основање на трговско друштво или зголемување на основната главнина на трговско друштво во целосна сопственост на инвеститорот; основање подружница или стекнување на целосна сопственост над постоечкото трговско друштво; учество во новоформирано или веќе постоечко трговско друштво, ако инвеститорот со тоа поседува или се здобива со повеќе од 10% учество во основниот капитал на трговското друштво, односно повеќе од 10% од правото на одлучување; долгорочен заем со период на достасување од пет и повеќе години, кога се работи за

заем од инвеститорот и кој е наменет за трговско друштво во негова целосна сопственост и долгорочен заем со период на достасување од пет и повеќе години, кога се работи за заем наменет за воспоставување на трајна економска поврзаност и ако е даден меѓу економски поврзани субјекти.

Согласно точка 10 од Упатството за спроведување на Одлуката за начинот за извршување платежни трансакции со странство како и начинот, формата и рокот за известување за потребите на Народната банка ("Службен весник на РСМ" бр. 105/25, 178/25 и 163/26) кое се применува од 05.10. 2025 година, плаќачот резидент, со платниот налог од точката 7 од ова упатство (образец 4), за плаќање на дивиденди и други добивки од вложувања коишто се сметаат за директна инвестиција на нерезидент во РСМ, како и плаќање врз основа на продажба на вложувањето коешто се смета за директна инвестиција или за пренос на остатокот од ликвидационската маса, му ги доставува на давателот на платежни услуги следниве документи:

⇒ **доказ за извршен упис во Регистарот на директни инвестиции на нерезиденти при Централниот регистар и**

⇒ **доказ за намирување на законските обврски врз основа на даноци и придонеси во РСМ.**

Доколку не се приложат сите наведени документи, банката нема да изврши трансфер на средствата.

ПРИМЕР

Друштвото "Сена" донело одлука за исплата на дивиденда од 2025 година на странско правно лице од Хрватска - 100% сопственик, во износ од 1.000.000 денари.

Стапката на задржан данок согласно Меѓународниот договор за одбегнување на двојно оданочување меѓу РСМ и Хрватска е 5% за учество во капиталот од најмалку 25%.

Пресметка на задржан данок:

- Задржан данок 50.000 ден.
(1.000.000 x 5%)
- Нето дивиденда за 950.000 ден.
исплата (1.000.000 - 50.000)

Пред исплатата, исплатувачот обезбедил заверени примероци од "ЗД-О/ДИ" за примена на задржан данок по пониска стапка од 5%.

Задржаниот данок кој се плаќа при исплата на дивиденда на странско правно лице се уплаќа на:

уплатна сметка	назив на уплатна сметка	приходно konto
840-01097	задржан данок на приход платен на странски правни лица	711218
840-02778	камата за ненавременно плаќање на задржан данок на приход платен на странски правни лица	711235

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
950	Задржана (акумулир.) добивка од претходни години	1.000.000	
2332	Обврски за задржан данок		50.000
2542	Обврски за дивиденда спрема странски правни лица (по одлука за распр. на дивиденда)		950.000
2332	Обврски за задржан данок	50.000	
2542	Обврски за дивиденда спрема странски правни лица	950.000	
1000	Трансакциска с-ка		50.000
103	Девизни сметки (исплатена дивиденда и данок)		950.000

Даночен третман на дивиденда од остварени добивки од 2009 до 2013-та

Посебен третман има оданочувањето на исплатената дивиденда за период 2009-2013 година.

Ако дивидендата се исплаќа од добивката по годишна сметка за 2009, 2010, 2011, 2012 и 2013-та се врши оданочување на дивидендата со данок на добивка на исплатена дивиденда.

Со образец "ДД - ИД" обврзникот го утврдува данокот на добивка по основ на исплатена дивиденда и други распределби од добивката.

Доколку истовремено се исплаќаат дивиденди од повеќе различни години (на пр. за 2012 и 2013 година), тогаш за секоја година поединечно се доставува образец "ДД-ИД".

Данокот на исплатена дивиденда се утврдува со примена на стапка од **10%** на бруто износот на дивидендата т.е со пресметана стапка од **11,11%** на нето износот на исплатена дивиденда.

Образецот "ДД-ИД" се поднесува до УЈП во хартиена форма или електронски најдоцна до денот на исплата на дивидендата.

Износот кој што се распределува во вид на дивиденди и други исплати од добивката (било да е во паричен или непаричен облик) се оданочува во моментот на исплата и тоа: *оданочување на дивиденда во пари се врши на денот на кој дивидендата се исплаќа, а оданочување на дивидендата во удели или акции, се врши на денот на запишување на зголемувањето во Централниот регистар на РСМ, односно во Централниот депозитар на хартии од вредност.*

Обврзниците со посебен даночен статус (заштитни друштва, стопански единици во рамките на установите за извршување на санкции, односно казнено поправните установи или корисници на технолошко индустриски развојни зони), подлежат на оданочување за извршените распределби од добивката остварени во деловната година кога не биле обврзници со посебен даночен статус.

Друштвата ослободени од плаќање данок на добивка и годишен данок на вкупен приход (остварен вкупен приход до **3.000.000 ден.**), како и друштвата кои плаќаат годишен данок на вкупен приход (остварен вкупен приход од **3.000.001 до 6.000.000 ден.**), подлежат на оданочување за извршените распределби од добивката за годините кога изготвувале Образец "ДБ".

Напомена: Данок на исплатена дивиденда не се плаќа на дивиденда која е распределена по годишната сметка **за периодот до 2008 година и за периодот од 2014 година до денес.**

ДАНОЧНИ ОБВРЗНИЦИ КОИ ПОДНЕСУВААТ ДАНОЧЕН БИЛАНС "ДБ" И КОИ СЕ ОДАНОЧУВААТ СО ДАНОК НА ДОБИВКА

ПРЕГЛЕД НА ДАНОЧНИ ОБВРСКИ НА ИСПЛАТЕНА ДИВИДЕНДА ОД АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА ОД 2014 - 2024 ГОДИНА И ДО 2008 ГОДИНА

Исплатена дивиденда на:	Данок на дивиденда	Задржан данок	ДЛД
домашно правно лице	-	не се плаќа	не се плаќа
странско правно лице	-	се плаќа	не се плаќа
домашно физичко лице	-	не се плаќа	се плаќа
странско физичко лице	-	не се плаќа	се плаќа

ПРЕГЛЕД НА ДАНОЧНИ ОБВРСКИ НА ИСПЛАТЕНА ДИВИДЕНДА ОД АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА И РЕЗЕРВИ КОИ МОЖЕ ДА СЕ РАСПРЕДЕЛУВААТ ПО 1.01.2009 ДО 2013 ГОДИНА

Исплатена дивиденда на:	Данок на дивиденда	Задржан данок	ДЛД
домашно правно лице	се плаќа	не се плаќа	не се плаќа
странско правно лице	се плаќа	се плаќа	не се плаќа
домашно физичко лице	се плаќа	не се плаќа	се плаќа
странско физичко лице	се плаќа	не се плаќа	се плаќа

За исплатите на дивиденди од 2009 до 2013 година се доставува образец "ДД-ИД".

ДАНОЧНИ ОБВРЗНИЦИ КОИ ПОДНЕСУВААТ ДАНОЧЕН БИЛАНС "ДБ-ВП"
И СЕ ОДАНОЧУВААТ СО ДАНОК НА ВКУПЕН ПРИХОД

Исплатена дивиденда на:	Данок на дивиденда	Задржан данок	ДЛД
домашно правно лице	-	не се плаќа	не се плаќа
странско правно лице	-	се плаќа	не се плаќа
домашно физичко лице	-	не се плаќа	се плаќа
странско физичко лице	-	не се плаќа	се плаќа

ПРИМЕР

Друштво "Лира" во август 2026 година одлучило да исплати дивиденда на содружник - физичко лице од:

- добивката за 2025 година во износ од 700.000 ден.

- акумулираната добивка од 2009 - 2013 година во износ од 1.000.000 ден.

Добивката од 2025 година е веќе оданочена со данок на добивка и за истата ќе се плати само данок на личен доход. Добивката од 2009-2013 година најпрвин се оданочува со данок на исплатена дивиденда, а потоа со данок на личен доход.

ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ ПРЕД ИСПЛАТА НА ДИВИДЕНДА

Добивка од период	Бруто износ	Данок на исплатена дивиденда	Дивиденда намалена за данок на исплатена дивиденда	ДЛД	Нето дивиденда за исплата
1	2	3 (2 x 10%)	4 (2 - 3)	5 (4 x 10%)	6 (4 - 5)
2025 г.	700.000	-	700.000	70.000	630.000
2009-2013 г.	1.000.000	100.000	900.000	90.000	810.000
Вкупно	1.700.000	100.000	1.600.000	160.000	1.440.000

Во продолжение сметководствено евидентирање на исплатената дивиденда од друштвото "Лира" согласно обврските од пресметката:

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
950	Акумулирана добивка од претходни години	1.700.000	
2331	Обврски за данок на добивка на исплатена дивиденда		100.000
235	Обврски за ДЛД		160.000
254	Обврски врз основа на учество во добивката (по Одлука за исплата на дивиденда)		1.440.000
2331	Обврски за данок на добивка на исплатена дивиденда	100.000	
235	Обврски за ДЛД	160.000	
254	Обврски врз основа на учество во добивката	1.440.000	
1000	Трансакциска сметка (по извод бр...)		1.700.000

ПРИМЕР

Друштвото "Мино" во март 2026 година донело одлука за исплата на дивиденда на странско правно лице "Ријека" од Хрватска - 100% сопственик и тоа:

- од акумулирана добивка од 2025 година во износ од 2.000.000 денари
- од акумулирана добивка од 2010 година во износ од 700.000 денари.

Добивката која потекнува од 2025 година не се оданочува со данок на исплатена дивиденда.

За издвоениот износ од добивката од 2010 година најпрвин се пресметува и задржува данок на исплатена дивиденда и на така намалениот износ се пресметува задржан данок.

Во Меѓународниот договор за спречување на двојно оданочување меѓу РСМ и Хрватска е предвидена стапка на задржан данок од 5% доколку учеството на капитал е најмалку 25%.

Исплатувачот "Мино" пред исплатата обезбедил заверен примерок од образецот "ЗД-О/ДИ" за примена на стапка на задржан данок од 5%. За исплатата на дивидендата која потекнува од 2010 година "Мино" на денот на исплата доставил до УЈП пополнет образец "ДД-ИД".

ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ ПРЕД ИСПЛАТА НА ДИВИДЕНДА

Добивка од период	Бруто износ	Данок на исплатена дивиденда	Дивиденда намалена за данок на исплатена дивиденда	Задржан данок	Нето дивиденда за исплата
1	2	3 (2 x 10%)	4 (2 - 3)	5 (4 x 5%)	6 (4 - 5)
2025 год.	2.000.000	-	2.000.000	100.000	1.900.000
2010 год.	700.000	70.000	630.000	31.500	598.500
Вкупно	2.700.000	70.000	2.630.000	131.500	2.498.500

На крајот од написот е пополнет образецот ДД-ИД согласно овој пример.

Во продолжение сметководствено евидентирање на исплатената дивиденда од друштвото "Мино" согласно обврските од пресметката:

Книжење:

Сметка	Опис	Износ во ПЕ	
		должи	побарува
950	Акумулирана добивка од претходни години	2.700.000	
2330	Обврски за данок на добивка на исплатена дивиденда		70.000
2332	Обврски за задржан данок		131.500
2542	Обврски за дивиденда спрема странски правни лица (по Одлука за исплата на дивиденда)		2.498.500
2330	Обврски за данок на добивка на исплатена дивиденда	70.000	
2332	Обврски за задржан данок	131.500	
2542	Обврски за дивиденда спрема странски правни лица	2.498.500	
1000	Трансакциска сметка		201.500
103	Девизни сметки (по извод бр...)		2.498.500

Република Македонија
Министерство за финансии
УПРАВА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ

ПРЕСМЕТКА на данок на исплатена дивиденда и друга распределба од добивката

ДД-ИД

* Појолнува Управа за јавни приходи

Посебен даночен статус ☐ Заштитни друштва ☐ ТИРЗ ☐ Казнено поправни домови

Единствен даночен број

Скратен назив и адреса на вистинско седиште за контакт
Мино
Рузвелтова бр. 2
Скопје 1000

Телефон

е-пошта

Датум и број на прием

Даночен период

од . .

до . .

Рок за поднесување . .

Исправка на ДД-ИД ☐ Број:

ИСПЛАТЕНА ДИВИДЕНДА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА

"без дени"

А. Податоци за извршената распределба

1. Од добивката остварена во претходната година, 01

2. Од пренесена нераспределена добивка остварена со состојба на 31.12.2008 година, 02

3. Од пренесена нераспределена добивка остварена по 01.01.2009 година, 03

4. Вид и износ на исплатената дивиденда

☐ Пари

☐ Удели

☐ Акции

Б. Утврдување на даночната основа и на данокот

5. Износ на исплатена дивиденда (ред.број 5 = ред.број 1 или ред.број 5 = ред.број 3) 04

6. Приходи од дивиденди остварени со учество во капиталот на домашно правно лице оданочени со данок на добивка кај исплатувачот, 05

7. Даночна основа (ред.број 5 - ред.број 6) ≥ 0 06

8. Износ на пресметан данок (ред.број 7 * 11,1111%) 07

В. Намалување на пресметаниот данок (Σ ред. бр. 9+10+11)

9. Намалување на данокот за сразмерниот дел на учество на странското лице во вкупниот капитал на друштвото утврден на 31.12.2009 година, доколку вложувањето е остварено пред 31.12.2006 година * се појолнува само при распределба на добивката од 2009 година 08

10. Износ на данокот платен на реализираните приходи од дивиденди од нерезидентни лица (задржан данок), но не повеќе од износот на данокот по пропишаната стапка во ЗДД 09

11. Данокот кој го платила подружницата во странство за добивката вклучена во приходите на матичното правно лице во РМ, но не повеќе од износот на данокот по пропишаната стапка во ЗДД 10

11. Данокот кој го платила подружницата во странство за добивката вклучена во приходите на матичното правно лице во РМ, но не повеќе од износот на данокот по пропишаната стапка во ЗДД 11

Г. Износ на данок за плаќање (ред. бр. 8 - износ од В ≥ 0) 12

Д. Посебни податоци

12. Сметководствена добивка пред оданочување од претходната година 13

13. Сметководствена загуба пред оданочување од претходната година 14

ПРИМЕР ЗА ДОО

Врз основа на членовите 487 и 490 од Законот за трговските друштва, член____ од Договорот за Друштвото (односно Статутот) и Одлуката за распоредување на добивката за 2025 година, собирот на содружници на ДОО _____, на седницата одржана на _____ 2026 година ја усвои следната:

ОДЛУКА**за исплата на дивиденда за 2025 година****Член 1**

Со оваа одлука се утврдува обврската на друштвото да исплати дел од нето добивката остварена во 2025 година искажана во годишната сметка и/или финансиските извештаи во вкупниот износ од _____ денари, на име дивиденда, во парична форма на содружниците на друштвото согласно процентуалното учество на секој удел во основната главнина на друштвото (или поинаку, согласно правилата за распределба на добивка во актот на друштвото).

Делот од добивката наменет за дивиденда од став 1 на овој член изнесува _____ денари и е во согласност со износот за дивиденда утврден со Одлуката за распоредување на добивката за 2025 година.

Член 2

Утврдениот дел на дивидендата ќе се исплати на содружниците најдоцна до _____ година.

На денот на исплата на дивидендата, ќе се плати и данок на личен доход за сите содружници - физички лица.

Член 3

Дивидендата и данокот на личен доход во име и за сметка на содружниците - физички лица ќе се уплатат преку електронскиот систем е-ППД.

Член 4

Се задолжува ДОО _____ да ја реализира Одлуката и писмено да ги извести содружниците на друштвото.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила од денот на донесувањето.

Место и датум

Управител,

info@fvkonsalting.com.mk

ПРИМЕР ЗА АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО

Врз основа на членови 487 и 490 од Законот за трговските друштва, член ____ од Договорот за друштвото (односно Статутот) и Одлуката за распоредување на добивката за 2025 година, собранието на АД _____, на седницата одржана на _____ 2026 година ја донесе следната

О Д Л У К А

за исплата на дивиденда на друштвото за 2025 година и утврдување на дивиденден календар

Член 1

Со оваа одлука се утврдува обврска на друштвото да исплати дел од нето добивката остварена во 2025 година искажана во годишната сметка и финансиските извештаи во вкупниот износ од _____ денари, на име дивиденда, согласно Законот за трговски друштва и правилата за распределба на добивка утврдени во актот на друштвото.

Бруто износот на дивиденда по акција изнесува ____ денари и е во согласност со износот за дивиденда утврден со Одлуката за распоредување на добивката за 2025 година.

Член 2

Како датум на евиденција (датумот на пресек) според кој ќе се определува идентитетот на акционерите кои имаат право да добијат дивиденда се утврдува 30 април 2026 година.

На денот на пресекот од ставот 1 на овој член друштвото ќе ги определи поименично сите акционери кои имаат право на дивиденда согласно изводот од акционерска книга.

Правото на увид во утврдената листа на акционери кои (според изводот од акционерска книга) имаат право на дивиденда, акционерите може да го остварат во седиштето на друштвото на денот на пресекот.

Член 3

Друштвото, од бруто износот на дивиденда, каде што е применливо, при исплатата ќе ги задржи и уплати сите даноци, согласно важечката даночна регулатива во РСМ на датумот на исплата.

Член 4

Последен ден на тргување со право на дивиденда за 2025 година е _____ 2026 година, а прв ден на тргување без право на дивиденда за 2025 година _____ 2026 година.

Член 5

Исплата на дивидендата за 2025 година ќе се изврши во периодот помеѓу ____ 2026 и ____ 2026 година.

Член 6

Ако по датумот на евиденцијата од членот 2 и пред денот на исплатата од членот 5 на оваа Одлука се изврши пренос на акции, правото за примање на дивиденда се пренесува на лицето на коешто се пренесени акциите, освен ако пренесувачот и лицето на кое се пренесени акциите заедно не договориле нешто друго.

За договорот од ставот 1 на овој член, пренесувачот и лицето на кое се пренесени акциите треба да го известат друштвото најдоцна до денот на исплата од член 5 на оваа Одлука.

Член 7

Известувањето на акционерите кои имаат право на дивиденда, за исплата на дивидендата, ќе се изврши со јавно огласување во дневен весник " _____ ", со писмено известување со препорачана пратка одделно до секој акционер, како и на официјалната интернет страница на друштвото.

Член 8

Оваа одлука стапува во сила со денот на донесувањето.

Место и датум

М.П

Собрание на акционерите

Претседавач _____

Примена на повластена даночна стапка 10% за дизел гориво

Врз основа на член 30-в став (2) од ЗДДВ (“Службен весник на РМ” бр. 44/99..198/18 и “Службен весник на РСМ” бр. 98/19...267/25), Владата на РСМ, донесе одлука со која поблиску се определуваат видот на енергентите и временскиот период на примена на повластената даночна стапка во услови на постоење на кризна состојба поради можност за настанување на пореметувања на снабдувањето со нафта и нафтени деривати на населението.

Енергентите за кои се применува повластената стапка на данокот на додадена вредност од 10% се распоредени во следниве глави / тарифни броеви / подброеви /ознаки од Царинската тарифа:

Ред. бр.	Глава/тарифен број број /подброј/ознака	Номенклатура на стоките според Номенклатурата на царинската тарифа
1	2	3
1	2710194200	Со содржина на сулфур што не надминува 0,001 % по маса:со содржина на јаглерод на био основа најмалку 80% по маса
2	2710194400	Со содржина на сулфур што не надминува 0,001 % по маса:со содржина на јаглерод на био основа најмалку 80% по маса: Друго
3	2710194600	Со содржина на сулфур што надминува 0,001 % по маса, но не надминува 0,002% по маса
4	2710194700	Со содржина на сулфур што надминува 0,002% по маса, но не надминува 0,1 % по маса
5	2710194800	Со содржина на сулфур што не надминува 0,1 % по маса
6	2710201100	Гасни масла: со содржина на сулфур што не надминува 0,001 % по маса
7	2710201600	Гасни масла: со содржина на сулфур што надминува 0,001 % по маса, но не надминува 0,1 % по маса
8	2710201900	Гасни масла: со содржина на сулфур што не надминува 0,1 % по маса

Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во “Службен весник на РСМ”, а ќе започне да се применува од 00:01 часот на 15.09.2026 година до 24:00 часот на 28.09.2026 година.

Автентично толкување на член 23 од ЗДДВ за погребални услуги

Во Службен весник на РСМ бр.215/2026 од 14.09.2026 г. се објави автентично толкување на членот 23 став 1 точка 18 од Законот за данокот на додадена вредност (Службен весник на РМ број 44/99.. 198/18 и Службен весник на РСМ број 96/19 .. 98/26) со кој се дефинира ослободување од ДДВ без право на одбивка на претходниот ДДВ за услуги на погребални институции и крематориуми, како и прометот на добра поврзан со ваквите услуги.

Согласно автентичното толкување одредбата од членот 23 став 1 точка 18 од ЗДДВ треба да се толкува така што ослободувањето од данокот на додадена вредност се применува на услугите кои ги вршат погребалните институции и крематориумите.

Ослободувањето од данокот на додадена вредност се применува и на прометот на добра кој треба да е функционално и наменски поврзан со услугите на погребување при што добрата не е задолжително да бидат испорачани заедно со конкретна погребална услуга, ниту пак прометот на тие добра да биде извршен исклучиво од погребална институција и крематориум.

ИНТЕРЕСНИ ФАКТИ...

Дневно патуваме 2,5 милиони километри околу Сонцето, а не сме ни свесни за тоа. Земјата поминува пат од околу 2,5 милиони километри во однос на центарот на Сонцето и околу 19 милиони километри во однос на центарот на Млечниот Пат.

Истовремено...

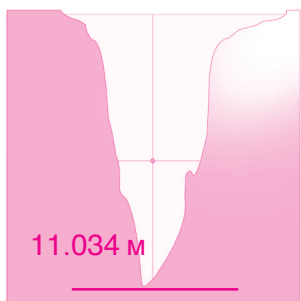
Нашата планета постојано се движи, но нејзината ротацијата полека забавува. Деновите стануваат подолги за околу 1,8 секунди на секој век. Пред околу 600 милиони години, еден цел ден на Земјата траел само 21 час.

А нашата драгоценa земјина атмосферата ни овозможува облаци...

И иако изгледаат лесни и меки, облаците се исклучително тешки. Имено еден типичен облак има зафатнина од еден кубен километар и тежи приближно еден милион метрички тони. Тие лебдат бидејќи топлиот воздух во нив е малку помалку густ од постудениот воздух надвор.

Малку застрашувачки, но погледнете го ова...

Најголемата длабочина на земјините океани е наречена Маријанска Бразда која се наоѓа во Тихиот Океан и нејзиното дно се наоѓа на 11.034 метри под морското ниво. Ако го поставите Монт Еверест на нејзиното дно, неговиот врв сепак би бил под вода повеќе од една милја.

А сепак...

Монт Еверест не е највисоката планина на Земјата. Хавајските вулкани-близнаци, Мауна Кеа и Мауна Лоа, се повисоки од Монт Еверест бидејќи 4,2 км од нивната висина се наоѓаат под вода. Овие вулкани-близнаци имаат вкупна висина од импресивни 10,2 км, за разлика од „скромните“ 8,8 км на Еверест.

А кога сме кај планините...

Нашата **Македонија** е на трето место во Европа по зафатеност со планински региони, дури 85,5% од нашата татковина се планини.

Преглед на одделни податоци за СЕПТЕМВРИ 2026 година за приватен, буџетски и јавен сектор

Соопштениеја од Државен завод за статистика

Просечно исплатена плата во РСМ

1. Просечно исплатена **нето плата** по работник во РСМ во претходните три месеци (мај, јуни и јули 2026 г.): _____ **48.809**
2. Просечно исплатена месечна **нето плата** по вработен за јули 2026 г.: _____ **48.499**
(Соопштение на Државен завод за статистика бр.23.3.2026.1/7 од 22.09.2026 г.)
3. Просечно исплатена месечна **нето плата** по вработен за цела 2025 год.: _____ **45.198**
(Соопштение на Државен завод за статистика бр. 23.3.2025.1/12 од 20.02.2026 г.)

Согласно Општиот колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството ("Сл. весник на РСМ" бр. 88/09...150/16) просечната исплатена нето плата по работник во РМ во последните три месеци, се користи, како основица при пресметка на одделните издатоци:

- за надомест за испратнина при одење во пензија **најмалку двократен износ од основицата;**
 - за надомест за дневници за службени патувања во земјата во висина од **8% од основицата;**
 - помош во случај на смрт на работник - **во висина од три основици;**
 - помош во случај на смрт на член на семејното домаќинство на работникот - **во висина од 2 основици;**
 - помош при потешки последици од елементарни непогоди - **во висина од една основица;**
 - јубилејна награда - **во висина на основицата;**
 - за одвоен живот од семејството во висина утврдена со колективен договор на ниво на дејност, односно на ниво на работодавач но не помалку од **60% од основицата;**
 - регрес за годишен одмор за минимум 6 месеци работа во годината кај ист работодавач **40% од основицата.**
4. Просечно исплатена **брuto плата** по работник во РСМ во претходните три месеци (мај, јуни и јули 2026 г.): _____ **73.403**
 5. Просечно исплатената месечна **брuto плата** по работник во РСМ во јули 2026 г.: _____ **72.935**
(Соопштение на Државен завод за статистика бр.23.2.2026.1/7 од 22.09.2026 г.)
 6. Просечно исплатена месечна **брuto плата** по работник во РСМ за цела 2025 г. _____ **67.951**
(Соопштение на Државен завод за статистика бр. 23.2.2025.1/12 од 20.02.2026 г.)

НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИ ВО 2026 ГОДИНА

Најниска месечна бруто основица за пресметување на придонесот за задолжително и дополнително здравствено осигурување, ПИО и вработување за **септември 2026** год. изнесува **69.141 x 50% = 34.571,00 ден.**

Во образецот МПИН за **септември 2026** год. се внесува месечна просечна бруто плата по работник во РСМ во износ од 69.141,00 денари.

ДАНОЧНО НАМАЛУВАЊЕ ВО 2026 ГОДИНА

1. Даночното намалување утврдено во **член 10 став 2** од Законот за данок на личен доход, за 2026 година на годишно ниво, изнесува **131.184 ден.**
2. Даночното намалување по основ на лични примања од плата од работен однос и пензија, месечно се утврдува во износ од **10.932 ден.**

МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО РСМ ЗА СЕПТЕМВРИ 2026 ГОДИНА

Согласно Објавата од Министерство за економија и труд ("Сл. весник на РСМ" бр. 63/26), минималната плата во РСМ за **септември 2026** година изнесува:

- бруто плата **38.507 ден.**
- данок на личен доход **1.679 ден.**
- придонеси **10.782 ден.**
- нето плата **26.046 ден.**

Согласно Објавата од Министерство за труд и социјална политика ("Сл. весник на РСМ" бр. 67/25), минималната плата во РСМ за **јануари-февруари 2026** година изнесува:

- бруто плата **36.037 ден.**
- данок на личен доход **1.502 ден.**
- придонеси **10.090 ден.**
- нето плата **24.445 ден.**

НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИ ВО 2026 ГОДИНА

Согласно измените на **член 16** од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РСМ" бр. 171/17), **почнувајќи од февруари 2018 г.** се вовеле највисока основа за придонеси од:

- 16 просечни бруто плати за плата (69.141 x 16)..... 1.106.256
16 просечни нето плати..... 717.948
- 16 просечни бруто плати за управители, членови на управни одбори и извршни членови на одбор на директори во трговски друштва (69.141 x 16)..... 1.106.256
16 нето плати 717.948
- 12 просечни бруто плати за самовработено лице (вршители на дејност - нотари, извршители, адвокати, таксисти, занаетчи и сл.) (69.141 x 12)..... 829.692

ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ ЗА 2026 ГОДИНА

- Вредноста на бодот за платите на државните службеници од 01.01.2026 година изнесува **81,6 ден.**

(Од Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за пресметување на платите на државните службеници за 2026 година ("Службен весник на РСМ" бр. 7/26))

- Основица за платата на избрани и именувани лица во РСМ **67.951 ден.**

(Согласно член 11 од Законот за платите и друѓи надоместоци на избрани и именувани лица во РМ "Служ. весник на РМ" бр. 36/90... 65/23).

ОСНОВИЦА ЗА ПРИДОНЕСИ ЗА САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА ВО 2026 ГОД.

(Член 14 и член 15 од Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување)

- Самовработени лица - вршители на самостојна економска дејност (таксисти, занаетчиј) _____ 34.571,00
- Самовработени лица - вршители на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители) _____ 69.141,00
- Самовработени лица - вршители на професионална и др. интелектуална дејност (адвокати, нотари и сл.) до истек на првата година на отпочнување на дејност _____ 34.571,00
- Месечна аконтација на нето приходот, односно паушално утврдениот нето приход на кој се плаќа данок на личен доход (АОП 28 од "ДЛД-ДБ"/12)

Ако месечната аконтација на нето приходот е поголема од 34.571,00 или 69.141,00 денари, придонесите се плаќаат на месечната аконтација.

ПРИДОНЕСИ И НАДОМЕСТ ЗА ВОЛОНТЕРИ И НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА

Исплатата на надоместокот и придонесите од задолжително социјално осигурување за волонтерите се регулирани со:

- Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Сл. весник на РСМ" бр. 142/08...267/25),
- Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност ("Сл. весник на РСМ" бр. 37/97...269/25) и
- Законот за волонтерство ("Сл. весник на РСМ" бр. 85/07...103/21).

Надоместокот на трошоци за храна и за превоз до и од местото на волонтирањето се исплатува најмногу во висина до **15%** од просечната месечна плата (бруто) во РСМ

исплатена за претходната 2025 год., а трошоците за службени патувања и трошоците за обука се исплатуваат во иста висина како за вработените кај организаторот на волонтерската работа. Надоместокот за храна и превоз за волонтерите за **септември 2026 г.** изнесува **10.193,00 (67.951 x 15% = 10.193,00)**. Во оваа висина надоместокот е ослободен од ДЛД и е даночно признат расход во даночниот биланс "ДБ".

За волонтерот се плаќа и придонес за инвалидност и телесно оштетување причинето со повреда, од **4%** од основницата (34.571,00) во износ од **1.383,00** денари.

Во **МПИН во полето 1.3 (вид обврска)** се пополнува **шифрата 222**, а во **полето 1.4 (вид на обврзник)** се пополнува **шифра 110 - обврзник правно лице**. При плаќање придонес за невработени лица ангажирани за вршење јавни работи во **МПИН во поле 1.3. (вид обврска)** се внесува **шифрата 242**, а во **полето 1.4. (вид на обврзник)** се внесува **шифра 150**. Освен МПИН, се доставува и:

- буџетите, буџетските корисници и општините **до Трезорот на Министерството за финансии образец 70**
- јавните здравствени установи **до Трезорот на ФЗО образец 76**.

Придонесот од **1.383,00 ден.** се уплаќа на следнава уплатна сметка:

843-00149	Придонес од плати за ПИО за работниците кај правни лица	приходно конто 712113 потпрограма 00
------------------	---	--

За надоместокот за волонтери и за невработените лица се доставува:

- буџетите, буџетските корисници и општините **до Трезорот на МФ образец 60 или збирно барање 62**
- ЈЗУ **до Трезорот на ФЗО образец 90 или збирно барање 92**.

НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТОК ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ШТО ГО ИСПЛАЌА ФЗО

- Највисокиот надоместок за боледување на товар на ФЗО во **септември 2026 година** изнесува 4 просечни месечни нето плати исплатени во РСМ во 2025 година (*член 17 од ЗЗО*)
(45.198,00 x 4 = 180.792,00)___180.792 ден.

Највисока основица

- За МПИН пресметките почнувајќи **од јануари 2018 година**, највисока основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување е:
 - Износот од **16 просечни плати** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос и на извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво.
 - Износот од **12 просечни плати** за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице.
- За МПИН пресметките почнувајќи **за август 2015 до декември 2017 год.**, највисока основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување е:
 - Износот од 12 просечни плати за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос; и на извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво, односно управител во трговско друштво.
 - Износот од 8 просечни плати за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице
- За МПИН пресметките почнувајќи **за март до јули 2015 година**, највисока основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување е:

- Износот од 12 просечни плати за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос; и за примања по основ на договор за дело и/или авторски договор или друг договор со кој е определен надоместок за извршената работа.
- Износот од 8 просечни плати за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице.
- За МПИН пресметките кои се однесуваат **за јануари и февруари 2015 год.** не се применува границата од шест просечни плати како највисока основица за пресметка на придонесите, односно придонесите се пресметуваат на целиот износ на бруто основицата.
- Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонесите за **јануари 2012 година заклучно со декември 2014 година** е износот од 6 просечни плати.

При пресметка на највисоката месечна основица за тековната година се зема во предвид просечната плата по работник во РСМ, објавена во јануари во тековната година според податоците на ДЗС. На износот повисок од највисоката месечна основица не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, но се пресметува и уплатува данок на личен доход.

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност изнесува 80% од просечната плата по работник во РСМ, објавена во јануари тековната година според податоците на ДЗС.

За МПИН пресметките кои се однесуваат на задоцнето поднесени пресметки, исправки на пресметки, исплата по основ на деловна успешност и сл., придонесите од задолжително социјално осигурување се пресметуваат со највисоката основица за пресметка на придонеси согласно законот.

Приватен сектор

надоместоци на трошоци за вработени

(Соопштение од ДЗС бр.23.2.2026.1/7 и 23.3.2026.1/7 од 22.09.2026 година)

Издаток	Износ	Не се плаќа данок на личен доход	Се плаќа данок на личен доход
Дневници за службени патувања во земјата (член 35 став 1 алинеја 1 од ОКДПСС, член 12 точка 18 од ЗДЛД) 8% од просечната исплатена нето плата во РСМ за претходни 3 месеци (48.809 x 8%)	3.905,00	3.905,00	над 3.905,00
Отпремнина за одење во пензија (чл. 35 став 1 алинеја 11 од ОКДПСС, член 12 точка 22 од ЗДЛД) двократен износ од просечна исплатена нето плата во РСМ за претходни 3 месеци (48.809 x 2)	97.618,00	97.618,00	над 97.618,00
Помош во случај на смрт (член 35 став 1 алинеја 8 и 9 од ОКДПСС, член 12 точка 9 од ЗДЛД) - за работник (трикратен износ од просечно исплатена нето плата во РСМ во претходни 3 месеци) (48.809 x 3) - за член на семејно домаќинство (двократен износ од просечно исплатена нето плата во РСМ во претходни 3 месеци) (48.809 x 2)	146.427,00	146.427,00	над 146.427,00
	97.618,00	97.618,00	над 97.618,00
Помош во случај на елементарни непогоди (член 35-џ од ОКДПСС, член 12 точка 10 од ЗДЛД) еднократен износ од просечно исплатена нето плата во РСМ во претходни 3 месеци	48.809,00	48.809,00	над 48.809,00
Надоместок за одвоен живот од семејството (член 35 став 1 алинеја 4 од ОКДПСС, член 12 точка 18 од ЗДЛД) 60% од просечната исплатена нето плата во РСМ за претходни 3 месеци (48.809,00 x 60%)	29.285,00	29.285,00	над 29.285,00

***1 (минимален износ според ОКДПСС) *2 (максимален износ според Законот за данок на добивка)**

надоместоци кај работодавачи со повеќе од 51% во државна сопственост
- Закон за исплата на плати во РМ (ЗИП)
(Соопштение од ДЗС бр.23.2.2026.1/7 и 23.3.2026.1/7 од 22.09.2026 година)

СЕПТЕМВРИ 2026 73

Буџетски сектор

надоместоци на трошоци за вработени

(Соопштение на ДЗС бр.23.2.2026.1/7 и 23.3.2026.1/7 од 22.09.2026 година)

Издаток	Износ	Не се плаќа данок на личен доход	Се плаќа данок на личен доход
Дневници за службени патувања во земјата • не се пропишани со Законот за извршување на буџетот - ЗИБ за 2026 година			
Надоместок за заминување во пензија (член 16 од ЗИБ за 2026 година) • двократен износ од просечна месечна нето плата во РСМ до денот на исплатата (48.499 x 2 = 96.998,00 - согласно ЗИБ) (член 12 точка 22 од ЗДЛД) • двократен износ од просечна месечна нето плата во РСМ објавена во последните 3 месеци (48.809 x 2 = 97.618,00 согласно ЗДЛД)	96.998,00 97.618,00	97.618,00 97.618,00	над 97.618,00 над 97.618,00
Помош за потешки последици од елементарни непогоди (член 12 точка 10 од ЗДЛД) • не е пропишан во ЗИБ за 2026 година			
Помош во случај на смрт (член 17 од ЗИБ за 2026 год., член 12 точка 9 од ЗДЛД) • за работник (двократен износ од просечна месечна нето плата во РСМ до денот на исплата) (48.499 x 2) • за член на потесно семејство (една просечна месечна нето плата во РСМ до денот на исплата)	96.998,00 48.499,00	96.998,00 48.499,00	над 96.998,00 над 48.499,00
Надоместок за одвоен живот од семејството (член 10 од ЗИБ за 2026 год., член 12 точка 18 од ЗДЛД) • 30% од нето плата исплатена во РСМ за претходните 3 месеци (48.809 x 30%)* - САМО ЗА ИЗБРАНИ И ИМЕНУВАНИ ФУНКЦИОНЕРИ	14.643,00	14.643,00	над 14.643,00
Јубилејна награда за минимум 10 години работа • не е пропишан во ЗИБ за 2026 год.	утврден со друг пропис		на целиот исплатен износ

Издаток	Износ	Не се плаќа данок на личен доход	Се плаќа данок на личен доход
Регрес за годишен одмор • не е пропишан во ЗИБ за 2026 год.	утврден со друг пропис		на целиот исплатен износ
Новогодишен надоместок • не е пропишан во ЗИБ за 2026 год.	утврден со друг пропис		на целиот исплатен износ
Надомест за боледување подолго од 6 месеци (член 15 од ЗИБ за 2026 година)	една просечна месечна нето плата во органот		на целиот исплатен износ
Надомест на трошоци за селидби за потреби на работодавачот (член 14 од ЗИБ за 2026 година)	во висина на стварните направени трошоци		на целиот исплатен износ
Надомест за користење сопствено возило за службени цели • не е пропишан во ЗИБ за 2026 год.	утврден со друг пропис	до 3.500,00 месечно	над 3.500,00 месечно
Надомест на трошоци за храна и превоз за лицата волонтери (член 10 од Законот за волонтерство) • 15% од просечната месечна (брuto) плата во РСМ исплатена во (2025) год. ($67.951 \times 15\% = 10.193$)	10.193,00	10.193,00	над 10.193,00

Согласно **член 10** од Законот за извршување на буџетот за 2026 год., надоместокот за одвоен живот е пропишан за избрани и именувани функционери ако местото на живеење е одалечено повеќе од 100 км од местото на работење.

Во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини, работодавачот е должен на работникот да му исплати испратнина и тоа:

Години на стаж кај работодавачот	Висина на испратнина
до 5 години	1 нето плата
од 5 - 10 години	2,5 нето плати
10 - 15 години	3,5 нето плати
15 - 20 години	4,5 нето плати
20 - 25 години	6 нето плати
над 25 години	7 нето плати

Основица за пресметка на испратнината е просечната нето плата на работникот во последните 6 месеца пред отказот, но истата да не биде помала од 50% од просечната нето плата исплатена по работник во Републиката во последниот месец пред отказот.

Испратнина за месец (1)	Просечна нето плата по работник во претходниот месец (2)	Најнизок износ на испратнина (50% од износот во колона 2) (3)
01 2026 год.	Нето плата за м. 11/2025 ($45.961,00 * 50\% = 22.981,00$)	22.981,00
02 2026 год.	Нето плата за м. 12/2025 ($46.889,00 * 50\% = 23.445,00$)	23.445,00
03 2026 год.	Нето плата за м. 01/2026 ($46.617,00 * 50\% = 23.309,00$)	23.309,00
04 2026 год.	Нето плата за м. 02/2026 ($46.159,00 * 50\% = 23.080,00$)	23.080,00
05 2026 год.	Нето плата за м. 03/2026 ($48.433,00 * 50\% = 24.217,00$)	24.217,00
06 2026 год.	Нето плата за м. 04/2026 ($48.779,00 * 50\% = 24.390,00$)	24.390,00
07 2026 год.	Нето плата за м. 05/2026 ($49.544,00 * 50\% = 24.772,00$)	24.772,00
08 2026 год.	Нето плата за м. 06/2026 ($48.381,00 * 50\% = 24.191,00$)	24.191,00
09 2026 год.	Нето плата за м. 07/2026 ($48.499,00 * 50\% = 24.250,00$)	24.250,00

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР И ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА ВО ЈАВЕН СЕКТОР

Општиот колективен договор за јавниот сектор ("Службен весник на РСМ" бр. 154/2023) се однесува на:

- органи на државната и на локалната власт и друг државен орган основан согласно Уставот на РСМ и закон, како и
- институција која врши дејност од областа на образованието, науката, здравството, културата, трудот, социјалната заштита и заштитата на детето, спортот, како и во други дејности од јавен интерес утврдени со закон, а организиран како агенција, фонд, јавна установа и јавно претпријатие основано од РСМ или од општина, од градот Скопје, како и од општина во градот Скопје.

Јубилејна награда (член 20 од ОКДЈС)

Јубилејните награди се исплаќаат за непрекината работа кај ист работодавач за најмалку 10, 20, 30 и 40 години работен стаж, и тоа најмалку:

50% од просечната нето плата во Републиката во претходната година за **10 години стаж**;

100% од просечната нето плата во Републиката во претходната година за **20 години стаж**;

150% од просечната нето плата во Републиката во претходната година за **30 години стаж**;

200 % од просечната нето плата во Републиката во претходната година за **40 години стаж**.

Основица за пресметување на јубилејната награда претставува просечната месечна нето плата по работник во РСМ исплатена во последните 12 месеци.

Регрес за годишен одмор (член 21 од ОКДЈС)

Вработените во јавниот сектор имаат право на **регрес за годишен одмор**, во висина од најмалку 30% од основницата, под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година кај ист работодавач. Основица за пресметување на регрес за годишен одмор претставува просечната месечна нето плата по работник во РСМ исплатена во претходната година.

Со колективен договор на ниво на сектор, оддел или група или колективен договор на ниво на работодавач може да се утврди регрес за годишен одмор во поголем износ од износот утврден со овој колективен договор.

Регресот за годишен одмор се исплатува еднократно во текот на годината, доколку во еден од претходните четири последователни квартали нема негативен раст на реалниот бруто домашен производ (БДП).

ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА СПОРЕД ОПШТ КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР ЗА ЈАВЕН (БУЏЕТСКИ) СЕКТОР

За непрекината работа кај ист работодавач за најмалку:	10 години	20 години	30 години	40 години	Се плаќа данок на личен доход
Основица: просечна нето плата во РМ во претходната 2025 г. (45.198 денари)	22.599 50% од основица (45.198 x 50%)	45.198 100% од основица (45.198 x 100%)	67.797 150% од основица (45.198 x 150%)	90.396 200% од основица (45.198 x 200%)	на целиот исплатен износ

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР СПОРЕД ОПШТ КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР ЗА ЈАВЕН (БУЏЕТСКИ) СЕКТОР

Услов	Основица	Износ	Се плаќа данок на личен доход
за мин. 6 месеци работа во календарската година кај ист работодавач	30% од просечна нето плата во РМ во претходната година (45.198 x 30%)	13.559	на целиот исплатен износ

Движење на цени на мало во 2026 година во однос на просечните цени на мало во 2025 година

Коефициенти за МДБ			
Месец	Коефициент	Сл. весник на РСМ	Датум
Јануари	3,5%	31/26	16.02.2026 година
Февруари	-0,4%	51/26	10.03.2026 година
Март	-0,2%	76/26	08.04.2026 година
Април	0,7%	99/26	11.05.2026 година
Мај	1,4%	123/26	09.06.2026 година
Јуни	1,7%	152/26	09.07.2026 година
Јули	2,2%	187/26	11.08.2026 година
Август	2,5%	213/26	11.09.2026 година

Право на пораст на платите во 2026 година

Месец/година	Работодавци со помалку од 51% приватна сопственост	Корисници на буџет на РСМ, буџет на општини и буџет на фондови (ФПИОМ, ФЗОМ, АВРМ и сл.)	Службен весник на РСМ
Јануари	0,00%	0,00%	76/2026
Февруари	0,10%	0,00%	/2026
Март	0,35%	0,00%	/2026
Април	0,65%	0,00%	149/2026
Мај	0,30%	0,00%	155/2026
Јуни	0,00%	0,00%	172/2026
Јули	0,05%	0,00%	196/2026
Август	0,20%	0,00%	218/2026

Можен број на работни часови во 2026 година

Месец	Работни денови	Работни часови
Јануари	22	176
Февруари	20	160
Март	22	176
Април	22	176
Мај	21	168
Јуни	22	176
Јули	23	184
Август	21	168
Септември	22	176

Стапка на трошоци на живот во 2026 година

Месеци	Стапка	Соопштение на ДСЗ	
		Број	Датум
Јануари	-0,7%	07.5.2026.1/1	13.02.2026 година
Февруари	0,20 %	07.5.2026.1/2	09.03.2026 година
Март	0,70 %	07.5.2026.1/3	07.04.2026 година
Април	1,30 %	07.5.2026.1/4	07.05.2026 година
Мај	0,60%	07.5.2026. 1/5	08.06.2026 година
Јуни	-0,50%	07.5.2026.1/6	07.07.2026 година
Јули	0,10%	07.5.2026.1/7	07.08.2026 година
Август	0,40%	07.5.2026.1/8	07.09.2026 година

1. Уплатна сметка и приходно konto за ДАНОК НА ДОХОД ОД ОСИГУРУВАЊЕ

Сметка	Приходно konto	Назив на контото
840-01861 данок на доход од осигурување	711142	данок на пензиски надоместок од доброволно капитално финансирано осигурување
	711151	данок на пензии од задолжително капитално финансирано осигурување
	711158	данок на доход од уплатена премија за осигурување на живот
	711159	данок на доход од уплатена премија за доброволно здравствено осигурување
	711160	данок на доход од уплатена премија за неживотно осигурување
	711161	данок на доход од исплатена осигурена сума

2. Уплатна сметка и приходно konto за ДДВ ПРИ ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА

Сметка	Приходно konto	Назив на контото
840-02687 ДДВ	714116	ДДВ при промет во земјата
	714121	ДДВ на странски лица кои немаат седиште ниту подружница на територијата на РСМ, а се регистрирани за целите на ДДВ при промет во земјата
	714122	неовластено искажан ДДВ при промет во земјата

3. Уплатна сметка и приходно konto за КАМАТА ЗА НЕНАВРЕМЕНО ПЛАТЕНИ ДАНОЦИ И ДРУГИ ЈАВНИ ПРИХОДИ ВО НАДЛЕЖНОСТ НА УЈП

Сметка	Приходно konto	Назив на контото
840-02778 камата за ненавремено платени даноци и др. јавни приходи во надлежност на УЈП	711129	камата за ненавремено плаќање на данок на личен доход
	711215	камата за ненавремено плаќање на данокот на добивка
	711231	камата за ненавремено плаќање на данок на исплатена дивиденда и друга распределба од добивка
	711235	камата за ненавремено плаќање на задржан данок на приходи платен на странски правни лица
	714118	камата за ненавремено плаќање на данокот на додадена вредност

4. Уплатна сметка и приходно konto за ЗАДРЖАН ДАНОК НА ПРИХОД ПЛАТЕН НА СТРАНСКИ ПРАВНИ ЛИЦА

Сметка	Приходно konto	Назив на контото
840-01097 Задржан данок на приход платен на странски правни лица	711218	Задржан данок на приход од дивиденди, платен на странски правни лица
	711219	Задржан данок на приход од камата од резидент, платен на странски правни лица
	711220	Задржан данок на приход од камата од нерезидент кој има постојана деловна единица во РСМ, ако каматата е на трошок на постојаната деловна единица платен на странски правни лица
	711221	Задржан данок на приход од авторски хонорар исплатен од резидент, платен на странски правни лица
	711222	Задржан данок на приход од авторски хонорар исплатен од нерезидент со постојана деловна единица во РСМ, ако авторскиот хонорар е на трошок на постојаната деловна единица, платен на странски правни лица
	711223	Задржан данок на приход од забавни или спортски активности кои се вршат во РСМ, платен на странски правни лица
	711224	Задржан данок на приход од вршењето на менаџмент, консалтинг, финансиски услуги и услуги на истражување и развој и други услуги, ако приходот е исплатен од резидент или ако приходот е на трошок на постојаната деловна единица во РСМ, платен на странски правни лица
	711225	Задржан данок на приход остварен од закуп на недвижности во РСМ, платен на странски правни лица
	711227	Задржан данок на приход од осигурителни премии за осигурување или реосигурување од ризици во РСМ, платен на странски правни лица
	711228	Задржан данок на приход од телекомуникациски услуги помеѓу РСМ и странска држава, платен на странски правни лица

ФВ КОНСАЛТИНГ
35 ГОДИНИ СО ВАС